

בס"ד

יארצייטן פון צדיקים

שבת פרשת ויקרא תשפ"ו

פון כ"ו אדר – ביז ג' ניסן

לעילו נשמת אבי מורי הרה"ח רבי משה אפרים
ב"ר ארי' ע"ה - כ"ד טבת תשע"א
ולעילו נשמת אמי מורתי שפרה יענטא בת
הרה"ח ר' משה יהודה ע"ה - ו' אדר תשפ"ה

צו באקומען די יארצייטן יעדן טאג,
ביטע שיקט א מעסעדזש מיט אייער אימעיל צו דעם נומער 907-9119 (646)

זונטאג – כ"ו אדר

הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמשון זי"ע, דאקטאר גארדיא, מאוסטרהא.

הרה"ק רבי אברהם משה דוד ב"ר שמואל הלוי זי"ע, (קרויז), בעל נפש אד"ם, מאונגוואר.

"הנקרא ר' דוד פייגא'לעס"

מאנטאג – כ"ז אדר

הגה"ק רבי יוסף שאול ב"ר אריה לייבוש הלוי זי"ע, (נאטאנזאהן), בעל שואל ומשיב, מלבוב, ולעמבערג.

הגה"ק רבי ישעיה ב"ר משה זי"ע, (שור), בעל כליל תפארת, אב"ד יאס.

דינסטאג – כ"ח אדר

הגה"ק רבי מרדכי ב"ר אברהם מנחם מענדל זי"ע, (רויזענבלאט), בעל הדרת מרדכי, מסלונים.

"הנקרא ר' מרדכי ווייצעל, אדער רבי מרדכי'לע אומשמינער"

מיטוואך – כ"ט אדר

הרה"ק רבי שלמה ב"ר דוב צבי הכהן זי"ע, (ראבינאוויטש), בעל תפארת שלמה, מראדאמסק.

הגה"ק רבי אברהם ב"ר יהודה לייב זי"ע, (שאג, צוועבנער), בעל אהל אברהם, אב"ד קויבערסדארף.

ל' אדר

הגה"ק רבי אהרן ב"ר מאיר זי"ע, (מארקוס), בעל קסת הסופר, מקראקא.

דאנערשטאג – א' ניסן

הגה"ק רבי שמואל ב"ר נתן נטע הלוי זי"ע, (קעלין), בעל מחצית השקל, מבאסקאוויטץ.

פרייטאג – ב' ניסן

הרה"ק רבי שלום דובער ב"ר שמואל זי"ע, (שניאורסון), בעל הרש"ב, מליובאוויטש.

שבת קודש – ג' ניסן

הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף ב"ר יחיאל מיכל זי"ע, בעל רזין דאורייתא, מזבאריז.

"הנקרא רבי וועלוועלע זבארישער"

לזכות להצלחה

חיים אליעזר בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

שמואל בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

צבי בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

מאיר ברוך בן שרה ברריינדל ליבא וכל משפחתו.

לעילו נשמת אבי מורי הרה"ח ר' משה אפרים ב"ר ארי' ע"ה. - כ"ד טבת תשע"א.

לעילו נשמת אמי מורתי שפרה יענטא בת הרה"ח ר' משה יהודה ע"ה. - ו' אדר תשפ"ה.

יארצייט
זונטאג כ"ו אדר.

הרה"ק רבי אהרן ב"ר שמשון זי"ע,
דאקטאר גארדיא, מאוסטרהא,

ער איז געבוירן אין שטאט פרייסן אין אירופה, **בערך בשנת תע"ה**.

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי שמשון זי"ע**, וואס איז געווען פון **דייטשלאנד**.

רבי אהרן האט אין זיין יוגנט זיך משלים געווען בעניני רפואה, און איז געווען פון די גרעסטע דאקטורים אין מדינת פולין, ער איז געווען די פרעזענליכע דאקטאר פון **קעניג פרידריך מלך פרוסיה**, פון דארט איז ער אריבער קיין **וואהלין**, נאך דעם וואס פולין איז געווארן צוטיילט, איז ער געווארן די פרעזענליכע דאקטאר פון **מלך רוסיא**, און אלס אות הצטיינות פאר אלעס וואס ער האט געטון בענייני רפואה, האט ער זיך ארום געדרייט **מיט א שווערד אויף זיך**.

איין טאג האט ער זיך געטראפן מיט הרה"ק **רבי דוב בער המגיד הגדול ממזריטש** זי"ע, און פון דאן האט ער איבער געלאזט זיין כבוד און גרויסקייט ביים מלך, און זיך אינגאנצן מדבק געווען און מקשר געווען צום הייליגען מגיד ממזריטש און פון דאן איז ער געווארן **א בעל תשובה**.

עס איז דא אפאר נוסחאות ווי אזוי דער צדיק וקדוש רבי אהרן דאקטאר גארדיא זי"ע איז נתקרב געווארן צום מגיד, און דאס איז איינע פון זיי.

איינמאל איז א איש נכבד פון ווילנא דורך דעם שטאט מעזריטש פאר געשעפטן, און ער האט געהערט פון די גרויסקייט פינעם הייליגען מגיד ממזריטש זי"ע, האט ער אפ געשטאט א באזיך ביים מגיד כדי צו זעהן זיין צורת קדשו, וועו ער איז אריין געקומען האט ער געזאגט פארן מגיד, אז ער איז נישט געקומען מיט קיין ספעציעלע בקשה, נאר ער האט געהערט פון די גדלות און קדושה פונעם מגיד איז ער געקומען זעהן דעם הייליגען איד.

האט די מגיד אים געזאגט, **די זאלסט וויסן אז נישט די דאקטאר היילט אויס א חולה, נאר די מלאך וואס באגלייט דעם דאקטאר ער ברענגט די רפואה, און אויב איז ער די דאקטאר פונעם מלך, דאן באגלייט אים די מלאך רפאל**, דער איד האט נישט פארשטאנען וואס די מגיד ויל אים זאגן מיט די וועלט, און ער איז זיך געגאנגען ווייטער.

עס איז נישט דורך קיין לאנגע צייט און דער איד איז ליידער קראנק געווארן, עד כדי כך אז ער איז געווען אין א גרויסע סכנה, און אלע דאקטורים אין שטאט האבן אויף געגעבן אויף אים, יענע צייט איז די מלך פין פורסיה געפארן אויף א נסיעה, און ער איז אנגעקומען קיין ווילנא מיט אלע זיינע באדינערס און אויך זיין **פרעזענליכע דאקטאר דר. גארדיא**.

זענען די קרובים פין דעם איד געקומען צו דעם דאקטאר און זיך געבעטן ביים דאקטאר אז ער זאל אריבער קומען צו דעם איד און זעהן וואס ער קען אים העלפן, וועו ער איז אנגעקומען צום איד האט ער גלייך געפרעגט די ארימיגע, פארוואס מען האט אים געריפען, קען איך דען מחיה מתים זיין א מענטש, ווייל ער האט נישט געזען קיין בדרך הטבע וועג צו קענען דעם איד אויס היילען.

וועו די דאקטאר האט שוין געהאלטן ביים גיין האט ער א בליק געגעבן אויפן חולה און ער זעהט אז די מצב האט זיך אביסל פארבעסערט, איז ער צוריק געקומען און געהייסן מען זאל שנעל גיין ברענגען א רעצעפט פארן חולה,

וועו דער שליח איז געגאנגען האט די דאקטאר אים צוריק געופען און געהייסן מען זאל ברענגען א אנדערע רעצעפט, ווייל די מצב פונעם חולה איז נאך מער בעסער געווארן, און אזוי איז געווען אפאר מאל ביז די דאקטאר האט געזעהן, אז די מחלה גייט אוועק צוביסלעך ביז די חולה איז אינגאנצן געזונט געווארן, דער דאקטאר האט דאס מוראדיג באוואונדערט און נישט געקענט גלייבן וואס ער זעט.

און א קורצע צייט האט זיך די חולה אויפגעזעצט און געזאגט פארן דאקטאר די ווערטער פונעם מגיד, "**אז נישט די מעדעצין אדער די דאקטאר היילט, נאר די מלאך רפאל וואס קומט מיטן דאקטאר ער היילט דעם חולה, און דער חולה האט צוגעלייגט אז דאס זענען נישט זיינע ווערטער, נאר מפי קדשו פונעם גרויסן מגיד ממזריטש**".

וועו דער דאקטאר האט געהערט די ווערטער, האט ער געבעטן מען זאל אים געבן דעם אדרעס פונעם מגיד און ער האט דאס פארשריבן און ער איז אהיים געגאנגען,

זייט דעמאלטס האט דער דר. גארדיא נישט געהאט קיין מנוחה, זיין נשמה האט זיך דערוועקט און ער האט זיך דערמאנט פונעם שטוב פון זיין טאטן וואס איז געווען א ערליכע איד, און ער איז ליידער פארקראכן געווארן מיט זיין לערנען חכמת הרפואה.

ער האט דאן איבער געלאזט דעם שטוב פונעם מלך און אריבער צום הייליגען מגיד ממזריטש און געבעטן פונעם רבין **אז די רבי זאל אים אויסהיילען מחולי הנפש, און איך וועל אויסהיילען אידישע קינדער מחולי הגוף**.

דער דאקטאר איז שוין פארבליבען ביים מגיד און די מגיד האב אים ארויף געברענגט זיין נשמה און ארויסגענומען זיין נשמה מבין הקליפות, ביז ער איז געווארן א צדיק, און פון דאן און ווייטער פלעגט ער זיך מטפל זיין מיט די חולים דארט אין שטאט מעזריטש.

הרה"ק רבי ישראל דוב בער מווילעדניק זי"ע, אין זיין ספר שארית ישראל שרייבט בתוך דברי ביאור במדריגות הצדיקים בזה"ל, "**כמו שידוע מהמגיד הגדול ממזריטש שלקח את הרופא גארדע מעמקי הקליפות והושיבו ברום המעלות**".

ער האט נישט איבער געלאזט קיין זוהן נאר איין טאכטער האט ער איבער געלאזט, און מען האט איר גערופען "**חנה'לע די דאקטערין**", ווייל זי האט געקענט די חכמת הרפואה פונעם טאטן,

און זי האט ממשיך געווען צו עוסק זיין און דאקטעריי אונעם שטאט פונקט ווי דער טאטע האט געטון.

ער איז נסתלק לגנזי מרומים **ביי די 95 יאר אלט זקן ושבע ימים, כ"ו אדר ב' בשנת תק"ע**, ומנוחתו כבוד איז צווישן די גדולים ורבנים **מאוסטרהא**.

על פי זיין צוואה האט מען נישט געלייגט קיין שבחים אויפן מצבה נאר די וועריטער, "פ"נ הישיש והזקן שהלך ושימש חכמים, אשר שימש להרב בוצינא קדישא מ"מ דק"ק מעזריטש, מ' אהרן במו"ה שמשון דאקטר גארדא, נפטר כ"ו אדר שני תק"ע לפ' ת'נ'צ'ב'ה".

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

איינמאל האט דער הייליגער דאקטאר גארדיא געפרעגט דעם הייליגען מגיד זי"ע, אז פון מאל צו מאל איז אים מבלבל מחשבות זרות פון וואס ער האט געטון פאר ער האט תשובה געטון, און דער צדיק רבי אהרן האט געבעטן דעם מגיד זאל אים העלפן,

האט דער מגיד געזאגט א משל, עס איז געווען א איד וואס האט געהאט א שענק ווי גוים פלעגן קומען טרינקען, ויהי היום דער איד האט אויפגעגעבן זיין שענק און אנגעהויבן האנדלען מיט האלץ.

אבער די גוים פלעגן קומען זיכן משקה, האט ער געזאגט פאר די גוים אז ער ארבעט מער נישט מיט קיין משקה, ביז זיי האבן זיך צוגעוואינט און מער נישט געקומען, האט די מגיד אויס געפירט, די זעלבע איז מיטן יצר הרע, יעדעס מאל ער קומט און פראבירט צו לייגען שלעכטע מחשבות, דארף מען אים זאגן איך ארבעט שוין מער נישט מיט די זאכן, און דער באשעפער וועט העלפן.

• • •

דער צדיק וקדוש רבי אהרן גארדיא זי"ע איז געווען דעם פרעזענליכע דאקטאר פונעם מגיד און ער האט נישט אפגעטרעטן פונעם בעט פונעם מגיד, איז געווען א שבת, וועז די מגיד איז געווען זייער שוואך און געדאוונט ביי זיך אין שטוב און נאר דער דאקטאר איז דארט געווען.

האט דער צדיק רבי אהרן שפעטער דערציילט, אז וועז דער מגיד איז אנגעקומען צו "**הודו**", האט ער געזהען ווי די בעט פונעם מגיד שוועבט צוויי אמות העכער די ערד, וועז די מגיד איז אנגעקומען צו די וועריטער, "**כל אוכל תתעב נפשם**", האט דער צדיק רבי אהרן שוין נישט געקענט בלייבן דארט פון דעם גודל נעימות ומתיקות וואס ער האט געשפירט, עד כדי כך אז ער האט פאר די קומענדיגע וואך נישט געקענט ארייגעמען קיין דבר גשמי אין זיין מויל, און דער מגיד האט אים געזאגט, אז נאך א מזל ער האט נישט געהערט די וועריטער "**ויגיעו עד שערי מות**".

• • •

דער רבי אהרן ברוב ענוותנותו האט אמאל געזאגט, עס שטייט אין תהילים, "**תהלת ד' ידבר פי**", האט דער צדיק געזאגט, אז אויב א מויל ווי מיינס וואס האט געהאט אין זיך כל דבר אסור, קען זאגן תהלת ד', "**ויברך כל בשר שם קדשו**", דאן קען יעדע אידיש קינד זיכער זאגן תהילת השם.

• • •

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע האט געזאגט, אז רבי אהרן גארדיא זי"ע האט זוכה געווען צו תשובה טון בשלימות און מאהבה, און ער איז געווארן פון די חבורה פון די 300 תלמידים פונעם מגיד וואס זענען געווען בעלי רוח הקודש אמיתי.

• • •

נאכן הסתלקות פונעם מגיד הגדול ממזריטש זי"ע, האט מען דעם רבי אהרן גארדיא אויפגענומען אלס דעם דאקטאר פונעם שטאט אוסטרהא, און ער פלעגט זיצן די גאנצע טאג אין ביהמ"ד על התורה ועל העבודה, און מען פלעגט קומען דארט פון צייט צו צייט מזכיר זיין א חולה, און יעדער האט געוויסט אז ער האט אויס געהיילט קראנקע נישט דורך זיין חכמת הרפואה, נאר מיט זיין כח הקדושה.

איינמאל איז רבי אהרן געזיצן אין ביהמ"ד צוזאמען מיט הגה"ק רבי אשר צבי מאוסטרהא זי"ע, וואס איז אויך געווען א תלמיד פונעם מגיד, און זיך מתווכח געווען, רבי אהרן האט געזאגט **אז נישט די דאקטאר ברענגט די רפואה נאר די מלאך וואס שטייט נעבן דעם דאקטאר**, און רבי אשר צבי **האט יא משבח געווען די דאקטורים**.

לימים איז רבי אהרן געגאנגען מבקר זיין א חולה, און געזהען אויפן מצב, אז דער חולה האט נישט קיין וועג ארויס, אבער כדי נישט צו מצער זיין די משפחה האט ער פארשריבן א רעצעפט וואס ער האט געהייסן מען זאל דעם חולה געבן.

די קומענדיגע טאג איז די פרוי פונעם חולה געקומען אין ביהמ"ד און זיך באדאנקט פאר רבי אהרן פאר די ישועה, וועז רבי אהרן האט געפרעגט וואס זי האט געטון, האט די פרוי מיט איר תמימות געזאגט, אז זי האט געטון וואס די דאקטאר האט געהייסן און דאס האט אויסגעהיילט דעם חולה,

האט זיך ר' אהרן אויסגעדרייט צו רבי אשר צבי און געזאגט, **זעהסטו וואס איך האב דיר געזאגט, נישט די דאקטאר אדער די מעדעצין היילט דעם חולה, נאר די מלאך וואס קומט מיטן דאקטאר**.

• • •

הגה"ק מסלאנים זי"ע האט פארציילט, אז איינמאל איז א מיידל געקומען צו לויפן צו רבי אהרן און פארציילט, אז איר טאטע איז זייער נישט געזונט און ער איז אין א סכנה, און געבעטן אז די דאקטאר זאל שנעל קומען, און אפשר וועט מען נאך קענען ראטעווען דעם טאטן, רבי אהרן האט געהערט וואס די מיידל זאגט און ער איז געגאנגען זיך אנטון די שיך און זיין אויבער ראק, אבער ער האט דאס געטון מיט א געוואלדיגע מתינות ראויגערהייט.

די מיידל וואס האט געוויסט ווי שווער די מצב איז ביי איר טאטן, און געזהען אז דער דאקטאר יאגט זיך נישט אזוי שטארק, האט זי א שריי געגעבן מיט א צובראכענקייט, "**רבונו של עולם! הושיע נא אתה**", האט זיך די דאקטאר גארדיא אנגערופן פארן מיידל, די קענסט שוין אהיים גיין, די טאטע וועט האבן א רפואה שלימה בקרוב.

און דער צדיק האט געזאגט, אז וועו די מיידל איז געקומען, האט זי זיך פארלאזט אז די דאקטאר וועט איר העלפן, און דערפאר האט ער זיך אזוי פארזאעמט, כדי זי זאל זיך מייאש זיין אז די דאקטאר וועט איר העלפן, און טאקע וועו זי האט אויס געשריגען צום באשעפער איז זי געהאלפן געווארן, ווייל די אמת'ע ישועה קומט פונעם אייבערשטער און נישט פונעם דאקטאר.

• • •

איינע פון די גבירים פונעם שטאט אוסטרהא האט פארלוירען זיין גאנצע געלט, און דער גביר האט אויס געהאלטן הרה"ק רבי ברוך'ל ממעזיבוז זי"ע, און רבי ברוך'ל איז געבליבען בלי משען ומשענה,

האט רבי אהרן דאקטאר מקבל געווען אויף זיך צו מפרנס זיין ר' ברוך'ל מיט אלע זיינע געברויכען, אבער קיינער האט דאס נישט געווויסט נאר ער פלעגט שיקן דאס געלט מיט א חסיד גלייך צו די ווייב פון רבי ברוך'ל.

נאכן פטירה פונעם דאקטאר וועו מען האט געזאגט פאר רבי ברוך'ל, אז רבי אהרן האט געשיקט דאס געלט פאר אים, האט ער זיך זייער מצער געווען אז מען האט אים דאס נישט געזאגט, און ער האט געזאגט, אז אויב ער וואלט וועו געווויסט, וואלט ער געקענט טון א גרויסע טובה פאר רבי אהרן.

• • •

ווערט דערציילט, אז דער זון פונעם מגיד ממזריטש זי"ע הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע וואס האט געוואוינט אין שטאט פאסטוב וואס איז געווען גאנץ ווייט פון מעזריטש, פלעגט אפאר מאל אין יאר זיין געשטעלט דורך זיין טאטן צו מקיים זיין בשליחות די מצוות השנה, סוכות פלעגט דער זון רבי אברהם המאלך לייגן די סכך פארן מגיד'ס סוכה, און פסח האט ער באזארגט דעם טאטן מיט די מצות שמירה פארן סדר.

איין יאר האט דער זון געשיקט די מצות פארן טאטן מיטן צדיק וקדוש רבי אהרן דאקטאר גארדיא זי"ע, זייענדיג דער פרעזענליכער דאקטאר פון זיין גרויסן רבין דער הייליגער מגיד ממזריטש, האט זיך דער צדיק רבי אהרן גאר שטארק געוואונדערט, וו אזוי דער מגיד וואס איז געווען א גאר שוואכער מענטש, וועט קענען עסן פון די מצות די כזתים ביים סדר.

אבער ער האט גאר גוט פארשטאנען אז די מצות פונעם מגיד, וואס זענען געבאקן געווארן דורך זיין גרויסן זון דער הייליגער מלאך, איז זיכער נישט קיין פשוטע מצות, נאר זענען געבאקן געווארן מיט א גאר גרויסע קדושה וטהרה און יחודים נפלאים, און דערפאר האט דער צדיק רבי אהרן גארדיא זי"ע געמומען איין מצה פאר זיך און אריין געשטעלט א מצה פון זיינע מצות אנשטאט.

אבער וועו עס איז געקומען צום סדר און דער צדיק רבי אהרן גארדיא זי"ע האט געמומען דעם ערשטן כזית פון דעם מצה פון זיין גרויסן רבין, האט ער גלייך אנגעהויבן פילען וו זיין גאנצע גוף ברענט, ער האט ממש געשפירט וו זיין גאנצע גוף ווערט פארברענט,

איז מען שנעל געלאפן צום מגיד און דערציילט וואס עס קומט פאר, דער מגיד האט גלייך פארשטאנען וואס זיין גרויסע תלמיד האט דא געטון, און דער מגיד האט געהייסן מען זאל דעם דאקטאר גלייך געבן מעדעצין וואס מאכט מען זאל ברעכן.

און אזוי האט דער צדיק רבי אהרן אויס געבראכן דאס ביסל מצה וואס ער האט געגעסן פון דעם הייליגען מצה פון זיין רבין, דעם קומענדיגן טאג צופרי האט דער מגיד געזאגט פאר זיין גרויסן תלמיד רבי אהרן זי"ע, זאלסט וויסן אז נאר דערפאר וואס די דינסט אלס דאקטאר פאר מיר און איך ברויך דיך האבן אויף די וועלט, האט מען דיך געראטעוועט פון הימל, ווייל אויב וואלט דאס געווען א אנדערער, וואלט ער ח"ו פארברענט געווארן פון די קדושה פונעם מצה.

יארצייט
זונטאג כ"ו אדר

הרה"ק רבי אברהם משה דוד ב"ר שמואל הלוי זי"ע,
(קרויז), בעל נפש אד"ם, מאונגוואר,
"הנקרא ר' דוד פייגא'לעס"

ער איז געבוירן אין שטאט אונגוואר אין רוסלאנד, **בשנת תקפ"א**.

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי שמואל סג"ל קרויז** זי"ע, הנקרא בפי כל **ר' שמואל חסיד**, צוליב זיין געוואלדיגע חסידות ופרישות,

די טאטע רבי שמואל זי"ע איז געווען א ברודער מיט הרה"ק **רבי חיים סג"ל קרויז** זי"ע, המכונה "**רבי חיים נאצשעוויטשער**", די טאטע איז געווען א בן אחר בן פונעם של"ה הק' זי"ע, נאך די ערשטע וועלט מלחמה האט די משפחה געטוישט די נאמען **פון הורוויץ צו קרויז.**

אויך איז די טאטע געווען פון די גזע פון הגה"ק **רבי יוסף הלוי אב"ד פוזנא** זי"ע, און פון די גזע פון הגה"ק **רבי שבתי שעפטיל הורוויץ בעל ווי העמודים מווינה** זי"ע.

די צוויי ברידער רבי חיים און רבי שמואל פלעגן אסאך פארן צום צדיק הרה"ק **רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ** זי"ע, און אויפן וועג האבן זיי זיך אפגעשטעלט אין שטעט און צוזאמען גענומען נאך אידן, און אזוי זענען זיי אנגעקומען מיט א גרויסע ציבור צום הייליגען ראפשיצער רב זי"ע.

איינמאל האט די ראפשיצער רב מרגיש געווען אז זיי קומען, האט ער געזאגט פאר זיינע נאנטע, אז צוויי חסידים פון אונגארין קומען, לאמיר זיי קעגן גיין, ווען זיי זענען אן געקומען האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע זיי געגעבן שלום און געזאגט אויף רבי חיים "**קדוש**", און אויף רבי שמואל "**קודש קדשים**", און געזאגט, "**יהיה לך בנים בעלי רוח הקודש, ויהיה לך בן שיאיר את העולם בעבודת השי"ת**".

און צו זיין מאמע **הצדקת מרת פייגא** ע"ה, וואס צוליב דעם האט מען דעם צדיק וקדוש געריפן מיטן נאמען **ר' דוד פייגא'לעס**.

ער איז געווען א איש קדוש וטהור מאוד, און א צדיק יסוד עולם, ער איז געווען א גאון עצום בתורת הנגלה ובתורת הנסתר, ער איז געווען א למדן עצום, דער צדיק וקדוש האט עוסק געווען בתורה יומם ולילה מיט א געוואדיגע התמדת התורה, ער איז געווען א גרויסע פועל ישועות און א בעל מופת עצום, נאך פון ווען ער איז געווען גאר יונג האט ער נישט געגעסן קיין פלייש און נישט געשלאפן אין קיין בעט און זיך גאר אסאך מסגף געווען מיט סיגופים.

אין די יונגע יארן האט ער געלערנט אין ישיבת אונגוואר בנשיאותו פון הגה"ק **רבי מאיר אייזענשטאט בעל אמרי אש מאונגוואר** זי"ע, און דאן אלס יונגער בחור האט מען שוין געזען זיין געוואלדיגע שקדנות בתורה, אויך זיין געוואלדיגע קדושה מיט וואס דער צדיק האט זיך שוין דאן געפירט האט ארויס געריפן גרויסע וואונדער.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת לאה** ע"ה, בת הרה"ח **רבי טובי' עהרנפעלד** זי"ע.

מען פארציילט, אז ביי די חופה פון רבי אברהם משה דוד זי"ע, האט אים זיין רבי דער הייליגער אמרי אש זי"ע געבענטשט, און וויבאלד די רבי דער אמרי אש איז געווען א גרויסע בעל בכי, האט ער געלאזט טרערן אויפן היט פון דעם חתן הרה"ק רבי אברהם משה דוד זי"ע.

יארן שפעטער איז דער צדיק וקדוש רבי דוד זי"ע איינמאל געקומען צום צדיק וקדוש דער הייליגער **שר שלום מבעלזא** זי"ע, און געבעטן אז ער זאל אים בענטשן, האט דער בעלזא רב געזאגט, די ביסט שוין געבענטשט געווארן דורך אן אדם גדול, האט רבי דוד געזאגט, די רבי האט מיך נאך נישט געבענטשט, נאר פאר די חופה האט מיין רבי דער אמרי אש מיך געבענטשט, האט די בעלזא רבי געזאגט, **טאקע דאס מיין איך**.

נאך די חתונה איז דער גאון וקדוש געזעצן על תורה ועבודה יומם ולילה מיט א געוואלדיגע התמדה, ער האט זיך מסגף געווען און נישט נהנה געווען פון די וועלט, ער האט טאקע פאר א שטיק צייט מצליח געווען זיך צו באהאלטן, אבער נישט לאנג נאכדעם איז דער צדיק וקדוש נתפרסם געווארן מיט זיין געוואלדיגע גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה און יראת שמים.

ער האט פון אנפאנג נישט געוואלט נעמען קיין קוויטלעך אדער פירן רביסטווע, אבער הרה"ק **רבי יחזקאל בעל דברי יחזקאל משינאווא** זי"ע, האט אים מסמיך געווען צו רבנות, און זינט דאן האט ער אנגעהויבן נעמען קוויטלעך און געפועל'ט גרויסע ישועות פאר אידישע קינדער.

אין ספר דודאי השדה ווערט געברענגט, אז אסאך צדיקי דורו האבן אויף אים געזאגט **אז ער איז איינע פון די ל"ו צדיקים פינעם דור**.

ער האט זיך אסאך מסתופף געווען אלס חסיד בצלו פונעם **הייליגען דברי חיים מצאנז** זי"ע, וואס האט אים מוראדיג מחבב געווען, און דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע האט איינמאל געזאגט, **אז עס איז דא ל"ו צדיקים וואס די וועלט ווייסט נישט פון זיי, און אויך איז דא ל"ו צדיקים וואס די וועלט ווייסט יא ווער זיי זענען, רבי דוד איז פון די וואס מען ווייסט יא**.

הרה"צ רבי בערצי מאונגוואר זי"ע האט געזאגט, אז זיין פעטער הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע האט געזאגט אויף רבי דוד פייגא'לעס **אז ער האט געהאט גילוי אליהו**.

הונדערטער אידן זענען געקומען מיט קוויטלעך צו דעם צדיק וקדוש, און מען האט געזען גרויסע מופתים ביי דעם צדיק, הונדערטער אידן זענען געהאלפן געווארן מיט גרויסע ישועות מיט א ברכה פון דעם צדיק, אויך הרה"ק רבי יחזקאל שרגא בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע האט אים געגעבן א קוויטעל, אבער די רבי מיט זיין גרויסע עניוות האט דאס בשום אופן נישט

געוואלט נעמען, ער האט זייער מקפיד געווען אז מען זאל אים נישט רופן "**רבי**".

דער צדיק וקדוש האט זיין גאנץ לעבן עוסק געווען אין צדקה וחסד אויף א מוראדיגע פארנעם, ער האט גרויסע סכומים צוזאמען געשטעלט פאר עניים און צובראכענע אידן, מען האט ביי דעם צדיק אייביג געטראפן אן אפען טיר פאר סיי וואסערע חסד וגמילות חסדים, ער האט מחזיק געווען עניים און די הונדערטער, ובפרט עניים נסתרים און צדיקים נסתרים.

ער האט איבער געלאזט זיין הייליגע **ספר נפש אדם**.

ער האט איבער געלאזט זיינע קינדער.

הרה"ק **רבי שמואל הלוי קרויס אב"ד סנינא** זי"ע, חתן הרה"ק **רבי אביש שפירא אב"ד הומענע** זי"ע,
הרה"ק **רבי שמעון חיים קרויז מקליינווארדיין** זי"ע, חתן הגה"ק **רבי נפתלי שרייבער דומ"ץ קליינווארדיין** זי"ע,
הרה"ק **רבי מאיר ישראל קרויז** זי"ע,
הרה"ק **רבי צדוק קרויז** זי"ע,
בתו, **הצדקת מרת פייגא** ע"ה, אשת הרה"ח **רבי משה אלי' פרידמאן** זי"ע,
בתו, **הצדקת מרת אסתר יודית** ע"ה, אשת הרה"ח **רבי אברהם דוב נידערמאן** זי"ע,
בתו, **הצדקת מרת טויבא** ע"ה, אשת הרה"ח **רבי ישראל פליישמאן מקליינווארדיין** זי"ע,
בתו, **הצדקת מרת שרה בלומא** ע"ה, אשת הרה"ח **רבי ישראל הכהן זינגער** זי"ע,
בתו, **הצדקת מרת גאלדא** ע"ה, אשת הרה"ח **רבי יונתן בנימין עסטרייכער** זי"ע.

בעפאר זיין הסתלקות האט ער זיך דערוועקט איין טאג און געווען מוראדיג בשמחה, וועו מען האט אים געפרעגט וואס איז די גרויסע שמחה, האט ער געזאגט, אז ער האט געזעהן בחלומו, ווי ער איז בעולם העליון און מען פירט אים אריבער א היכל, און מען האט אים געזאגט, אז נישט דא גייט ער זיין נאר ער גייט זיין אין איין היכל מיטן הייליגען דברי חיים מצאנז זי"ע, און דערפאר איז ער אזוי בשמחה.

נסתלק לגנזי מרומים **כ"ו אדר א' בשנת תרנ"א**, ומנוחתו כבוד איז אין שטאט **אונגוואר**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

הגה"ק רבי מנחם א"ש זי"ע דער זון פונעם גאון דער אמרי א"ש זי"ע האט דערציילט, אז ווען דער צדיק וקדוש רבי דוד פייגא'לעס זי"ע איז געווען א יונגערמאן נאך די חתונה, איז ער אמאל געקומען פרעגן א שאלה פון זיין גרויסן רבין דער אמרי א"ש, ווען רבי דוד איז אריין געקומען אין שטוב, האט זיך זיין רבי אויף געשטעלט מלוא קומתו.

ווען דער גאון רבי מאיר א"ש זי"ע האט געזען ווי זיין זון וואונדערט זיך אזוי, פארוואס זיין טאטע דער גאון שטעלט זיך אויף פאר א יונגעמאן, האט דער טאטע געזאגט פארן זון בזה"ל, "**מכירו הייתו לשעבר, שהוא ירא חטא ונזהר מאוד מחשש עבירה ח"ו, ועכשיו ביותר, שהוא מקדש ומטהר עצמו אפילו בדברים המיותרים**", "**לשעבר האב איך דעם רבי דוד געקענט און ער איז געווען א ירא חטא און מורא געהאט פון א חשש עבירה, אבער יעצט זעה איך אויף אים אז ער איז זיך מקדש ומטהר אפילו פון זאכן וואס זענען מותר**".

• • •

דער צדיק וקדוש רבי דוד פייגא'לעס זי"ע פלעגט אסאך ארום גיין צוזאם נעמען געלט און פארטיילט גרויסע געלטער פאר ארימעלייט, הונדערטער ארימעלייט האבן זיך אויפגעהאלטן אויף זיינע געלטער, און בפרט פאר צדיקים נסתרים.

ער פלעגט כסדר ארום פארן צו אנדערע שטעט צו צאמקלויבען געלט פאר ארימעלייט, און ער האט זייער געליטען פון פיס ווייטאג, און ווען מען פלעגט אים בעטן אז ער זאל פארן צו די מרחץ אין סאבראנץ און דארט זיין אביסל פאר רפואה, האט ער געזאגט אז ער קען נישט אוועק גיין, ווייל וואס וועט זיין מיט די אלע עניים וואס ערנעהרין זיך פון זיין צדקה.

ווען זיין זוהן רבי מאיר ישראל האט געפרעגט דעם טאטן, און וואס איז מיט "**ונשמרתם מאוד לנפשותיכם**", האט די טאטע געזאגט, ס'איז אמת מן התורה דארף א איד אפהיטען זיין גוף, **אבער דאס איז נאר ביי א גוף על פי דרך הטבע, אבער על פי דרך הטבע וואלט איך שוין געדארפט זיין בעולם האמת.**

ווייל ווען ער איז נאך געווען יונג איז ער געווען א חולה מסוכן און מען האט שוין געהאט אנגעצינדען ליכט ארום אים בשעת יציאת נשמה, האט ער געזאגט אז דאן איז באמת געווען יציאת נשמה, אבער מען האט אים צוריק געגעבן זיין נשמה און אויס געגומען בתנאי אז ער וועט זיך אפגעבן מיט אנדערע אידן.

• • •

לגבי זיין מידות צדקה וועריט געברענגט אין ספר דרכי חיים, אז איינמאל איז רבי דוד געזיצען אין די מקו', און עס איז דארט געווען א ארימאן, און יענער האט געבעטן פון רבי דוד אז ער זאל אים געבן זיינע בגדים, און רבי דוד האט דאס אים אהין געגעבן בחפץ לב, און דער צדיק איז געבליבן זיצן פאר אפאר שעה אין די מקו', ביז מען האט אים געברענגט פרישע קליידער, ווייל דאס איז געווען זיין גרויסע אהבת ישראל און זיין גדלות במידות הצדקה.

• • •

דער צדיק וקדוש פלעגט לערנען ביינאכט פון חצות ביז אינדערפרי, שטייענדיג אויף די פיס צום ליכטיגקייט פון א ליכט, דער גאון וקדוש רבי שלמה גאנצפריד בעל קיצור שולחן ערוך ראב"ד אונגוואר זי"ע וואס איז געווען א שכן פונעם גאון רבי דוד זי"ע, האט דערציילט איבער דעם גדלות בתורה פונעם גאון רבי דוד פייגא'לעס זי"ע.

די צוויי גאונים האבן געוואוינט איינע נעבן דעם אנדערן און זייער סוכות זענען געווען נאנט איינע צום אנדערן, האט איין יאר סוכות געבלאזן א שטארקע ווינט, און דאס האט פארלאשן די ליכט ביים גאון רבי דוד זי"ע אין די סוכה, דעם קומענדיגן טאג אינדערפרי האט דער גאון רבי שלמה זי"ע געזאגט פארן זון פון רבי דוד, הגה"ק רבי מאיר ישראל זי"ע.

די נאכט ווען די ליכט האבן זיך פארלאשן ביים טאטן אין די סוכה, האב איך געמיינט אז איך וועל קענען שלאפן רואיג ביינאכט, וויבאלד די ליכט אינעם סוכה פונעם טאטן האט זיך פארלאשן, וועט ער דאך נישט קענען מער לערנען, אבער דיין טאטע האט בעל פה געלערנט די גאנצע נאכט און דעם זיסן קול התורה האט מיך נישט געלאזט שלאפן, דאס איז געווען דעם התמדת התורה פון דעם גרויסן גאון רבי דוד זי"ע.

• • •

אין ספר מאמרי צדק פון ווייטצען רב זי"ע וועלכע געברענגט, אז ער איז איינמאל געווען אין ביהמ"ד אין שטאט אונגוואר, איז דארט געזעצן הרה"ק רבי דוד פייגא'לעס און עוסק געווען אין תורה מיט א געוואלדיגע התמדה, איז צוגעקומען א בחור'ל און געפרעגט פונעם צדיק רבי דוד זי"ע, אויב ער קען אים פרעגן "**א קלייניקייט**" אין גמרא.

האט רבי דוד געזאגט פאר דעם בחור, אין די תורה איז נישט דא אזא זאך ווי א קלייניקייט, עס איז דא א גרינגע זאך און א שווערער זאך אבער אלעס איז גרויס, אזוי ווי ביי די שטערענ'ס אויפן הימל איז נישט דא קיין גרויסע שטערן אדער א קליינע שטערן, נאר ווי ווייטער די שטערן איז אלס קלענער זעהט עס אויס פאר אונזערע אויגן, די זעלבע איז מיט דברי תורה, וויבאלד עס איז ווייט פון אונזערע השגות זעהט עס אמאל אויס קליין, אבער באמת איז יעדע ווארט פין די תורה גאר גרויס.

• • •

אין די מצווה פון צדקה וחסד איז דער צדיק וקדוש רבי דוד זי"ע געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע מסירת נפש מיט וואס ער האט דאס מקיים געווען, ער פלעגט טעגליך ארום קלעטערן פון שטאט צו שטאט צוזאמען שטעלן גרויסע סכומים פאר צדקה צווקען, וואס ער האט דערנאך פארטיילט דאס גאנצע געלט פאר נצרכים וואס האבן זיך ממש נאר פארלאזט אויף אים.

איין טאג איז דער צדיק ארום אין שטעט נאנט צו אונגוואר פאר צדקה, עס איז דאן געגאנגען א שווערע רעגן אויף די גאס, אבער דאס האט דעם צדיק נישט אפגעהאלטן פון ארום גיין נאך געלט, וועלכע ער איז דורך א שטאט, האט א איד פונעם שטאט געזען דעם צדיק גיין אין דעם גאס רעגן, האט דער איד געבעטן דעם צדיק אז ער זאל אריין קומען צו אים אין שטוב.

אבער דער צדיק האט געזאגט פאר דעם איד, "**עס איז מיר זייער וויכטיג צו גיין ווייטער**", איז דער איד נאך געגאנגען דעם צדיק, האט ער געזען ווי דער צדיק איז אריין אין שטוב פון א חולה מסוכן, און האט דארט געבעטן צדקה, און דורך זיי מזכה זיין מיטן מצווה פון צדקה האט דער צדיק געברענגט א רפואה פארן חולה.

• • •

אפילו אסאך אידן זענען געקומען צו דעם צדיק פאר ברכות און ישועות און מען האט אים געגעבן אסאך געלט פאר פדיונות, האט אבער דער צדיק פון די געלט נישט געוואלט נהנה זיין, נאר ער האט דאס גאנצע געלט פארטיילט פאר אלע ארימעלייט און נצרכים און פאר זיך האט ער גארנישט איבער געלאזט.

וועלכן מען האט דעם צדיק געפרעגט היתכן ער וויל נישט איבער לאזן קיין פרוטה פון די געלט אזוי ווי אנדערע צדיקים, האט דער צדיק געזאגט, מיין נאמען איז דאך "**אברהם משה דוד**", **אברהם אבינו** איז דאך **מדת החסד**, **משה רבינו** איז דאך **מדת נצח**, און **דוד המלך** איז דאך **מדת מלכות**, און די וועלטער "**ח'סד נ'צח מ'לכות**" איז ראשי תיבות "**חנם**", און דערפאר פירט ער זיך אזוי ווי די אבות, און איז מתפלל פאר די אידן וואס קומען צו אים "**בחנם**".

• • •

ביים צדיק הרה"ק רבי הירש פון זידיטשוב זי"ע איז געווען א גרויסע עניות און דחקות, עס איז ממש נישט געווען וואס צו געבן פאר די קינדער, געהאט האט ער חבר מיטן נאמען רבי דוד פייגילעס זי"ע, און דער רבי דוד האט דערשפירט די גרויסע דחקות פונעם הייליגען זידיטשובער, האט ער אויסגערופן אין זיין שטאט, אז ער פארט קיין זידיטשוב, און וועט ער וועט מיט איהם מיט געבן א קוויטל מיט א פדיון, וועט ער דאס איבערגעבן פארן צדיק מזידיטשוב, און אזוי האט דער צדיק צוזאמען געשטעלט א שיינעם סכום, און מיט דעם האט דער צדיק זוכה געווען צו לייכטער מאכן דעם מצב ביים צדיק מזידיטשוב.

וועלכן דער הייליגער זידיטשובער האט אים באדאנקט, האט ער צו איהם געזאגט, פאר די טובה וטואס איר האט מיט מיר געטון, קענט איר זיך יעצט אויסבעטן וואס איר ווילט, רבי זאגט דער צדיק רבי דוד פייגילעס, איך וויל זייער בעטן פונעם רבין, **אז אלע מיינע חברים זאלן זיין רבי'ס און איך נישט**, איך זאל זיך שטופן ביי די טישן פון די חברים, און מען זאל אפילו מיר ארויס שטופן, זאל דאט מיר גארנישט וויי טון און איך זאל נישט האבן קיין חלישות הדעת, דאס זאגט צו אים דער הייליגער זידיטשובער זי"ע, **דאס איז שוין צופיהל געבעטן, ווייל דער נסיון איז גאר גרויס**, אבער דאס איז געווען די גרויסע עניות פון דעם צדיק וקדוש רבי דוד'ל פייגילעס זי"ע, אז ער האט באמת געוואלט אז מען זאל אים נישט מכבד זיין.

יארצייט
מאנטאג כ"ז אדר

הגה"ק רבי יוסף שאול ב"ר אריה לייבוש הלוי זי"ע, (נאטאנזאהן), בעל שואל ומשיב, מלבוב, ולעמבערג,

ער איז געבוירן אין שטאט בערזאן, **בשנת תקס"ח**.

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי אריה לייבוש בעל בית קל** זי"ע,

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת חנה** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי דב בער הלפרין אב"ד ברעזאן** זי"ע,
חתן הגה"ק **רבי מרדכי זאב אורנשטיין מלעמבערג** זי"ע.

ער איז געווען א גאון הגאונים און א חריף עצום בתורה, ער איז געווען דער שר התורה וגדול הדור, ער איז געווען א למדן נפלא און געווען מפורסם מיט א זכרון נפלא און א בעל מחדש נפלא, ער איז געווען א איש קדוש מאוד, א קדוש מרחם און א בעל מופת נפלא, א מדקדק במצוות אויף א מוראדיגע פארנעם, דער גאון האט זיין גאנץ לעבן עוסק געווען בתורה יומם ולילה מיט א געוואלדיגע התמדת התורה, ער האט מרביץ תורה געווען פאר הונדערטער תלמידים מיט א מסירת נפש, גרויסע גאונים און גדולים בתורה זענען ארויס געקומען פון זיינע תלמידים.

ביי די 12 יאר אלט איז ער שוין געווען א גאון אין תורה כמעין המתגבר, און פארשריבן חידושים, און געהאט א זכרון נפלא.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת שפרה בונא** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי יצחק אהרן הלוי איטינגא מלבוב** זי"ע.

ער איז שוין דאן נאך די חתונה געווען מפורסם אלס א חריף עצום און א בקי נפלא בכל מקצועות התורה, דארט ביים שוויר אין שטוב איז ער געווארן גאר א נאנטע חבר מיט זיין שוואגער הגה"ק **רבי מרדכי זאב איטינגא** זי"ע, און די צוויי האבן געלערנט בחברותא צוזאמען יומם ולילה מיט א געוואלדיגע התמדה, זיי האבן צוזאמען מחבר געווען דעם ספר מפרשי הים.

אויך האבן די צוויי גאונים וגדולים בתורה זיך געשריבן גאר טיפע שו"ת מיט די 4 גאוני עולם בדורם.

הגה"ק **רבי עקיבא איגר אב"ד פאזנא** זי"ע,
הגה"ק **רבי משה סופר בעל חתם סופר** זי"ע,
הגה"ק **רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג** זי"ע,
הגה"ק **רבי הירש חריף אב"ד באניהאד** זי"ע.

און די שו"ת זענען שפעטער געדריקט געווארן אין די ספרים, ספר מגן גבורים על שו"ת או"ח, מאירת עינים על הלכות טריפות הריאה, יד יוסף ויד שאול על שו"ע יו"ד.

און דאס איז געווען חוץ פון די ספרים וואס דער גאון דער הייליגער שואל ומשיב זי"ע אליין האט מחבר געווען ובתוכם, **ספר שואל ומשיב, נר מערבי, שי למורה, בית שאול, ידות נדרים, אמרות טהורות**.

חודש שבט בשנת תרי"ז ווען זיין פעטער הגה"ק רבי יעקב משולם אורנשטיין בעל ישועות יעקב זי"ע, איז נסתלק געווארן, האט מען אים אויף געגומען אלס אב"ד לבוב אויפן פלאץ פונעם פעטער, ער האט נישט געגומען קיין געהאלט פונעם קופת הקהל, ווייל ער איז געווען א גביר אדיר עס איז געווען תורה וגדולה במקום אחד, ער האט דארט אין שטאט אסאך אויפגעטון, ער האט זייער געבעטן מיט זיין גרויס עניוות פין די שטאט מענטשן, אז מען זאל אים נישט רופען מיטן תואר "רבי".

מען פארציילט, אז ער מיטן שוואגער זענען געווען גרויסע גבירים און זיי האבן געלערנט יומם ולילה און נישט געקענט זיין פארנימען מיט מוסחר, האבן זיי געגעבן דאס געלט פאר א אנדערן גביר, אז יענער זאל גיין משקיע זיין דאס געלט, און דער גביר האט פארלוירען א גרויסע סכום פון די געלט.

האט דער הייליגער שר שלום מבעלזא זי"ע, געשיקט זיין זוהן הרה"ק רבי יהושע זי"ע, אז ער זאל גיין טרייסטן דעם גאון רבי יוסף שאול זי"ע, אויב ער האט ביטל תורה דורך דעם וואס ער האט פארלוירען די געלט, האט ער געגטפערט, **זיכער, ווייל עס איז שוין אריבער אפאר וואכן פונעם זמן, און ער האט נאר געלערנט 800 דפים גמרא**.

און דער צדיק הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע האט זיין גאנץ לעבן אסאך דערמאנט פאר זיינע תלמידים די מעשה און געזאגט, **קוקט וואסערע התמדת התורה דער שואל ומשיב האט געהאט, אז 800 דפים גמרא האט געהייסן ביי אים ביטל תורה**.

ער האט אויף געשטעלט א קופת העיר פון ווי ער האט אסאך ארימעלייט אויס געהאלטן און אסאך עוסק געווען בצרכי ציבור, און אפילו פאר די שטעט ארום האט ער אויך ארויס געהאלפן, ער האט דארט אין שטאט ביי זיך אויף געמאכט א קאך פאר די ארימעלייט און ער פלעגט אסאך קומען אליין עסן דארט כדי די ארימעלייט זאלן זיך שפירן באקוועם צו עסן דארט.

עס איז ארויס געקומען פון זיינע תלמידים אסאך גאונים ידועים ומפורסמים, טויזענטער גדולי הדור האבן צו אים געשיקט גאר שווערע שאלות און זיך גערעכנט מיט זיינע פסקים.

כאטש ער איז געווען א מתנגד צום דרך החסידות, מיט דעם אלעם האט ער מוראדיג מחבב געווען די צדיקי הדור, ער האט געגעבן הסכמות אויף בערך 10 חסידישע ספרים, און אויך איז ער געווען א קרוב מיט הרה"ק **בעל דברי חיים מצאנז** זי"ע וואס ביידע זענען געווען אייניקלעך פונעם **חכם צבי** זי"ע, אויך איז ער געווען בידידות מיט הגה"ק **בעל החידושי הרי"ם מגור** זי"ע, און אויך מיט הרה"ק **רבי מאיר בעל אמרי נועם מדז'יקוב** זי"ע.

הגה"ק רבי יוסף שאול זי"ע איז געווען פון די ראש המתירים פון מאשין מצות, און דארט האט ער זיך געטיילט מיט זיין שוואגער הגה"ק רבי מרדכי זאב זי"ע, וואס איז געווען פון די ראש האוסרים צוזאמען מיטן הייליגען דברי חיים מצאנז זי"ע און הרה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע וואס האבן מוראדיג לוחם געווען אויף מאשין מצות.

ער האט ליידער נישט איבער געלאזט קיין זש"ק.

נסתלק לגנזי מרומים **כ"ז אדר א' בשנת תרל"ה**, ומנוחתו כבוד איז געווען אונעם זעלבן ביה"ח אין שטאט **לבוב** ווי דער ייליגער טו"ז זי"ע ליגט, אבער עס איז ליידער נישט געבליבן קיין זכר פונעם ביה"ח.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

אמאל ביים סדר נאכט ביים גאון וקדוש רבי יוסף שאול בעל שואל ומשיב זי"ע, איידער'ן אפרעכטן דעם סדר, איז איריין געקומען א איד צום שואל ומשיב מיט א שאלה, אז ער האט געפינען א ווייצל אין א געקעכטס, האט אים דער גאון געזאגט, אז עס איז פארהאן **א שיטה לויט דעם בעל השאילתות דרב אחאי גאון זי"ע**, אז חמץ קען אויך בטל ווערן בשישים אזוי ווי אנדערע איסורי תערובות, און לויט דעם איז דער תבשיל כשר, און דער איד איז צופרידן ארויס פונעם רב'ס שטוב.

שפעטער האט זיך דער רב איבער געקלערט, היות אין שו"ע ווערט דאך נישט אנגענומען אזוי ווי דער שאילתות, נאר עס ווערט געפסקנ'ט **אז חמץ איז אסור אפי' במשהו**, קומט דאך אויס אז ער האט נישט גוט גע'פסק'נט, און דער גאון דער ייליגער שואל ומשיב זי"ע האט געהאט פון דעם גרויס עגמת נפש.

אבער וויבאלד ער האט נישט געקענט דעם פרעגער, האט ער דאך נישט געוואוסט וואו אים צו טרעפן כדי אים אויפמערקזאם מאכן אז די פסק איז געווען בטעות, פון גרויס צער האט ער נישט געקענט זיך נעמען אפרעכטן דעם סדר, נאר איז געזעצן פארטראכט ווי אזוי זיך אן עצה צו געבן, און האט דערביי איין געדרימלט.

און אט חלומ'ט זיך דער גאון דער ייליגער שואל ומשיב זי"ע, אז דער בעל השאילתות זי"ע באווייזט זיך צו אים, און זאגט אים אזוי, "**יישר כח אז איר האט געפסקנ'ט אזוי ווי מיין פסק, ווייל וויסן זאלט איר, אין הימל איז דא א כלל, יעדע הלכה וואס עס איז אריבער 500 יאר און קיינער האט נישט געפסק'נט אזוי, ווערט די הלכה בטל, און דא האט מען שוין אין הימל מסכים געווען אוועקצולייגן מיין הלכה, וויבאלד מען האט שוין באלד פינף הונדערט יאר נישט געפסקנ'ט ווי מיר, און דאס האט מיר שטארק מצער געווען, איצט אז מען האט פון הימל צו געברענגט, אז איר האט אזוי גע'פסקנ'ט, וועט די הלכה נישט בטל ווערן**".

דאן האט דער גאון רבי יוסף שאול זי"ע זיך מער נישט מצער געווען, ווייל ער האט פארשטאנען, אז מן השמים האט מען די גאנצע שאלה אויפן ווייצל צו געפירט נאר לכבודו פונעם ייליגען גאון דער בעל השאילתות זי"ע.

• • •

איינמאל איז א איד געקומען צום ייליגען שואל ומשיב זי"ע און מזכיר געווען זיין ווייב וואס איז געווען א מקשה לילד און געווען אין א גרויסע סכנה, האט דער שואל ומשיב געזאגט, "**איך בין דאך נישט קיין רבי**", אבער דער איד האט אים נישט אפ געלאזט, האט דער גאון געגעבן פארן איד זיין פאטשיילע וואס האט געהאט איינגעזאפט אין זיך די שווייס פונעם שואל ומשיב וואס ער האט געניצט בשעת'ן לערנען, און געהייסן לייגען אויפן פרוי, און גלייך איז דער איד געהאלפן געווארן און די פרוי איז ארויס פון די סכנה.

• • •

דער גאון וקדוש רבי יוסף שאול בעל שואל ומשיב זי"ע, האט אמאל געשריבען א בריוו פאר הרה"ק רבי אייזיק'ל מזידיטשוב זי"ע, און דארט האט ער געשריבן, אז אין די צייטן פונעם בית המקדש איז די גמרא געווען געגוג, ווייל די אידן האבן געהאט דאן א ריין הארץ, אבער היינט ברויך מען אויך צו קומען צו די צדיקים וואס זאלן אונז ברענגען נענטער צום רבוש"ע.

• • •

איז געווען א איד וואס האט ארויסגעגעבן א ספר קעגן דעם גאון רבי יוסף שאול זי"ע און אויף זיין שוואגער רבי מרדכי זאב איטינגער זי"ע, האט דער ייליגער חתם סופר זי"ע געשריבען א בריוו מיט מוראדיגע ווערטער פאר דעם איד בזה"ל, "**זלגו עיני דמעות ווען ער האט געזעהן דעם ספר, אוי לעיניים שכך רואות, ווי קומט מען צו שרייבען אזאנע ווערטער אויף צדיקי הדור**".

און דער ייליגער חתם סופר זי"ע האט געזאגט, ווי אזוי קען מען האפן אויף די גאולה, ווען מען שרייבט אזאנע ווערטער, עס איז א חידוש אז קיינער פון די גרויסע תלמידי חכמים האבן נישט מוחה געווען אויף דעם, און געהייסן מען זאל פארברענען די אלע ספרים, ווייל עס איז א סכנה אז אזעלעכע ספרים זאלן זיין אויף די וועלט.

• • •

דער ייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע, האט מקפיד געווען צו רופען די שטעט ביים נאמען פונעם גדול וואס האט דארט געוואוינט, און נישט צו רופען קיין שטאט ביים נאמען פונעם שטאט, ווייל די שמות פון אלע שטעט זענען על שם פון עבודה זרה, אויסער **יערעסלוב** האט ער יא געזאגט ווייל דאס מיינט **יראת הלב**, און די שטאט **לעמבערג האט ער גערופען רבי יוסף שאול'ס שטאט על שם פונעם גרויסן גדול פונעם שטאט**.

• • •

הרה"ק רבי אליעזר זוסיא מסקולען זי"ע, פארציילט בשם זיין טאטן הרה"ק רבי ישראל אברהם זי"ע א מעשה, אז איינמאל איז א גדול בישראל געקומען צום גאון וקדוש רבי יוסף שאול זי"ע, און געזאגט אז ער וויל פארן קיין ארץ ישראל, האט אים רבי יוסף שאול געפרעגט פון ווי ער שטאמט, האט דער איד געזאגט פון די גזע פון הרה"ק רבי מרדכי קרעמניצער זי"ע.

האט אים רבי יוסף שאול געזאגט, דער צדיק רבי מרדכי קרעמניצער זי"ע האט מיך מנקר געווען, און ער האט מיר ארויס געגנומען אלע אדערן פין התנגדות קעגן חסידות, און פארציילט פאר דעם גדול, אז גאנץ אנפאנג איז ער געווען א מתנגד און ער האט פראבירט מבטל זיין דאס פארן צו די רבי'ס, ווייל ער האט געהאלטן אז דאס איז ביטל התורה, האט ער געמאכט גאר אסאך שיעורים אין זיין שטאט, און געהאפט אז דאס וועט צוריק האלטען דאס פארן צו די רבי'ס.

איינמאל איז דער צדיק וקדוש רבי מרדכי קרעמניצער זי"ע, געקומען אויף שבת, און דער גאון רבי יוסף שאול זי"ע האט געמיינט אז דער רבי וועט זיכער נישט האבן קיין מנין, אבער ווען דער שבת איז אנגעקומען איז געווען פונקט פארקערט, דער רבי יוסף שאול איז ממש געבליבען אן קיין מנין, ווייל יעדער איז געלאפן צום צדיק רבי מרדכי'לע.

ווען דער גאון רבי יוסף שאול האט געזען אז האט נישט קיין ברירה ווייל ער האט דאך נישט קיין מנין, איז ער געגאנגען צו רבי מרדכי, און ווען ער איז אנגעקומען האט דער צדיק רבי מרדכי

מקרעמניץ זי"ע געהאלטן אינמיטען דאוועגען, האט ער געהערט א הערליכע קול וואס קומט פונעם רבין.

האט ער געטראכט ביי זיך, אז זיכער האט דער רבי עפעס א כלי זמר און דאס איז די הערליכע קול, איז ער צו געגאנגען צום רבין און אויף געהויבן דעם טלית, און דער צדיק רבי מרדכי'לע האט דאן געהאלטן אינמיטן נשמת ביי די ווערטער פון "כל עצמותי תאמרנה מי כמוך", און דער גאון רבי יוסף שאול איז ממש צוזאמגעפאלן פון גרויס פחד פון זעהן דעם רבינ'ס צורה ביים דאוועגען, און ער האט שוין בכלל נישט געקענט עסן דעם שבת סעודה.

איז ער צוריק געקומען צו רבי מרדכי'לע ביי שלש סעודות, און געטראכט, עס איז דאך טינקל וועט קיינער נישט וויסן אז ער איז דארט, איז ער איין געקומען און עס איז געווען טינקל, האט דער צדיק רבי מרדכי'לע געהאלטן אינמיטען זאגן תורה, אבער דער צדיק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע האט גלייך אויף געהערט די תורה, און אנגעהויבן זאגן תורה אויף די ווערטער, "יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים".

האט דער צדיק מקרעמניץ געזאגט, יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת אז די וואס גייען איריין אונעם ים התלמיד מיטן "אני" צוזאמען, מען האלט פון זיך גדולות ונצורות, הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי ד' און זיי ווערן נתפעל פון די מעשה התורה, וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו, און זיי ווערן אינגאנצן בגדלות, מיינען זיי יַעֲלוּ שָׁמַיִם, אז זיי גייען ארויף גאר הויער, אבער ליידער יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת זיי קומען נישט אן צו ריכטיגע פלאץ, נאר א איד ברויך לערנען מיטן ריכטיגע ביטל און יראת שמים, ווייל דאס איז די ריכטיגע וועג צו לערנען תורה.

נאך די תורה האט רבי יוסף שאול געזאגט, די תורה איז געווען ספעציעל פאר מיר, און די תורה פונעם רבין און די צורה וואס איך האב געזעהן דעם שבת האט מיך געברענגט נענטער צו חסידות און פון דאן אן האט ער זיך שוין אנגענומען פאר די חסידישע רבי'ס.

• • •

דער הייליגער מנחת חינוך זי"ע, און הגה"ק רבי יוסף שאול זי"ע, האבן אסאך גערעדט אין דברי תורה, וועו זיי זענען אנגעקומען צו די מצוה פון עסן ערב יו"כ, האט זיך דער גאון רבי יוסף שאול אנגערופען, אז ער ווייסט נישט ווי אזוי א איד קען עסן ערב יום הקדוש און נישט אנפילען א טעלער מיט טרערען בשעת'ן סעודה.

דער מנחת חינוך האט געוואלט זעהן אויב דער רבי יוסף שאול איז א נאה דורש ונאה מקיים, האט ער נאכגעקוקט דעם גאון וקדוש רבי יוסף שאול, האט ער געזעהן, ווי ערב יום הקדוש ביי סעודת המפסקת איז ער געזעצן און פארגאסן טייכען טרערען.

• • •

עס איז געווען א גרויסע תלמיד חכם וואס פלעגט זיך אסאך שרייבען שאלות און דברי תורה מיטן גאון רבי יוסף שאול בעל שואל ומשיב זי"ע, איינמאל האט דער ת"ח געשריבען עפעס און ער האט נישט צוריק באקומען א ענטפער, און נאך אפאר מאל שרייבען און נישט באקומען קיין ענטפער, האט ער געשריבען א בריוו צום גאון און געשריבן, אז וויבאלד ער האט אזויפיל מאל געשריבען און דער גאון ענטפערט נישט איז דאס גזל בידו.

אפאר טאג שפעטער האט דער ת"ח פארגעסן אלעס וואס ער האט געלערנט, עד כדי כך אז ער איז געווארן אן עם הארץ ממש, ער האט גלייך פארשטאנען אז דאס איז געשען וועגן דעם וואס ער האט פוגע געווען אינעם כבוד פונעם גאון רבי יוסף שאול, איז ער אריבער געפארן צום גאון, און געפאלן צו די פיס פארן גאון רבי יוסף שאול זי"ע, און געבעטן מיט טרערן אז ער זאל אים מוחל זיין, פארשטייט זיך אז דער גאון האט גלייך געזאגט אז ער איז אים מוחל במחילה גמורה, און טאקע דער ת"ח האט צוריק באקומען זיין תורה וואס ער האט געקענט בעפאר דעם.

• • •

איינמאל האט דער גאון דער הייליגער שואל ומשיב זי"ע דערציילט די מעשה פאר הרה"ק רבי אברהם זרח אריה יהודה לייבוש בעל אמרי יהודה מבערזאן זי"ע, אז אמאל האט זיך דער בעש"ט הקדוש זי"ע זייער צוקרעכטצט, האבן די תלמידים פונעם בעש"ט געפרעגט פון זייער רבין פארוואס ער קרעכטצט אזוי.

האט דער בעש"ט הקדוש זי"ע וואס האט מיט זיינע הייליגע אויגן געזען אלעס מסוף העולם עד סופו דערציילט די סיבה פונעם קרעכטן, ווייל יארן צוריק האט געלעבט א איד וואס האט זיך ליידער נישט אויף געפירט ערליך, דערפאר נאך זיין פטירה האט זיין נשמה נישט געהאט קיין מנוחה אויף יענע וועלט, און עס איז ארויס א פסק, אז די נשמה זאל מגולגל ווערן אין א פראש וואס וועט זיך דרייען אין א ברין וואסער און א גאר ווייטע לאנד, און אויב וועט די קינד פון דעם איד קומען און מאכן א ערליכע ברכה וועט די נשמה פונעם טאטן האבן א תיקן.

אבער די פראבלעם איז געווען, אז דער קינד פון דעם איד איז געווען א גרויסער ארימאן און ער האט נישט געהאט דאס געלט צו פארן צו אזא ווייטע מדינה, האט דער מסבב כל הסיבות צו געפירט, אז דער קינד איז געווארן א משרת ביי א גרויסע עושר, און יעצט האט דער באשעפער געפירט אז דער עושר זאל קומען צוזאמען מיטן משרת וואס איז דער קינד פון דעם איד, צו יענעם פלאץ פונעם ברין.

וועו זיי זענען אנגעקומען דארט האט פאר דעם משרת אנגעכאפט א שרעקליכע דארשט, און ער האט געזיכט וואסער צו טרינקען, ער האט טאקע געטראפן דעם קוואל ווי די נשמה פונעם טאטן איז געווען אינעם פראש, אבער ליידער האט דער קינד צוליב זיין גרויסע דארשט פארגעסן צו מאכן א ברכה, און צוליב דעם האט די נשמה פונעם טאטן נישט באקומען דעם תיקן אויף וואס ער וואלט שוין אזוי פיל יארן, און דאס איז געווען די סיבה פארוואס דער בעש"ט הקדוש זי"ע האט א קרעכטץ געגעבן.

דאן האט דער הייליגער גאון רבי יוסף שאול בעל שואל ומשיב זי"ע אויס געפריט, דערפאר האב איך מיר איינגעפירט א מנהג, אז יעדעס מאל איך קום אן צו א קוואל פון וואסער און סיי וואסערע שטאט אדער וועו איך גיי לויטן באפעל פון מיין דאקטאר צו א מרחץ, טרינק איך פון יעדן קוואל אביסל וואסער און איך מאך א ערליכע ברכה, ווייל אויב איז דארט מגולגל א נשמה פון א איד זאל די נשמה האבן א תיקן דורך מיין ברכה.

• • •

מען פארציילט אז דער גאון וקדוש דער הייליגער מהרש"ם מבערזאן זי"ע, וואס האט זיין גאנץ לעבן נישט געוואלט זיך משתמש זיין בכתרו של תורה און נישט געוואלט נעמען קיין רבנות שטעלע, אבער וועו ער האט נישט געהאט קיין ברירה און ער האט געמיזט זיך ברעכן און נעמען א רבנות שטעלע כדי צו האבן פרנסה, האט דער גאון כסדר געזאגט.

אז ער איז מקנה דעם גאון הגה"ק רבי יוסף שאול נאטענזאהן בעל שואל ומשיב מלבוב זי"ע, אז ער איז א עושר, וואס ווי עס איז מפורסם איז דער שווער פונעם גאון דער שואל ומשיב געווען א גביר אדיר, און אויך האט דער שואל ומשיב געהאט שיין פרנסה, און דערפאר האט ער נישט געגומען קיין געלט פארן זיין רב אין זיין שטאט, האט ער געקענט מקיים זיין די דברי חז"ל "**מה אני בחנם, אף אתה בחנם**", און אזוי האט ער געקענט מרביץ תורה זיין לשמה.

יארצייט
מאנטאג כ"ז אדר

הגה"ק רבי ישעיה ב"ר משה זי"ע, (שור),
בעל כליל תפארת, אב"ד יאס,

ער איז געבוירן אין שטאט מיקילינץ, **בשנת תקל"ט**.

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי משה** זי"ע, תלמיד פונעם בעש"ט הקדוש זי"ע,
נכד הרה"ק **רבי משה אב"ד בוטשאטש** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי מנחם מענדל אב"ד סאטינוב** זי"ע,
ונכד הגה"ק **רבי אלכסנדר סנדר שור בעל תבואות שור** זי"ע,
ולמעלה בקודש ביז הגה"ק **רבינו יוסף בכור שור מבעלי תוספות** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הצדקת מרת נעכא** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי אריה יהודה לייבוש מגיד מישרים מקילינץ** זי"ע,
מגדולי תלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע,
נכד הגה"ק **רבי יעקב יהושע פליק בעל פני יהושע מלבוב** זי"ע,
ונכד הגה"ק **רבי יהושע השיל בעל מגיני שלמה** זי"ע.

ער איז געווען א גאון הגאונים און א צדיק יסוד עולם עמודא דנהורא אספקלריא המאירה סיני ועוקר הרים ושר התורה, ער איז געווען א איש אלוקים קדוש מאוד, מופת הדור והדרו, ער איז געווען א גדול בתורה וחריף עצום און א בקי בכל התורה, ער האט עוסק געווען בתורה יומם ולילה און מקדיש געווען יעדע מינוט פון זיין לעבן כל כולו תורה, א גרויס חלק פון זיין לערנען האט דער צדיק וקדוש געקענט ממש בעל פה.

אלס יונג קינד האט ער זוכה געווען זיך צו מסתופף זיין בצלו פון זיין גרויסן זיידן הגה"ק **רבי אריה יהודה לייבוש מקילינץ** זי"ע, וואס האט נאך זוכה געווען צו זיין ביים בעש"ט הקדוש זי"ע, גאר אסאך תורה וחסידות האט ער מקבל געווען פון דעם זיידן וואס האט ממש נישט מסיח דעת געווען פונעם באשעפער און עוסק געווען בתורה מיט א געוואלדיגע התמדה וקדושה.

ער איז געווען א תלמיד מובהק פון הרה"ק **רבי מרדכי מקרעמניץ** זי"ע, וואס רוב פון זיין תורה און עבודת השם און זיין קדושה האט ער קונה געווען ביי זיין גרויסן רבין, זיין רבי האט דעם תלמיד גאר שטארק מחבב געווען און באוואונדערט זיין גדלות בתורה און זיין גרויסע קדושה מיט וואס ער האט זיך שוין דאן געפירט, זיין רבי האט זיך אמאל אויס געדריקט אויפן תלמיד "**רבי ישעיה לערנט תורה לשמה**".

אויך דערציילט מען, אז וועו דער גאון וצדיק רבי ישעי' זי"ע איז נאך געווען גאר יונג נאך די חתונה, האט אים זיין גרויסע רבי ר' מרדכי מקרעמניץ זי"ע געשיקט פארהערן דעם צדיק וקדוש הרה"ק רבי אהרן מקארלין זי"ע וואס איז טאקע שפעטער געווארן אן איידעם ביי רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע.

בזיווג ראשון האט ער חתונה געהאט מיטן טאכטער פון הרה"ח **הנגיד רבי זאב מטארנירידא** ז"ל.

זיין שווער זייענדיג א גרויסע גביר און א עסקן במצוות, האט גאר שטארק מחשיב געווען דעם גרויסן איידעם און זיין גדלות בתורה, האט ער דעם איידעם אויס געהאלטן מיט אלע זיינע הצטרכות מיט גרויס כבוד אז עס זאל אים גארנישט פעילן, נאר כדי ער זאל קענען עוסק זיין בתורה מיט אן הרחוה, און יענע צייט האט זיך טאקע דער צדיק גאר אסאך משלים געווען בתורה.

דער צדיק האט בכלל נישט געוואלט נעמען קיין רבנות און כסדר אפ געזאגט וועו מען האט אים געבעטן אז ער זאל קומען דינען אלס רב אין גרויסע שטעט, אבער זייענדיג אפאר יאר נאך זיין חתונה, זענען געקומען די ראשי הקהלה פון שטאט האראדענקא צום צדיק הגה"ק רבי אברהם דוד בעל אשל אברהם מבוטשאטש זי"ע און האבן געבעטן אז זיי ברויכן א רב ביי זיי אין שטאט.

האט דער צדיק רבי אברהם דוד זי"ע געזאגט פאר די ראשי הקלה בזה"ל, "**רבי ישעיה שור זיצט באהאלטען, און די וועלט דארף האבן זיין תורה און זיין עבודת השם**", און דער צדיק האט זיי געגעבן א בריוו וואס ער האט געשריבן פארן גאון רבי ישעיה זי"ע בזה"ל, "**לאשר העיר האראדענקא צריכה לרב ואב"ד ולאשר כי כשמן הטוב תורק שמו הטהור בצדקתו וחריפתו, על כן יקח נא משרת הרבנית עליו**", און וועו דער צדיק רבי ישעיה זי"ע האט באקומען דעם בריוו, האט ער דאס נישט געקענט אפזאגן, און ער האט געזומען דאס רבנות אין שטאט האראדענקא.

ער האט דארט אין שטאט האראדענקא אויף געשטעלט א גרויסע ישיבה און מרביץ תורה געווען מיט א מסירת נפש, דארט האבן געלערנט גרויסע גאונים וגדולים בתורה, און פון זיינע תלמידים זענען ארויס געקומען גרויסע גדולים בתורה און צדיקי הדור ובתוכם.

הרה"ק **רבי ישראל אברהם פארטוגאל בעל שארית ישראל מסקולען** זי"ע,
הגה"ק **רבי יצחק אייזיק טויבש מפשקאן** זי"ע,
הגה"ק **רבי פנחס לאנדמאן מטרגו אוקנה** זי"ע,
הגה"ק **רבי יהושע זאב פאליק וולפסון מפלטיצ'ן** זי"ע,
הגה"ק **רבי יהושע רבינוביץ מביבולארי** זי"ע.

די טאטע פונעם גאון הגה"ק רבי משה שור זי"ע איז געווען א גאון און א למדן נפלא בתורה, גרויסע גאונים און צדיקים בדורו האבן אלע מעיד געווען אויף זיין געוואלדיגע התמדת התורה און זיין למדנות, ער האט עוסק געווען במוסחר און געווען א נהנה מיגיע כפו, אבער דער צדיק האט מקיים געווען דעם מאמר חז"ל עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי, אפילו בשעת ער איז געווען פארנומען מיט זיין פרנסה, האט ער בשעת מעשה עוסק געווען בתורה.

דערציילט מען, אז וועו דער גאון רבי ישעיה זי"ע איז דאס ערשטע מאל געקומען זיך מסתופף זיין בצלו פון הרה"ק **רבי מנחם מענדל בעל אהבת שלום מקאסוב** זי"ע, האט אים דער צדיק מקאסוב דערציילט, אז איינמאל איז זיין טאטע דער גאון רבי משה געקומען צום מארק טאג אין שטאט קאסוב, און ער האט דאן פארקויפט צירונג פאר פרויען.

דערציילט דער הייליגער צדיק מקאסוב, אז פאר אים איז געווען א גרויסע וואונדער אז א איד א גאון וקדוש ווי דער רבי

משה, איז עוסק אין פארקויפן צירונג פאר פרויען, אבער וועז ער איז געגאנגען צום מארק און צוגעקוקט ווי אזוי דער רבי משה איז עוסק אין מוסחר, האט ער געזען, אז דא רעדט זיך פון א גאר הייליגע איד, האט זיך דער גאון רבי ישעיה זי"ע דאן אנגעריפן מיט זיין גרויס עניוות, "**יפה כח הבן מכח האב**", מיין גאנצע גדלות בתורה איז נאר בזכות פון מיין הייליגען טאטן זי"ע.

ליידער איז זיין זיווג ראשון נפטר געווארן יונגערהייט.
האט דער גאון דאן חתונה געהאט בזיווג שני מיט **הרבנית הצדקת מרת מרים** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי יוסף יוסקא מוואלטשיסק** זי"ע,
בן רבו מובהק הרה"ק **רבי מרדכי מקרעמניץ** זי"ע.

ער איז שוין דאן געווען מפורסם אין גאנץ אירופה מיט זיין געוואדיגע גדלות התורה און זיין גרויסע קדושה, ער איז געווען פון די גרעסטע גאונים בדורו און רוב גדולים און צדיקים האבן מעריץ געווען דעם גאון און זיך געריכנט מיט זיינס א פסק הלכה אדער זיין מיינונג אויף סיי וואס.

י"ג תמוז בשנת תק"פ וועז זיין רבו מובהק הרה"ק **רבי מרדכי מקרעמניץ** זי"ע איז נסתלק געווארן, האט זיך דער צדיק מדבק געווען אין הרה"ק **רבי אברהם יהושע העשיל בעל אוהב ישראל מאפטא** זי"ע, אויך ביי דעם צדיק האט דער גאון נושא חן געווען און זוכה געווען צו א געוואלדיגע קרבות און חביבות.

ווערט דערציילט, אז דעם ערשטע מאל וואס ער האט זיך מסתופף געווען בצלו פונעם הייליגען אפטא רב זי"ע, איז געווען די ימי הרחמים והרצון, האט דער אפטא רב גאר שטארק מכבד געווען דעם גאון וקדוש, און ער האט אים געזעצט ממש נעבן אים און אויף דעם אנדערן זייט איז געזעצן דער זון פונעם אפטא רב הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב זי"ע, אזוי איז דער צדיק געבליבן אויף ביז נאך יום הקדוש ביים הייליגען אפטא רב זי"ע.

מוצאי יום הקדוש האט דער הייליגער אפטא רב זי"ע געפרעגט דעם גאון, ווי אזוי האט אייך געפאלן דעם סדר התפילות יום הקדוש, האט דער גאון וואס איז געווען איש האמת גענטפערט, **וועז מיר וועלן בקרוב זוכה זיין צו די גאולה שלימה און מען וועט הערן דער קול פונעם כהן גדול אין בית המקדש, דאן וועט מען קענען מבחין זיין אין די עבודה פונעם רבין, אבער אזוי פיל קען איך זאגן, אז איך האב נישט געפיעלט דעם הרגשה ווי ביי מיין גרויסן רבין רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע**, דאס איז געווען זיין גרויסע קשר מיט זיין רבין אפילו נאכן הסתלקות.

וועז דער הייליגער אפטא רב זי"ע האט געהערט די אמתע ווערטער פון דעם גאון וקדוש רבי ישעיה זי"ע, אז ער האט זיך נישט צוריק געהאלט פון זאגן דעם אמת, האט דער אפטא רב געזאגט פאר זיין זון רבי יצחק מאיר מזינקוב זי"ע, **קוק אויף א איד א קדוש וטהור און א איש האמת, וואס ביי אים איז נישט דא קיין חנופה, און האט מיר געזאגט דעם אמת**, ווייל דער צדיק וקדוש רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע איז געווען פונעם גרויסן היכל הניגון מעולם העליון.

אויך האט ער זיך אסאך מסתופף געווען בצלו פון הרה"ק **רבי צבי הירש בעל עטרת צבי מזידיטשוב** זי"ע, וואס האט זיך מיט דעם גאון גאר שטארק געפרייט, און דער הייליגער עטרת צבי זי"ע האט דעם גאון געוואלט אריין נעמען צווישן זיינע אריות מבבני חבורתו, אבער דער גאון האט געזאגט אז זיין הארץ איז אין מעזיבוז ביים הייליגען אפטא רב זי"ע וואס איז נאך דאן געווען אין שטאט מעזיבוז.

בשעת מעשה איז געווען דארט אין שטוב פונעם הייליגען צדיק מזידיטשוב זי"ע א אייניקעל יצחק לייבוש בן הרה"ק רבי משה חיים טויב מראזלא זי"ע, בן הרה"ק רבי אייזיק'ל מקאלוב זי"ע, וואס דער רבי משה חיים מראזלא זי"ע איז געווען אן איידעם ביים הייליגען עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע.

האט דער עטרת צבי געפרעגט דעם גאון רבי ישעיה זי"ע, וואלט איר געוואלט זיך משדך זיין און נעמען דעם אייניקעל יצחק לייבוש אלס אן איידעם, האט דער גאון געזאגט, איך האב א טאכטער ביים מיר אין שטוב פרידא קילא און איך וואלט זיך זייער געלרן משדך געווען מיטן רבין, מען האט זיך געוואונטשען מזל טוב און געשלאסן שידוך, דאס ווייזט דעם גרויסן חשובות וואס דער גאון האט ארויס געריפן ביי די צדיקים בדורו.

שפעטער האט זיך דער צדיק וקדוש אריבער געצויגען צום שטאט חוטין און אביסל שפעטער קיין סרביה, דולינא, און זבאריז, אויף יעדן פלאץ ווי דער גאון איז אנגעקומען האט מען אים גאר שטארק מכבד געווען און מחבב געווען, ער האט משפיע געווען תורה ועבודת השם פאר יעדן איד וואס איז נאר געקומען אין באירונג מיט אים.

בשנת תרי"ד איז דער גאון געווארן רב אין שטאט יאסי אין רומניה, און מען האט אים מקבל געווען אלס רב און מנהיג אין גאנץ רומניה, דאן האט דער צדיק פארשפרייט תורה ועבודה און קדושה אין גאנץ רומניה, הונדערטער אידן זענען געקומען פון אלע שטעט זיך מסתופף זיין בצלו פון דעם צדיק וקדוש, דארט האט דער צדיק צום ערשטן מאל אויף געשטעלט א בית המדרש און זיין חסידות, און דארט איז ער געבליבן ביז צו זיין הסתלקות.

וועז דערציילט אז אין די צייט וועז דער גאון האט געדינט אלס רב אין שטאט יאס, האט דאן אויך געדינט אלס רב פון שטאט הגה"ק **רבי שמואל שמעלקא טויבש** זי"ע וואס איז אויך געווען באוויסט מיט זיין גדלות בתורה און זיין חריפות בתורה, אבער ער האט זיך אונטער געווארפן אונטער די הנהגה פון דעם גאון רבי ישעיה זי"ע.

דער גאון האט זיך גאר שטארק אפגעגעבן מיט די הלכות שחיטה ביי זיך אין שטאט, ער האט געלייגט א שטארקע דגוש און שמירה אויף די שוחטים מיט גרויסע חימרות אז אלס אין שטאט זאל זיין בתכלית הכשרות.

בשנת תרכ"ד האבן אנגעהויבן קומען צום שטאט יאס עופות פון קפריסין וואס מען האט געריפן "קיבריציני הינער", און דער גאון האט געזען אין דעם א גרויסע שאלה להלכה און דער גאון איז ארויס געקומען מיט א איסר קעגן די עופות, אלע שוחטים אין שטאט האבן גלייך מקבל געווען דעם פסק הלכה און מען האט דעם עוף נישט געשחט'ן און נישט געגעסן אין שטאט.

דערציילט דער תלמיד חביב הרה"ק רבי אליעזר זוסיא מסקולען זי"ע, אז עס איז אבער דארט אין שטאט געווען איין

שוחט, וואס האט זיך גאר שטארק מתחצף געווען קעגן דעם גאון וקדוש, און דער שוחט האט נישט צו געהערט צום פסק הלכה פונעם גאון, און ער האט יא גע'שחט'ן די עופות, איין טאג ווען ער האט געגעסן איינע פון די עופות וואס ער האט גע'שחט'ן, **האט זיך דער שוחט רח"ל געשטיקט אויף א ביין פונעם עוף און איז געשטארבן**, פארשטייט זיך אז דאס האט געמאכט א גרויסע רעש און מען האט געזען דעם גרויסע כח הוראה פון דעם גאון.

אויך האט דער גאון דאן גאר שטארק לוחם געווען קעגן די תנועת השכלה וואס האט זיך דאן גאר שטארק פארשפרייט און זיי האבן פראבירט ליידער צו פארכאפן כלל ישראל אין זייער שקר און אראפ פירן כלל ישראל פונעם ריכטיגען וועג וואס מען האט מקבל געווען מדורות הקדמונים, זיי האבן איינגעפריט נייע מנהגים און אוועק געמאכט מנהגים וואס מען האט מקבל געווען מדורות הראשונים.

דאן האט מען געזען דאס מסירת נפש פון דעם גאון, ווען ער איז ארויס בחרב ובחנות קעגן די מתחדשים און משכילים, און ער האט זיך מיט זיי געשלאגן מיט א מסירת נפש ממש, און די כח הקדושה האט טאקע מנצח געווען, ווייל די רשעים האבן נישט געקענט זיך איריין באקומען אין די גאנצע גלילות פונעם גאון און אזוי האט דער גאון אפ געראטעוועט א גרויסע חלק פון כלל ישראל, אז זיי זאלן בלייבן ערליך על דרך ישראל סבא.

אויך האט דער גאון דאן ארויס געגעבן א איסר אויף די שטאפ געגן וואס האבן אויך געהאט א חשש פון נישט קענען שחט'ן להלכה, דער גאון האט געהאט איין איינציגע מטרה אין לעבן, און דאס איז געווען צו אפהיטן די אידן פון ח"ו נכשל ווערן מיט א חשש טריפה.

אויף די שטאפ געגן זענען אבער געווען גרויסע גדולים וגאונים בדורו וואס האבן יא נוטה געווען להיתר, ובתוכם הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע און הגה"ק רבי יוסף שאול נאטענזאהן מלבוב זי"ע, אבער לכבודו פונעם גאון וקדוש האבן זיך די גרויסע גאונים צוריק געהאלטן פון שרייבן א היתר למעשה אויף די שאלה.

עס איז ראטזאם צו זען וואס די צדיקים בדורו האבן מעיד געווען אויף דעם גדול וצדיק הדור.

הרה"ק **בעל דברי חיים מצאנז** זי"ע האט גאר שטארק מעריץ געווען דעם גאון און האט אים מכבד געווען מיט גרויס כבוד, און האט זיך אויס געדריקט אויף דעם גאון בזה"ל, "**ואודות אשר חירפו את ידידו מחו' הגאון ההסיד מופת הדור מ' ישעיה נ"י צר לי מאוד וראוי לקרוע לשמע אוזן אך בעוונותינו הרבים יתמלאו בגדים מהקרעים כי כל היום מחרפים ומגדפים תלמידי חכמים וד' הטוב יושיענו**".

הרה"ק **רבי יצחק אייזיק סאפרין בעל היכל הברכה מקאמארנא** זי"ע וואס האט צוזאמען מיטן גאון רבי ישעיה זי"ע לוחם געווען קעגן די שאלה פון די עופות הקיבריצר וואס איז דאן געווען, און ביידע האבן אנגענומען לחומרה, שרייבט אויפן גאון וקדוש בזה"ל, "**הנה ידידי השגתי מכתבו הנעים, ומרוב אהבת מר חותנו סבא קדישא ידידות נפשינו הגאון הקדוש שיחיה רבי ישעיהו אכתוב לו כמציץ מן החרכים לחכימא ברמיזה**".

הגה"ק **רבי יוסף שאול נאטענזאהן בעל שואל ומשיב מלבוב** זי"ע האט גאר שטארק מכבד געווען דעם גאון רבי ישעיה זי"ע און האט זיך מיט אים געשריבן שאלות ותשובות, און איינע פון די תשובות שרייבט ער דארט בזה"ל, "**שמחתי בשמעי משלומו הטוב כן ירבה וכן יפרוץ, ומשלום ידידינו הרב הגאון הישיש הצדיק מ' ישעי' שור**", און אן אנדערע מכתב שרייבט דער גאון רבי יוסף שאול זי"ע בזה"ל, "**ועל השאר תמכתי יסידותי על הרב הגאון המפורסים מוהר"ר ישעי' שור נ"י אבד"ק יאס והגליל, חזון ישעיה אשר חזה בו דברים נעימים ומתוקים, כאשר העד העיד בנו כי ראוי הוא לאדפוסי אדרא**".

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע חיבורים נפלאים.

ספר כליל תפארת, על התורה,
ספר חזון ישעיהו, על התורה,
חידושי רבינו ישעיה שור, חידושיו ושו"ת,
ספר מגלות למועדי השם, חידושים ברך פרד"ס,
ספר כנפי נשרים, על כשרות התרנגולים.

ער האט איבער געלאזט זיינע קינדער.

בנו יחידו הגה"ק **רבי דוד מרדכי** זי"ע, חתן הגה"ק **רבי יוסף לאנדא אב"ד ליטען ויאסי** זי"ע,
בתו **הרבנית הצדקת מרת פרידא קילא** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי יצחק לייבוש טויב** זי"ע, בן הרה"ק רבי משה חיים מראזלא זי"ע, בן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע,
בתו **הרבנית הצדקת מרת דבורה** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי ברוך** זי"ע, בן הרה"ק רבי יוסף יוסקא מוואלטשיסק זי"ע, בן הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע.

אפילו סוף ימיו זייענדיג אויף די עלטערע יארן און זייענדיג גאר שוואך, האט אבער דער צדיק נישט אויף געהערט עוסק זיין בתורה יומם ולילה ממש מיט א געוואלדיגע התמדה און מיט א מוראדיגע קדושה וטהרה, ער האט אפילו דאן ליגענדיג אין בעט זיך מוסר נפש געווען אויף יעדע הלכה פונעם שולחן ערוך מיט א געוואלדיגע זהירות.

מען דערציילט, אז ממש בעפאר זיין פטירה האט זיך דער צדיק וקדוש מיט זיינע לעצטע כוחות אויף געהויבן און געזאגט, "**ברוך הבא רבי**" און ער האט געזאגט, אז זיין גרויסע רבי הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע איז אים געקומען מקבל פנים זיין, והחזיר נשמתו הטהורה ליוצרה.

נסתלק לגנזי מרומים **זקן ושבע ימים זייעדיג 100 יאר אלט**, ערב שבת קודש **כ"ז אדר בשנת תרל"ט**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **יאסי**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

יארצייט
דינסטאג כ"ח אדר

הגה"ק רבי מרדכי ב"ר אברהם מנחם מענדל זי"ע, (רויזענבלאט),
בעל הדרת מרדכי, מסלונים,
"הנקרא ר' מרדכי ווייצעל, אדער רבי מרדכי'לע אומשמינער",

ער איז געבוירן אין שטאט אנטיפאליע קוברין, **ג' אייר בשנת תקצ"ז**.

צו זיין טאטן מוה"ר **הנגיד רבי אברהם מנחם מענדל** ז"ל וואס איז געווען א סוחר נכבד אין שטאט וואס האט פארקויפט ווייץ, און מען פארציילט אז דערפאר האט ער זיך א נאמען געגעבן "**ווייצעל**".

ער איז געווען א גאון עולם ושר התורה אמיתי, און א ירא שמים גדול מאוד, מרן ומאורן של ישראל, אויך איז ער געווען א בעל דרשן נפלא, ער איז געווען א איש קדוש מאוד, און א בעל מופת נפלא און א גרויסע פועל ישועות, ער איז געווען פאר זיך א מסתפק במעוט, אבער פאר אנדערע אידן ווי ארימעלייט און סתם צובראכענע אידן, האט דער צדיק געגעבן מט א ברייט האנט, ער האט זיין מעשה צדקה וחסד געטון באהאלטען און געמאכט זיכער אז קיינער זאל פון דעם נישט וויסן.

נאך זייענדיג גאר יונג איז ער שוין געווען באוויסט מיט זיינע געוואלדיגע כשרונות הנפלאים בתורה ועבודה, אויך איז ער געווען באוויסט מיט זיין געוואלדיגע פארשטאנד און זיין זכרון, ער האט געדענקט יעדע זאך וואס ער האט געלערנט, ער איז געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע קדושה און צניעות און זיין געוואלדיגע ענווה, און צדיקים האבן געזאגט אז ער איז געווען א קדוש מבטן אמו.

די זקנים פונעם שטאט אנטיפאליע האבן פארציילט, אז זיין זריזות און תשוקה פאר תורה און עבודה און זיין התמדות התורה איז געווען העכער ווי א מענטש קען משיג זיין, ער פלעגט עוסק זיין בתורה יומם ולילה, און ביינאכט ווען ער האט געשפירט אז ער האלט ביים איינשלאפן, האט ער די פיס אריין געלייגט אין וואסער אז עס זאל אים אויפהאלטן, מען פלעגט פארציילען אז מען האט ביי אים נישט געזעהן קיין חילוק ביים לערנען אויב עס איז טאג אדער נאכט אזוי געוואלדיג איז געווען זיין התמדת התורה.

אפילו אויף די עלטערע יארן ווען דער גאון איז שוין געווען זייער שוואך, האט דער גאון ווייטער געלערנט מיט א געוואלדיגע התמדה, ער פלעגט זיצן ביי זיך אין ספרים שטוב און לערנען יומם ולילה, ער האט שוין דאן געקענט רוב פון זיינע לימודים בעל פה, אויך האט ער דאן מחבר געווען זיינע הייליגע חיבורים.

ער איז געווען א תלמיד מובהק פון הגה"ק **רבי יצחק הירש אב"ד סעמיאטיץ** זי"ע, און ביי די 14 יאר האט ער באקומען סמיכה פון זיין רבין.

ביי די 14 יאר האט ער חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת חיה** ע"ה,
בת הנגיד מוה"ר **רבי שמעון ווועלוויל מאנטיפאליע** ז"ל.

ביי די 19 יאר איז ער געגאנגען צום שטאט פינסק און דארט האט ער געלערנט תורת הנגלה והנסתר ביי הגה"ק **רבי מרדכי זאקהיים אב"ד פינסק** זי"ע, אויך איז ער דארט געווען פון די מקורבים פון הגה"ק **רבי שמואל אביגדור בעל תנא תוספאה מקארלין** זי"ע, און ווי עס איז באקאנט האט ער געגנדיגט גאנץ ש"ס יעדן חודש.

אין יעדע שטאט ווי ער איז אנגעקומען האט ער אריין געברענגט אהבת התורה, און פארשפרייט תורה פאר וועך עס האט געוואלט לערנען, זיינע דרשות זענען געווען מיט א געוואלדיגע התרגשות און מתיקות, און ער האט מיט זיינע פערל ווערטער צו געצויגען די הארץ פון הונדערטער אידן צום גרויסן באשעפער.

בשנת תרכ"ו איז ער געווארן רב אין שטאט בוטען, ליידער דארט איז זיין רעבעצין נפטר געווארן.

דאן האט ער חתונה געהאט בזיווג שני מיט **הרבנית הצדקת מרת מלכה** ע"ה,
בת הגביר מוה"ר **רבי אברהם גרינבערג** ז"ל.

אפילו זייענדיג אן איידעם ביים שווער וואס האט געהאט גאר אסאך געלט, האט ער דארט געלעבט די זעלבע ווי ביז יעצט און געווען א מסתפק במועט, אבער ער האט פארטיילט אסאך צדקה פאר ארימעלייט און אויס געהאלטן תלמידי חכמים אז זיי זאלן קענען לערנען מיט הרחווה.

שפעטער האט זיך דער צדיק צוריק געצויגען צום שטאט בוטען ווי ער איז דאן געווען רב, די שטאט בוטען איז געווען א קליין ארים שטעטל, דארט האט דער גאון וצדיק רבי מרדכי זי"ע אויף געשטעלט זיין ישיבה וואס פון דארט זענען ארויס געקומען גאר גרויסע תלמידים חשובים.

אבער וויבאלד די קהילה האט נישט געהאט צו באצאלן קיין געלט, האט מען אים געגעבן א געשעפט פון ווי ער זאל קענען מאכן פרנסה, די רעבעצין האט געפירט דאס געשעפט און דער גאון וצדיק האט מיטן געשעפט נישט געהאט גארנישט.

איז געווען איין טאג, וואס די רעבעצין האט געגעבן אינמיטן די וואך פלייש פארן רבין צו עסן, און די רבי האט געפרעגט דעם רעבעצין, פון ווי זי האט געהאט די געלט צו קענען קויפן די פלייש, האט די רעבעצין געזאגט, אז זי האט געזאגט פאר די בני הקהלה אז די געשעפט ברענגט נישט אריין גענוג צו קענען זיך מפרנס זיין, האבן זיי ארויפגעריקט די פרייזען פונעם געשעפט און דאס איז די הרחווה וואס זיי האבן.

יענעם שבת קודש איז די רבי ארויף אויף די בימה בעפאר קריאת התורה און אויסגערופען, אז היות אז מען האט ארויפגעריקט די פרייז כדי אז ער זאל מאכן מער געלט, וויל ער לאזן וויסן אז די פרייז וועט צוריק אראפ גיין און די אלע וואס האבן באצאלט די העכערע פרייז וועלן צוריק באקומען דאס געלט, דאס איז געווען זיין מידות האמת און זיין ערליכקייט לגבי יענעמ'ס געלט.

בשנת תרמ"ז איז ער געווארן אב"ד קארעליץ אויפן פלאץ פון הגה"ק רבי אליהו ברוך קאמי מלוועקשנע זי"ע, און בשנת תרנ"א איז ער געווארן אב"ד אשמינא, און בשנת תרס"ה האט מען אים אויף ענגומען אלס אב"ד סלאנים און מיט דעם נאמען רבי מרדכי מסלונים איז ער געבליבן ביז צו זיין הסתלקות.

לעת זקנתו האט ער אסאך געליטען יסורים גדולים, אבער מיט דעם אלעם האט ער ווייטער עוסק געווען בתורה ועבודה מיטן זעלבן סדר ווי ביז דאן מיט א געוואלדיגע התמדה.

זיינע דברי תורה און חידושים זענען געדריקט געווארן אין זיין **ספר הדרת מרדכי**.

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הגה"ק **רבי אשר אב"ד דערהיטשין** זי"ע,
ובנו עסקן ציבורי סוחר נכבד בסלאנים הגה"ק **ר' שמואל יהושע ווייצען בעל אבל עם** זי"ע.

ביים הספד האט זיין זוהן הגה"ק רבי שמואל יהושע געזאגט, אז די טאטע האט געקענט מיט זיין געוואלדיגע התמדה בתורה פאסטן צוויי ביז דריי טאג אין איין צו, פשוט ווייל ער האט פארגעסן צו עסן פון זיין אזוי אריין געטון אין תורה, און מוצאי יו"כ נאך די גאנצע שווערע עבודה פונעם יו"ט דאווענען האט ער געקענט טועם זיין א טעימה קלה און געלערנט ביז צופרי ברציפות.

נסתלק לגנזי מרומים ביום א' פרשת ויקרא **כ"ח אדר א' בשנת תרע"ו**, ומנוחתו כבוד איז אין שטאט **סלונים** בלארוס.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

יארצייט
מיטוואך כ"ט אדר

הרה"ק רבי שלמה ב"ר דוב צבי הכהן זי"ע, (ראבינאוויטש),
בעל תפארת שלמה, מראדאמסק,

ער איז געבוירן אין שטאט וולאשצווי, **בשנת תק"ס**.

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי דוב צבי הכהן ראבינאוויטש מוולאשצווי** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי אריה לייבוש הכהן אב"ד שדה חדש** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי אלעזר הכהן אב"ד וואדיסלוב** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת פרומט** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי שלמה בעל ויקהל שלמה מפינטשוב** זי"ע,
מגזע הגה"ק **בעל הב"ח** זי"ע, והגה"ק **בעל מגלה עמוקות** זי"ע,
והגה"ק **בעל קיקיון דיונה** זי"ע.

ער איז געווען א גאון עצום און א עילוי נפלא און א בקי בתורת הנגלה והנסתר, ער איז געווען א איש אלקים קדוש ונורא אספקלריא המאירה פאר הדור חסידא ופרישא, ער איז געווען א בעל תפלה נפלא און ער האט מעורר געווען לבבות ישראל לאביהם שבשמים, ורבים השיב מעון, ער איז געווען א בעל מופת עצום, און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, ער האט משפיע געווען תורה ועבודת השם אויף אידישע קינדער און איבער געלאזט זיין הייליגען חיבור תפארת שלמה וואס באשיינט די אויגן פון אידן נאך ביז היינטיגן טאג, **ער האט זיין גאנץ לעבן משפיע געווען פרנסה בהרחבה פאר אידן מיט א געוואלדיגע שפע מן השמים**, דער צדיק האט געדינט דעם באשעפער מיט א קדושה וטהרה און געווען אייביג בשמחה.

נאך זייענדיג גאר יונג איז ער שוין געווען מפורסם אלס א עילוי נפלא בתורה, וואס גדולים בתורה האבן באוואונדערט זיין חריפות וגדלות בתורה, ער האט שוין דאן געלערנט אין די ישיבה פון הגה"ק **רבי אברהם צבי בעל ברית אברהם אב"ד פיעטרקוב** זי"ע, און שפעטער ביי הגה"ק **רבי דוד חריף בעל בית דוד מפיעטרקוב** זי"ע, און אויך ביי הגה"ק **רבי משה אהרן אב"ד קוטנא** זי"ע.

נאך אלס בחור האט דער צדיק מחבר געווען א ספר אויף מסכת כתובות און אויף אסאך סיגיות הש"ס, אויך איז דער צדיק דאן אלס בחור אין שטאט פיעטרקוב נתקרב געווארן צו דרך החסידות.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת גיטל** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי שמואל מבארזילוב** זי"ע.

אבער גלייך נאכן שידוך האט די מאמע פון די כלה נישט מסכים געווען צום שידוך, און דערפאר האט זיך דאס פארצויגען פאר א גאר לאנגע צייט, ערשט שפעטער ווען די מאמע איז נפטר געווארן האט די טאטע פון די כלה ממשיך געווען מיטן שידוך און געמאכט די חתונה.

יענע צייט אלס חתן האט ער געוואוינט ביי זיין טאטע וואס האט געוואוינט אין שטאט פשעדבורז, דארט איז ער נתקרב געווארן צום צדיק הרה"ק **רבי ישכר בער הסבא קדישא מראדושיץ** זי"ע, און שפעטער איז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געווען פון די גרעסטע תלמידים פינעם הייליגען ראדושיצער זי"ע.

דער צדיק וקדוש דער הייליגער סבא קדישא מראדושיץ זי"ע איז געווען מפורסם אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות, אידן האבן געזען גרויסע מופתים ביי דעם צדיק און זענען געהאלפן געווארן מיט גרויסע ישועות חוץ לדרך הטבע, דער צדיק האט זיך אמאל אויס געדריקט צו זיין תלמיד דער הייליגער תפארת שלמה מראדומסק זי"ע בזה"ל, "**אז ער איז אראפ געקומען אויף דער וועלט, צו ווייזן אז עס איז דא א באשעפער**", און דער תפארת שלמה זי"ע האט אמאל געזאגט, "**אז זיין רבי מראדושיץ איז דער צווייטער בעל שם**".

אפילו שפעטערע יארן ווען ער איז שוין געווען באוויסט אלס א רבי פון טויזענטער חסידים, פלעגט ער כסדר פארן זיך מסתופף זיין ביי צדיקי הדור ובתוכם.

הרה"ק **רבי מאיר הלוי בעל אור לשמים מאפטא** זי"ע,
הרה"ק **רבי פישל מסטריקוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישעי' מפשעדבורז** זי"ע,
הרה"ק **רבי חיים בעל דברי חיים מצאנז** זי"ע,
הרה"ק **רבי משה מלעלוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי יחזקאל מקאזמיר** זי"ע.

ווי ערוועגט איז ער געווען צווישן די גרויסע תלמידים פון הרה"ק **רבי פישל סטריקאווער** זי"ע, וואס איז געווען פון די חשובע תלמידים פועם הייליגען **רבי אלימלך מליזענסק** זי"ע, וואס דער הייליגער רבי אלימלך האט געזאגט אויף זיין תלמיד רבי פישל מתוך דבריו "**עולה תמימה**".

דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע האט געשריבן אויף זיין רבין רבי פישל זי"ע, אז זיין רבי האט קיינמאל נישט געגלייבט אז א איד קען עובר זיין אויף א עבירה, און אפילו מען האט אים פארציילט אז א איד האט געזינדיגט, האט ער געזאגט אז דאס איז ליגענט, ווייל פון גרויס קדושה און דביקות בהשי"ת און אויך פון זיין גרויס אהבת ישראל, האט ער נישט געוואלט גלייבן אז א איד קען טון א עבירה.

אויך איז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געווען א תלמיד מובהק פון הרה"ק **רבי מאיר בעל אור לשמים מאפטא** זי"ע, און דער הייליגער תפארת שלמה שרייבט אויף זיין רבין דער הייליגער אור לשמים, "**נשמת מורי ורבי מאיר בן פיגא מאפטא זי"ע**.

איינמאל האט אים זיין רבי דער הייליגער אור לשמים זי"ע געזאגט, איך הער אז די קענסט זייער שיין זינגען, איך בעט דיר זינג מיר די זמר כל מקדש, האט ער אנגעהויבען זינגען דעם זמר כל מקדש, און רבי מאיר'ל האט זיך פארמאכט די אויגן און געזעצן מיט א דביקות און אויס געהערט דעם זמר, וועון ער האט ענדיגט דעם ניגון האט רבי מאיר'ל געזאגט פאר זיין זוהן, "**דא האסטו ווי אזוי מען דארף זינגען דעם זמר פון שבת קודש, דער אינגערמאן בשעת ער זינגט, ליגט אים דער שם השם אויפן צונג, והוא מזמר כקול כנפי הכרובים בגן עדן**".

איינעם ספר תפארת שלמה ברענגט דער צדיק אראפ פון זיין רבין דער ייליגער אור לשמים זי"ע א פירוש אויף די ווערטער פון נתנה תוקף, "**כמה יעברון וכמה יבראון**", האט זיין רבי געזאגט, "**כמה יתעברון**", **וויפיל וועלן געהאלפן ווערן די יאר מיט זש"ק**, "**וכמה יבראון**", **און וויפיל אידן וועלן זיין בריאים בשלימות און געזונט צו קענען דינען דעם גרויסן באשעפער**.

עס איז מפורסם א תפילה וואס דער ייליגער אור לשמים מאפטא זי"ע האט מחבר געווען, וואס הייבט זיך אן מיט די ווערטער, "**רִבּוֹן הָעוֹלָמִים יָדַעְתִּי כִּי הִנְנִי בְּיָדְךָ לְבַד כַּחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר**", און דער תלמיד מובהק דער ייליגער תפארת שלמה מראדומסק זי"ע האט דעם תפילה געזאגט צוויי מאל א טאג צופרי און נאכמיטאג, און דער תפארת שלמה זי"ע האט געזאגט, **אז די תפילה איז מסוגל פאר פרנסה ברוח און הצלחה בכל ענינים**.

אויך איז ער געווען א תלמיד פון הרה"ק **רבי ישעיה מפשעדבורז** זי"ע, און איינמאל האט דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע געזינגען ביי זיין רבין רבי ישעי' די זמר המבדיל מוצאי שבת קודש, און זיין רבי האט מוראדיג הנאה געהאט פונעם זמר, און ווען ער האט געזדיגט דעם זמר האט רבי ישעי' אריינגעלייגט די האנט אין זיין קעשענע און ארויס גענומען א מטבע.

און דאן האט זיין רבי דער צדיק רבי ישעי'לע זי"ע געזאגט פאר די חסידים, פון ווי האב איך די מטבע, איך האב זיכער נישט געטראגען דעם מטבע אים שבת, ווייל איך בין נאך קיינמאל נישט נכשל געווארן מיט קיין חילול שבת, נאר מוז מען זאגן, אז אליהו הנביא ז"ל האט דאס אריין געלייגט, כדי איך זאל עס קענען געבן פאר דעם אינגערמאן אלס שכר פארן זינגען דעם זמר המבדיל, **און דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע האט טאקע באקומען דעם מטבע וואס איז געקומען פון אליהו הנביא ז"ל**.

בשנת תקצ"ד י"ט אדר ב' האט מען פארן ייליגען תפארת שלמה געשיקט דאס כתב רבנות פונעם שטאט ראדאמסק, די שטאט ראדאמסק איז דאן באשטאנען פון 400 תושבים, אבער מיטן אנקום פון דעם גרויסן גאון וצדיק דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע, איז דער שטאט געווארן איינע פון די גרעסטע שטעט, הונדערטער אידן זענען דאן געקומען זיך מסתופף זיין בצלו פון דעם צדיק וקדוש, און ער האט שוין דאן משפיע געווען תורה ועבודת השם פאר טויזענטער אידן.

ער איז געווען באוויסט אלס א בעל תפלה נפלא, און מיט זיין ייליגע כח הנגינה האט ער געשפאלטן הימלען און מעורר געווען אידישע הערצער און אריין געברענגט א הרהור תשובה אין יעדן איד, הונדערטער צדיקים פין זיין דור זענען געקומען מיט האלטן זיין דאוענען וואס איז געווען מיט א מוראדיגע מתיקות.

ער פלעגט כסדר זאגן, אז תשובה טון איז א מצות עשה מן התורה, און מען דארף דאס טוהן מיט א שמחה, הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זי"ע, האט געזאגט, אז רבינו התפארת שלמה זי"ע האט געהאט די עבודת השמחה מער ווי אלע צדיקים בדורו.

איינע פון די חסידים האט זיך איינמאל אפגערעדט פארן רבין, אז דער יצר הרע לאזט אים נישט אפ, און געזאגט, אז נעכטן האב איך געהאט א שוועכע מלחמה מיטן יצר, און היינט צופרי ווען איך בין אויף געשטאנען איז ער שוין נאכאמאל דא, און דער איד האט געזאגט פארן רבין, אז ער שפירט ממש ווי ער האט שוין נישט קיין כח צו מלחמה האלטן מיטן יצר הרע.

האט אים די רבי געזאגט, עס שטייט אין פסוק "**כי תצא למלחמה**", אבער עס שטייט נישט, "**כי תצא לניצחונות**", ווייל א איד איז נישט אראפגעקומען אויף די וועלט **פאר א נצחון קעגן דעם יצר הרע**, נאר די סיבה פון זיין אויף די וועלט איז **מלחמה צו האלטן יעדע רגע מיטן יצר הרע**, און דאס איז דער תפקיד פון א איד אויף די וועלט.

עס איז באקאנט אז דער ייליגער צאנזער רב זי"ע, האט א נאמען געגעבן פאר זיין זוהן הרה"ק **רבי ישעי'לע מטשחויב** זי"ע נאך הרה"ק **רבי ישעי' מפשעדבורז** זי"ע, און ער האט געזאגט, אז ער האט דעם נאמען געגעבן אלס א הכרת הטוב, פארן אראפברענגען **דעם תלמיד חשוב דעם ייליגען תפארת שלמה** זי"ע.

בשנת תר"ג ווען זיין גרויסע רבי דער ייליגער **סבא קדישא מראדושיץ** זי"ע איז נסתלק געווארן, האבן זיך א גרויסע חלק פון די תלמידים מדבק געווען אינעם תלמיד דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע, און אסרו חג פסח בשנת תר"ח ווען הרה"ק **רבי יצחק מווארקא** זי"ע איז נסתלק געווארן, האבן אויך א גרויסע חלק פון זיינע תלמידים זיך מדבק געווען אינעם צדיק דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע.

גרויסע צדיקים בדורו זענען געקומען זיך מסתופף זיין בצלו פונעם ייליגען תפארת שלמה זי"ע זייענדיג מפורסם אלס א צדיק הדור און דער שר התורה בדורו און א בעל מופת נורא ובתוכם.

הרה"ק **רבי נתן דוד משידלובצא** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישראל יצחק אב"ד מלאווא** זי"ע,
הרה"ק **רבי ארון מקראקא** זי"ע,
הרה"ק **רבי יעקב אב"ד ווידמא** זי"ע,
הרה"ק **רבי הלל מראדושיץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישכר דב בעריש טורנהיים בעל עבודת ישכר מוולברוז** זי"ע.

ער האט איבער געלאזט זיין ייליגע דברי תורה אינעם ספר **תפארת שלמה, על התורה ומועדים**,
עס איז געווען אן געגומען בשם צדיקי הדור, **אז לערנען אינעם ספר תפארת שלמה איז מסוגל פאר שמחה און פרנסה**.

און ווי באקאנט איז געווען דרכו בקודש צו בענטשן אידישע קינדער מיט ישועות ורפואות בני חיי ומזוני, ובפרט בעניני פרנסה, און דער ייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע, האט געזאגט, **אז די שליסל צו פרנסה ליגט ביים ייליגען תפארת שלמה זי"ע**.

ער האט איבער געלאזט ייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי אברהם ישכר בעל חסד לאברהם מרדומסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי אריה ליבוש מראדומסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי צבי מאיר מראדומסק** זי"ע,

בתו **הרבנית הצדקת מרת רבקה** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי ליפמאן מראדומסק** זי"ע.

הרה"ק רבי אהרן הלוי עפשטיין מקראקא זי"ע, הנקרא ר' ארון קראקאווער, האט געהאט א ספעציעלע קירבה ביים ייליגען תפארת שלמה זי"ע, און די רבי האט כמה פעמים געזאגט אויפן תלמיד, "**הארון נושא את נושאיו**" און דער תלמיד ר' ארון פלעגט קומען צו זיין רבין צוויי מאל א יאר, "**יום כיפור, און שבועות**".

בשנת תרכ"ו האט פאר רבי אהרן געכאפט א חשק צו קומען צום רבין חודש אדר, און ער איז אנגעקומען דאנערשטאג קיין ראדומסק, וועו ער איז אריין געקומען געבן שלום פארן רבין האט אים די רבי מקבל געווען מיט א מוראדיגע שמחה און געזאגט, חז"ל זאגן דאך "**הארון נושא את נושאיו**", דער תלמיד רבי ארון האט גלייך פארשטאנען אז די רבי איז מרמז זיין פטירה, און טאקע יענעם נאכט ליל שישי איז די רבי דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע נסתלק געווארן.

ווערט דערציילט, אז כ"ג אדר בשנת תרכ"ו איז נסתלק געווארן הרה"ק רבי יצחק מאיר אלתר בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע, האט דאן דער צדיק דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע געזאגט פאר זיינע מקורבים, אז ער האט מקובל, אז וועו דער צדיק הדור וועט נסתלק ווערן, ווען מען אים ארויפריפן זיין בעל תפילה, כך הוה יענע וואך ערב שבת קודש איז דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע נסתלק געווארן.

ווען זיין פטירה פארציילט מען, אז ליל שישי ערב ר"ח ניסן כ"ט אדר בשנת תרכ"ו פאר חצות, האט דער ייליגער תפארת שלמה גענומען דעם ספר הזוהר אין די האנט, און געזעצן און געלערנט זוהר, א שטיק צייט נאך חצות האט ער געלייגט זיינע ייליגע הענט און זיין קאפ אויפן זוהר, די תלמידים האבן געמיינט אז די רבי האט איינגעדרימעלט אויפן ספר.

אבער נאך אפאר שעה האבן די תלמידים געזעהן, אז די רבי וועקט זיך נישט אויף, איז מען צו געגאנגען און דאן האט מען געזעהן, אז רבינו זי"ע איז נסתלק געווארן בשעת זיין קאפ ליגט אויפן זוהר הקדוש, ויצאה נשמתו בטהרה.

וועו מען האט געגדיגט מאכן די טהרה האבן די חברה קדישא געזעהן אז פונעם נאז פונעם רבין רינט בלוט און דאס האט אפגעהאלטן דאס לוי', איז דער תלמיד רבי אהרן צו געגאנגען צום רבין און אריין געזאגט אונעם אויער, די רבי זאל וויסן אז עס איז ערב שבת קודש און די זמן איז קורץ, דערוועגן בעט איך אז די רבי זאל אפשטעלן דאס בלוט, כדי מען זאל קענען מאכן דעם לוי' און נישט ח"ו קומען לידי חילול שבת, גלייך האט דאס בלוט אויף געהערט, און מען איז געגאנגען צו די לוי', און ווי די רבי האט געזאגט "**הארון נושא את נושאיו**" איז זיין תלמיד רבי אהרן געווען פון די נושאי המיטה.

נסתלק **ערב ראש חודש ניסן כ"ט אדר בשנת תרכ"ו**, ומנוחתו כבוד איז אין שטאט **ראדומסק**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

עס איז שטארק באקאנט די נסיעה בשנת תרכ"ג פונעם ייליגען תפארת שלמה זי"ע קיין צאנז אויף שבועות, צווישן די צאנזער חסידים איז דער שבועות פאררעכנט געווארן אלץ דער גרעסטער שבועות אין צאנז.

עס איז צו באמערקען אז דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע איז צו יענער צייט געווען א מנהיג פון טויזענטער חסידים, דאך האט ער איבערגעלאזט זיין היים על פי עצתו פון הרה"ק רבי ארון מקראקא זי"ע, און איז געפארן אויף שבועות קיין צאנז, און צוזאמען מיט אים איז מיט געפארען די גאנצע פמליא, זיינע קינדער די גבאים ומשמשים און אהן א שיעור חסידים.

ווען דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע איז אנגעקומען קיין צאנז, איז אים דער צאנזער רב געגאנגען מקבל פנים זיין, ווען דער צאנזער רב איז צוריק געקומען פון די אכסניא האט ער זיך אנגערופן מיט זיין גרויס עניוות, "**פלאי פלאים**" דער ייליגער ראדאמסקער רבי איז שוין גרייט צו קבלת התורה, און איך האב נאך נישט אמאל אנגעהויבן צו שפירען א קליין חלק פון וואס דער ראדאמסקער רבי שפירט.

דעם ערשטען טאג האט דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע געדאוועט פאר'ן עמוד שחרית און געזאגט הלל, ווען דער צאזנער רב האט מכבד געווען דעם ייליגער תפארת שלמה צו דאוונען פאר'ן עמוד, האט ער זיך קודם אנטזאגט זאגענדיג, אז אין ראדאמסק זאגט מען נישט קיין פיוטים, האט זיך דער צאנזער רב אנגערופען, אז לכבודו פון ראדאמסקער רבי'ן וועט מען אויך אין צאנז נישט זאגען היינט קיין פיוטים, דעמאלט האט דער תפארת שלמה אנגענומן דעם כיבוד.

דער צאנזער רב איז במשך פון גאנצען דאוונען געשטאנען אויסגעדרייט צום ייליגען תפארת שלמה נישט אראפנעמענדיג א אויג פון אים, און דער ייליגער דברי חיים מצאנז האט דאן געזאגט פארן ייליגען תפארת שלמה זי"ע בזה"ל, "**זינגטס אהבת עולם עס זאל אונז דאס הארץ דערקוויקען**".

דער גאנצער עולם איז גאר שטארק באגייסטערט געווארען פון זיינע תפילות איבערהויפט פון דעם אקדמות זאגען, צום צווייטען טאג יום טוב שבועות, האט דער צאנזער רב געזאגט הלל פאר'ן עמוד, און דער ייליגער תפארת שלמה איז מורא'דיג נתפעל געווארען פונעם צאנזער רב'ס הלל, נאכ'ן דאוונען האט זיך דער ייליגער תפארת שלמה אנגערופען, אויב וואלט איך געווואוסט נעכטן ווי אזוי דעם צאנזער רב'ס הלל זעהט אויס, וואלט איך נעכטען נישט צו געגאנגען צום עמוד.

יארן שפעטער האבן די חסידים נישט געקענט פארגעסען דעם געהויבענעם מעמד וועו די צוויי צדיקים זענען זיך צוזאמען געקומען.

שבת נאך שבועות, נאכדעם וואס דער צאנזער רב האט געענדיגט זיין טיש, איז ער געגאנגען באזוכן זיין דערהויבענעם גאסט דעם תפארת שלמה, האט דער צאנזער רב געבעטן דעם תפארת שלמה, ער זאל עפעס זינגען לכבוד שבת, דער תפארת

שלמה האט געזינגען "מזמור שיר ליום השבת", נאכדעם ווי דער תפארת שלמה האט געגדיגט זינגען, האט זיך דער צאנזער רב אנגערופען, דאס איז געווען גאר א חשוב'ע כיבוד.

• • •

הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע האט דערציילט, אז ווען דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע איז אנגעקומען קיין צאנז אויף א שבת קודש, האבען די צוויי צדיקים געשמיעסט צווישן זיך לגבי גילוי אליה הנביא ז"ל, האט דער צאנזער רב געזאגט, **אז גילוי צדיקים איז גרעסער ווי גילוי אלי', האט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געגעבען א ציטער**.

ארויסגייענדיג האט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געזאגט פאר די מקורבים, "**זענט עטס א מבין אויף דעם אלטיטשקען", [אין גרויס פוילען פלעגט מען זאגען אויף א רבי א ראש ישיבה דער אלטיטשקער], "איך האב שוין א לאנגע צייט משתוקק געווען איך זאל זען דעם רבי ר' אלימלך, האט ער מיר איצט אים געוויזען**".

• • •

דער צדיק וקדוש דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע, האט אסאך עוסק געווען צו פארעכטן די ציון קדשו פונעם הייליגען רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע. און ער האט מפרסם געווען דאס גדלות פונעם הייליגען רבי ר' אלימלך.

אויך האט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע מתקן געווען א פלאץ אינעם שטוב ווי דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע האט געוואוינט, אז מען זאל דארט דאוונענען יעדן טאג, ווערט דערציילט, אז דאס ערשטע מאל וואס דער תפארת שלמה איז געקומען קיין ליזענסק, האט ער דארט געפרעגט דעם עולם, אויב די שטוב ווי רבי אלימלך האט געוואוינט שטייט נאך, האט מען געזאגט אז יא עס איז נאך דא, און דארט וואוינט א גאר פשוטע איד.

איז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע אריבער צום שטוב, און ער פרעגט דעם איד וואס וואוינט דארט, אויב ער ברויך סיי וואסערע ישועה, זאגט דער איד אז יא, ער האט ליידער נאכנישט זוכה געווען צו קיין זש"ק, האט דער הייליגער תפארת שלמה געזאגט פאר דעם איד, וויסן זאלסטו אז ווי לאנג די וואוינסט אין דעם שטוב וועסטו נישט זוכה זיין צו קיין זש"ק.

און דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע האט געזאגט פאר דעם איד, אויב בוסטו מסכים זיך אוועק צו ציען פון דעם שטוב, וועסטו געהאלפן ווערן מיט א קינד צום יאר, פארשטייט זיך אז דער איד האט מסכים געווען דערצו, דער הייליגער תפארת שלמה האט דאן איבער געמאכט דעם שטוב ווי עס פאסט פאר דעם שטוב פונעם צדיק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, פארשטייט זיך אז צום יאר איז דער איד געהאלפן געווארן מיט א בן זכר.

• • •

ער פלעגט יעדעס יאר פארן צום יארצייט, און אפילו ער איז געווען א כהן איז ער געווען סמוך ונראה צום ציון, איין יאר וועז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע איז געפארן צום יארצייט, איז ער דורך געפארן די שטאט קראקא, און ער איז אריין צו הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע, האט אים רבי שמעון געפרעגט, דא אין קראקא ליגען דאך אזוי פיל גרויסע צדיקים, פארוואס ברויכסטו פארן צום רבי אלימלך ביז קיין ליזענסק.

האט דער הייליגער תפארת שלמה געזאגט, אז די אלע צדיקים האבן נישט אזוי ווייט קיין שייכות מיט אונז אויפן עולם הזה, **אבער רבי אלימלך מליז'נסק זי"ע, זיצט איינגעהילט אין טלית און תפילין און הערט זיך צו צי יעדן בקשה אויף די וועלט און פועל'ט פאר אונז אלע**.

• • •

דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע פלעגט יעדעס יאר מאכן א סעודה ביים יארצייט, איין יאר האט ער געמאכט א גרויסע סעודה און געזאגט, אז די רבי ר' אלימלך איז דא מיט אונז, און דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע האט דאן געבענטשט דעם גאנצן עולם אינעם זכות פונעם רבי ר' אלימלך, און מען פארציילט אז יעדער וואס איז דארט געווען איז געהאלפן געווארן מיט ישועות און רפואת.

• • •

מען פארציילט, אז א איד איז געקומען צום הייליגען תפארת שלמה זי"ע, און זיך מזכיר געווען, אז ער ברויך א גרויסע ישועה, האט אים די צדיק געזאגט קום מיט מיר, איך פאר יעצט צום ציון פונעם הייליגען רבי אלימלך מליז'נסק זי"ע.

איז דער איד געפארן מיטן תפארת שלמה קיין ליזענסק, שטייענדיג ביים ציון איז געקומען א אייניקל פונעם רבי אלימלך און געזאגט, אז ער ברויך האבן צרכי חתונה 600 ריניש, האט דער צדיק דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געזאגט פאר דעם איד, געב דעם סכום פארן אייניקל פונעם רבי אלימלך זי"ע, און די וועסט געהאלפן ווערן, דער איד האט גלייך אהין געגעבן דעם סכום פארן אייניקל פונעם רבי אלימלך, און ער האט געהאט א ישועה.

• • •

הרה"ק רבי יחזקאל ראבינאוויץ זי"ע, א אייניקעל פונעם הייליגען תפארת שלמה זי"ע האט דערציילט, אז בשנת תרע"ג איז ער געגאנגען קיין ליזענסק צום יארצייט פון רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, וויבאלד ער איז געווען א כהן איז ער געגאנגען אויפן פעלד נישט ווייט פונעם אוהל אזוי ווי אלע כהנים, איז צו אים צוגעקומען אן אלטער ערל און זאגט אים, איך האב געהערט אז די בוסט א אייניקעל פון די רבי פון ראדומסק, און דערפאר וויל איך דיך גאר שיין מכבד זיין.

ווען דער אייניקעל האט געפרעגט דעם ערל, פון ווי ער קען דעם זיידן מראדומסק, האט דער ערל דערציילט, אז ווען דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע פלעגט יעדעס יאר קומען צום יארצייט קיין ליזענסק, האט ער געהאט זיין פלאץ אויפן פעלד פון דעם ערל, וואס דארט איז דער צדיק געזעצן די גאנצע צייט און עוסק געווען בתורה ועבודה.

דערציילט דער ערל, אז ער האט דעם פלאץ קיינמאל נישט צו גערירט צוליב דעם קדושה וואס דער צדיק האט דארט איבער געלאזט, און ער האט ממש נעבן דעם דריי ביימער וואס געבן ארויס גאר שיינע פרוכט און ער מאכט אסאך געלט דערפון, און דער ערל זאגט, אז ער איז זיכער אז דאס איז צוליב די ברכה וואס דער תפארת שלמה האט איבער געלאזט אויפן פאלץ.

• • •

די נאנטע חסידים פונעם הייליגען תפארת שלמה זי"ע האבן געוויסט צו זאגן, אז ווען מען קומט זיך מזכיר זיין ביים צדיק און ער צובייזערט זיך, האט מען געוויסט אז מען איז א געהאלפענער,

ווי עס איז געווען באקאנט ביי די נאנטע, אז ווען דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע האט פאר א איד געגעבן א קלאפ, האט מען שוין געשריגען מזל טוב, ווייל מען האט געוויסט אז דער איד איז שוין א געהאלפענער.

איינמאל איז געווען א איד וואס האט געברויכט א ישועה, און ער האט פראבירט אז די רבי זאל זיך בייזערן אויף אים, אבער גארנישט האט נישט געהאלפן און די רבי האט זיך נישט געבייזערט אויף דעם איד, האט דער איד אוועק געגומען דעם סידור פונעם רבין, און געהאפט אז די רבי וועט זיך בייזערן אויף אים און ער וועט האבן א ישועה, האט זיך די רבי אנגערופען צו דעם איד, איך ווייס אז די ווילסט איך זאל דיך מקלל זיין, "**א מכה אני יקלל אותך**", און דער איד איז געהאלפן געווארן.

• • •

ווי באקאנט, האט דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע קיינעם נישט געלאזט זיין אויף פסח ביי אים, איז געווען א איד וואס האט געברויכט א ישועה געהאלפן צו ווערן מיט קינדער, האט ער זיך באהאלטן אונטערן טיר ביזן סדר, ביי די הגדה האט אים די רבי ארויס גערופען און געוויזען אינעם הגדה ביי מה נשתנה, און געפרעגט, ווייסטו וואס עס שטייט פאר מה נשתנה, האט דער איד געזאגט "**וכאן הבן שואל**", האט אים די רבי געזאגט, **יעצט קענסטו בעטן פאר א בן זכר**, און צום יאר איז דער איד געהאלפן געווארן מיט א בן זכר.

• • •

הרה"צ רבי נח גד ווינטרויב ז"ל האט פארציילט, אז ר' יצחק אליניק ז"ל פון ראדאמסק האט איין יאר ערב פסח נאך חצות געגומען א זאק פאטעטעס, א פעטע גאנז, און א שאכטל אויל, און אריבער צום ייליגען תפארת שלמה זי"ע אין שטוב, און מיטן פיס אויף געמאכט דעם טיר, און דער ייליגער צדיק האט דאן געהאלטן אינמיטן לערנען און זיך דערשראקן, און דער ר' יצחק האט אראפגעלייגט דעם שווערן פעקל אויף דער ערד און די פאטעטעס זענען ציפלויגען אויף דער ערד, און זאגט פארן רבין, דא האט די רבי א שיינע מתנה לכבוד יו"ט.

ווען די רבי האט געזעהן וואס דער ר' יצחק האט אים געברענגט, האט אויפגעלאכטן די אויגן פונעם רבין און ער האט א זאג געגעבן, "**רבי איציק בזכות דעם זאלסט לעבן הונדערט יאר, ווייל איך האך גארנישט געהאט מיט וואס יו"ט צו מאכן, און אין דעם זכות וואס די האסט מיך מחיה געווען זאלסטו לעבן הונדערט יאר**", האט רבי נח גד געזאגט, אז ער האט געקענט דעם איד ווען ער איז געווען 98 יאר, און דער איד האט געזאגט, איך האב נאך 2 יאר צו לעבן פונעם ברכה פונעם תפארת שלמה זי"ע, און כך הוה **ביי די הונדערט יאר איז דער איד נפטר געווארן**.

• • •

הרה"ח רבי ליפמאן ז"ל די שוואגער פונעם תפארת שלמה האט פארציילט, אז ער איז געווען אין גור ביי די פטירה פונעם ייליגען חידושי הרי"ם זי"ע, כ"ג אדר בשנת תרכ"ו, און ווען ער איז צוריק געקומען פון די לוי' האט ער נישט געוואלט פארציילען פארן שוואגער וועגן די פטירה פונעם חידושי הרי"ם, וואס ווי באקאנט איז געווען א שטארקע אהבה צווישן די צוויי צדיקים און ער האט אים נישט געוואלט מצער זיין.

אבער די קומענדיגע טאג איז דער תפארת שלמה געווואר געווארן וועגן די פטירה, און גלייך גערופען דעם שוואגער און זיך נאכגעפרעגט אויפן פטירה און די לוי', און ער האט אויס געבראכן אין א געוויין און אנגעכאפט זיין דיקנא קדישא און געזאגט, זעט מיין בארד איז שוין ווייס, און זיך אויף געשטעלט און געזאגט, איך האב שוין נישט וואס צו זיכען אויף די וועלט.

האט דער שוואגער רבי ליפמאן געפרעגט דעם רבין, דער דור ברויך דאך דעם רבין אויף די וועלט, האט ער גענטפערט, "**כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת**", איך האב געארבעט אויף די וועלט וואס הייסט חול, וועל איך אויך ארבעטן בשבת וואס דאס איז עולם שכולו טוב, און דער ייליגער תפארת שלמה האט געזאגט, אז ער האט מקובל פון רבותיו הקדושים, אז ווען די צדיק הדור ווערט נסתלק, רופט מען אים לכבודו צו מקבל שבת זיין דארט אויבן אין הימל, און טאקע יענע וואך נאך די פטירה פונעם חידושי הרי"ם, ליל שישי כ"ט אדר בשנת תרכ"ו איז דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע טאקע נסתלק געווארן.

• • •

איז געווען איין יאר ערב יו"ט שבועות, און עס איז נישט געווען קיין פיש צו באקומען אינעם שטאט ראדאמסק, איז געווען א חסיד פונעם תפארת שלמה וואס האט געהייסן ר' בעריש ז"ל וואס האט געארבעט מיט אויל, האט זיך די רעבעצין אפגערעדט פאר ר' בעריש, אז עס קומט א גרויסע עולם און זי וויסט נישט וואס עס וועט זיין אז עס איז נישט דא קיין פיש.

איז דער ר' בעריש אריבער צו א דערנעבעדיגען שטאט, און אהיים געברענגט פאר די רעבעצין פיש בהרחבה, א טאג נאך יו"ט האט די רבי געזעהן ר' בעריש גיין אויפן גאס, האט אים די רבי געפרעגט, "**וואס ווילסטו פין די פיש**", האט ר' בעריש געזאגט, **איך האב דאס נישט געטון פאר פרנסה, נאר כדי עס זאל זיין א שמחות יו"ט ביים רבין**, אבער רבי, די פרנסה ביי די אויל גייט שווער, האט דער ייליגער תפארת שלמה געזאגט פאר ר' בעריש בזה"ל, "**עס זאל זיך גיסען און גיסען און גיסען פון אלע זייטן**", און פון דאן איז אריין א גרויסע ברכה און ער איז נתעשר געווארן.

• • •

ווי עס איז באקאנט האט דער ייליגער חוזה מלובלין זי"ע מחזר בתשובה געווען דעם צדיק רבי חיים דוד דאקטאר זי"ע, און אים ארויף געברענגט צו א גאר הויכע מדריגה, און נאכן פטירה פונעם חוזה האט ער זיך מדבק געווען אין רבי דוד'ל לעלובער זי"ע, און נאכן פטירה פונעם ייליגען לעלובער, האט ער זיך מדבק געווען אינעם ייליגען תפארת שלמה זי"ע.

האבן די חסידים אמאל געפרעגט רבי חיים דוד, וויבאלד דער ייליגער תפארת שלמה איז דאך שוין געווען א דור שפעטער, ווי אזוי קענסטו זיך מדבק זיין אינעם תפארת שלמה נאכן זיין דבוק אינעם חוזה מלובלין און אויך אינעם ייליגע לעלובער זי"ע.

האט רבי חיים דוד דאקטאר זי"ע געזאגט, מיין רבי דער חוזה מלובלין האט מיך אויס געלערנט ווי אזוי צו שפירען אויף איינעם **וואס איז א צדיק וקדוש און פון די נוטרי ברית**, און דער ייליגער תפארת שלמה האט אלע סימנים, ער איז א **צדיק וקדוש**, און ער האט אין זיך די נשמת **התנא רבי עקיבא ע"ה**, און **חכמת שלמה המלך ע"ה**, און ער איז בבחינת **יוסף הצדיק ע"ה**.

• • •

מען פארציילט, אז א איד איז געפארן צום ייליגען תפארת שלמה זי"ע, און א חבר זיינער האט געבעטן אז ער זאל אים מזכיר

זיין ביים צדיק, אבער וועז דער איד איז אנגעקומען צום תפארת שלמה, האט ער פארגעסן די נאמען פון דעם חבר און ער האט זיך זייער מצער געווען, האט ער פארציילט פארן רבין אז ער האט פארגעסן דעם נאמען פון זיין חבר.

האט אים דער צדיק געפרעגט, אפשר איז די נאמען אזוי, האט דער איד געזאגט אז יא, און אפשר איז די מאמע'ס נאמען אזוי, האט דער איד געזאגט אז יא, און דער צדיק האט געזעהן ווי דער איד וואונדערט זיך פון ווי ער ווייסט דעם נאמען, האט ער געזאגט פאר דעם איד, אז ביי אונז איז דא א ספר השמות וואס דארט שטייט אלע נעמען פון כלל ישראל, און איך האב דעם נאמען פון דעם איד דארט געטראפן.

• • •

א חסיד פונעם הייליגען תפארת שלמה זי"ע, האט איינמאל געקויפט דעם הייליגען ספר בת עין ביי א מוכר ספרים, שפעטער איז דער מוכר ספרים געפארן קיין ראדאמסק און געטראפן דעם הייליגען תפארת שלמה זי"ע, און פארציילט אז ער האט פארקויפט פאר איינעם דעם ספר בת עין, האט דער תפארת שלמה געבעטן זיין משמש ר' אברהם לייב ז"ל, אז ער זאל פארן צו דעם איד און בעטן אויב ער קען בארגן דעם ספר בת עין, און דער חסיד האט דאס געזן געבארגט פארן רבין.

נאך אפאר וואכן איז דער איד געקומען אויף א שבת צום רבין דער תפארת שלמה, זונטאג וועז דער איד איז זיך געגאנגען געגעזעגנען ביים רבין, האט די רבי געבעטן, אויב ער קען נאך האלטן דעם ספר פאר א שטיק צייט, דער חסיד האט געזעהן ווי שטארק דער רבי וויל האבן דעם ספר, האט ער געזאגט, אז ער גיבט דאס אוועק במתנה פארן רבין, וועז דער הייליגער תפארת שלמה האט דאס געהערט, האט זיין פנים אויפגעלאכטן און ער האט געהייסן ברענגען א לחיים.

נאכדעם האט ער פארציילט פאר דעם איד די ענין וועגן דעם ספר און געזאגט, דער מחבר פון דעם ספר איז געווען א צדיק גדול ונורא, **"פון דיא פערצייטישע יודען", (וואס וועז דער תפארת שלמה זי"ע האט געזאגט דעם לשון אויף איינעם, האט דאס געמיינט אז דער איד איז געווען א גאר גרויסע צדיק פון די הויעכע נשמות).**

און ער איז געווען בזמן פונעם סבא קדישא מראדושיץ זי"ע, און ער האט געוואוינט אין רוסלאנד אינעם שטאט אווריטש, איך האב זייער געוואלט פארן זעהן דעם צדיק, אבער צוליב די ווייטע וועג בין איך נישט אנגעקומען צו אים, ער איז ארויף קיין ארץ ישראל און ליידער נסתלק געווארן און נישט איבער געלאזט קיין קינדער רח"ל, און געזאגט, מיין זוהן אברהם ישכר בער הייסט נאך דעם צדיק.

• • •

דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע איז געווען באקאנט מיט זיין געוואלדיגע עניוות, ער האט בכלל נישט געהאלטן פון זיך און נישט געהאלטן אז ער איז עפעס העכער ווי א אנדערן איד, איין מוצאי שבת קודש איז דער צדיק אריין געקומען אין ביהמ"ד און ער מאכט א געוואלד און שרייט, **"איידן ווער ברויך א גלאז טיי, איך וויל געבן א גלאז טיי פאר א איד"**.

וועז מען האט געפרעגט דעם צדיק וואס גייט פאר, האט דער צדיק דערציילט, עס איז יעצט ארויף געקומען א נשמה אויפן עולם האמת, און מען האט געברענגט דעם ספר הזכרונות און געקוקט ווי אזוי מען זאל די נשמה פסק'נען, האט מען דארט געטראפן אז דער איד איז געווען א פשוטע איד, אבער מען האט דארט געזען, אז דער איד האט איינמאל געטון א גרויסע חסד מיט א אנדערן איד, ער האט געברענגט א גלאז טיי פאר א אנדערן איד.

און דערפאר האט דער צדיק דער תפארת שלמה זי"ע אויס געפירט, **"האטס רחמנות אויף מיר, ווער דארף א גלאז טיי, איך וויל אים געבן א גלאז טיי, ווייל איך האב אפילו דאס איין מאל אויך נישט געטון"**, דאס איז געווען דעם עניוות פון דעם גרויסן צדיק וואס האט זיין גאנץ לעבן אלעס געטון פאר א אנדערן איד, אבער באמת האט ער געהאלטן אז ער האט נאך גארנישט געטון.

• • •

איין שבת קודש איז דער הייליגער צדיק הרה"ק היהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע געווען אויף שבת אין שטאט וולאשצאווי, דארט ווי דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע איז אויף געוואקסן, איז געווען דער מנהג אין שטאט, אז ערב שבת קודש בעפאר מנחה זענען אלע אידן פון שטאט געקומען אין ביהמ"ד, און ווארטענדיג אז דער צדיק זאל אריין קומען, האבן די עלטערן געזאגט שיר השירים מיט די קינדער, דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע זייענדיג א קינד פון בערך 5 יאר אלט, האט אויך געזאגט שיר השירים אויפן קול מיט זיין טאטן.

וועז דער צדיק דער יהודי הקדוש זי"ע איז אריין געקומען אין ביהמ"ד דאוועגען מנחה, האט ער געהערט ווי דער קינד דער תפארת שלמה זי"ע זאגט שיר השירים מיט א געוואלדיגע נעימות ומתיקות, האט דער צדיק זיך אנגעריפן בזה"ל, **"דער קינד זאגט שיר השירים ממש אזוי ווי שלמה המלך ע"ה"**, און דער יהודי הקדוש זי"ע איז צו געגאנגען צום קינד און א קיש געגעבן אויפן מקום התפילין, יארן שפעטער האט דער תפארת שלמה זי"ע געזאגט, אז ער האט דעם קיש פונעם צדיק געשפירט ביז צו זיין בר מצווה, און דאס איז געווען הנחת תפילין פאר אים פונעם צדיק.

• • •

אין זיינע יונגע יארן איז דער צדיק וקדוש דער תפארת שלמה זי"ע אסאך געפארן זיך מסתופף זיין בצלו פון הרה"ק רבי בונם מפשיסחא זי"ע, און יענע צייט איז דער צדיק רבי בונם שוין געווען א סגי נהור ל"ע, איז געווען דער סדר דארט, אז יעדער וואס איז געקומען אויף שבת, איז דורך דעם צדיק רבי בונם און שלום געגעבן, דער תפארת שלמה זי"ע איז אויך דורך און שנעל געגעבן שלום פארן צדיק.

אבער א מינוט נאכדעם האט דער צדיק רבי בונם געזאגט בזה"ל, **"ווער איז דער יונגערמאן וואס האט מיר יעצט געגעבן שלום, וואס איך שפיר אויף אים חכמת שלמה"**, וועז דער תפארת שלמה האט געהערט די ווערטער, האט ער גלייך פארשטאנען אז אים מיינט די רבי, דערפאר מיט זיין גרויס עניוות, איז ער אנטלאפן פון ביהמ"ד און שנעל געלאפן צום באן אוועק צו פארן פון שטאט.

אלע מענטשן וואס זענען דארט געווען זענען אריבער ביים רבין, אבער דער צדיק רבי בונם האט כסדר געזאגט, אז דער יונגערמאן איז נישט דא, איז מען געגאנגען צום באן און זיך דארט נאכגעפרעגט ווער עס איז יעצט דא געווען, ביז די איידן זענען

געווער געווארן אז דאס איז געווען דער תפארת שלמה, וועז מען האט דאס געזאגט פארן צדיק רבי בונם, האט ער זיך אנגעריפן, **דער יונגערמאן קען איך שוין פאר א לאנגע צייט אז ער האט חכמת שלמה, איך האב נאר געמיינט אז עס איז דא נאך איינער מיט די חכמה.**

• • •

ווערט געברענגט, אז וועז דער צדיק וקדוש רבי משה מלעלוב זי"ע האט זיך אריבער געצויגען קיין ארץ ישראל, האבן אים באגלייט אלע צדיקים פון שטאט, ובתוכם איז געווען דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע, בעפאר דער רבי משה זי"ע איז אפגעפארן, האט ער געבעטן דעם תפארת שלמה, אז ער זאל אים אלס כהן בענטשן, דער תפארת שלמה האט מקיים געווען דעם בקשה פון זיין רבין, און ער האט דעם רבין געבענטשט מיט ברכת כהן מיט גרויסע בכיות נוראות, אז דאס האט מעורר געווען אלע אידן וואס זענען דארט געווען.

דאן האבן די חסידים פון רבי משה מלעלוב זי"ע געפרעגט דעם רבין, ווי אזוי לאזט אונז די רבי איבער כצאן בלי רועה, האט רבי משה מלעלוב זי"ע געזאגט, **איך לאז ענק איבער מיט דעם צדיק וקדוש רבי שלמה מרדומסק וואס ער איז אסאך העכער ווי מיר, און איר זאלט אלע פארן זיך מסתופף זיין בצלו,** פארשטייט זיך אז די תלמידים האבן אויס געפאלגט וואס זייער רבי האט זיי געהייסן, דער תפארת שלמה זי"ע מיט זיין גרויס עניוות האט די תלמידים פראבירט צו פארשיקן האלטענדיג אז ער איז גארנישט, אבער רוב פון די תלמידים פון רבי משה מלעלוב זי"ע האבן זיך אין אים מדבק געווען.

• • •

א איד וואס האט פארמאגט א אוצר חיטים וואס ער האט דארט געהאט א גרויסע אוצר פון ווייץ, איין טאג האט זיך אריין געכאפט ווערים אינעם אוצר, און פארשטייט זיך אז דער איד האט פון דעם געהאט א גרויסע שאדן, איבער אלעם האבן די סוחרים אין זיין שטאט געהערט דערפון, און צוביסלעך האט דער איד ליידער פארלוירען אסאך געלט.

דער איד איז געקומען זיך אויסרעדן צום הייליגען תפארת שלמה זי"ע, וואס איז געווען מפורסם מיט זיינע ישועות אויף פרנסה פאר אידישע קינדער, דער צדיק האט געבעטן פון דעם איד אז ער וויל אריבער גיין צו זיין אוצר חיטים, דער צדיק איז אריבער צום אוצר, און אזוי ארום קוקענדיג אינעם אוצר האט דער איד געזען אז עס איז מער נישט דא קיין ווערים, און פון דאן האט מען אין דעם אוצר מער נישט געטראפן אפילו איין ווערים, און דער איד איז געווארן אויפגעלאכטן מיט זיין פרנסה.

• • •

איין יאר וועז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע איז געפארן קיין ליזענסק אויפן יארצייט פון רבי אלימלך מליזענסק זי"ע מיט א גרויסע קבוצה פון זיינע חסידים, איז דער צדיק דורך געפארן אויפן וועג א שטאט נישט ווייט פון ליזענסק, איז דארט געווען א איד וואס האט געהאט א ארענדער, און וועז דער איד האט געהערט אז דער צדיק דער הייליגער תפארת שלמה פארט דורך זיין שטאט, איז ער קעגן געגאנגען דעם צדיק, און געבעטן אז די רבי זאל אריין קומען ביי אים אין גאסט הויז, און ער וועט מכבד זיין דעם רבין און אלע חסידים וואס זענען מיט אים.

דער צדיק האט מסכים געווען, און איז אריין צו דעם איד אין גאסט הויז, וועז דער צדיק האט אינדערפרי זיך געגרייט ווייטער צו פארן, איז דער איד אריין געקומען און זיך אויסגעווייגט צום רבין, אז ליידער האט ער א טאכטער וואס איז ליידער אוועק פונעם אידישן וועג, און זי האט חתונה געהאט ר"ל מיט א גוי, און ער בעט דעם רבין א ברכה אז ער זאל געהאלפן וועלן פון דעם צרה.

דער צדיק האט אים אויס געהערט און וואונטשט אן דעם איד, **אז ער וועט בקרוב האבן אסאך נחת פון דעם טאכטער**, דער איד האט נישט פארשטאנען וואס די רבי מיינט מיט די ברכה, ווייל ער האט געמיינט אז די ברכה וועט זיין אז ער וועט ר"ל פטור ווערן פון דעם טאכטער וואס ברענגט אים ליידער אסאך צער פירענדיג א נישט אידישע לעבן.

אבער צו זיין וואונדער האט דער גוי וואס האט חתונה געהאט מיטן טאכטער, איין טאג אפ געמאכט זיך מגייר צו זיין, און פון דאן האט דער גר אנגעהויבן פירן א אידיש לעבן מיט זיין טאכטער, און דעם קומענדיגן יאר וועז דער צדיק דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע איז געפארן צום יארצייט אין ליזענסק, איז דער איד געקומען און דערציילט פארן רבין די וואונדער, אז דער איידעם האט זיך מגייר געווען, און יארן שפעטער איז דער איידעם געווארן א חסידישע איד און געגאנגען מיט א שטריימל און געפירט א ערליכע אידישע שטוב, אלעס מיט די ברכה פון דעם גרויסן צדיק וקדוש דער תפארת שלמה זי"ע.

• • •

ביים הייליגען תפארת שלמה זי"ע איז געווען דער מנהג, אז דער חזן הידוע ר' לייזרקא פערלמוטער ז"ל פלעגט קומען צום רבין בעפאר ראש השנה, און ער פלעגט זינגען ניגונים וואס ער האט מחבר געווען לכבודו פונעם רבין, און אויף יעדע ניגון האט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געזאגט אויב עס איז ריכטיג אדער נישט.

איינמאל וועז דער חזן ר' לייזרקא האט אנגעהויבן זינגען א ניגון, האט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע פארשטאפט זיין אויער און געזאגט פארן חזן, וואס גייט פאר מיט דעם ניגון, איך שפיר אויפן ניגון עפעס שלעכטס, דער חזן האט זיך גאר שטארק געווואונדערט, וויבאלד אין זיינע אויגן איז דער ניגון געווען א גאר שיינע ניגון, אבער גלייך האט ער זיך דערמאנט, אז א חלק פונעם ניגון איז אים איינגעפאלן אינעם מרחץ, און דאס האט דער צדיק וקדוש גלייך מרגיש געווען בשעת ער האט דאס געזינגען פארן צדיק.

• • •

אין די צייטן וועז די מיליטער האט מורד געווען אין מלכות פולין, איז געווען א גרויסע פחד און שרעק אויף די גאס, איין טאג איז די מיליטער געקומען אין שטאט ראדומסק, און זיי האבן געבעטן עסן פון איינע פון די עשירים פון שטאט, יענער האט זיך אפ געזאגט פון געבן עסן פאר זיי, מען האט דעם איד אוועק גענומען און איינגעשפארט אין תפיסה, און עס האט אים אפגעווארט ח"ו א שרעקליכע פסק אז מען זאל אים ח"ו אומברענגען.

די משפחה איז געקומען צו לויפן צום צדיק דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע, און מזכיר געווען דעם איד אז עס ווארט אים ח"ו אפ א שרעקליכע עונש, האט דער צדיק געזאגט, "**זייט נישט באזארגט, דער איד וועט נישט אומקומען, נאר עס וועט נאר אויס**

גיין אויף געלט", און דער צדיק האט געהייסן מען זאל גיין אינטערשמירן שוחד פארן הויפט פון די מיליטער.

זיי זענען געגאנגען צום הויפט און זיך איינגעבעטן ביי אים, אז זיי זענען מסכים צו געבן סיי וואסערע סכום אז מען זאל דעם איד באפרייען, דער הויפט האט מסכים געווען און געבעטן דער גרויסן **סכום פון 30 טויזענט זהובים** וואס איז געווען א גרויסע סכום, פארשטייט זיך מען האט גלייך אהין געגעבן דאס געלט, און דער איד איז ב"ה באפרייט געווארן.

זיי זענען גלייך אריבער געלאפן צום הייליגען תפארת שלמה זי"ע און דערציילט אז זיין ברכה איז מקיים געווארן, דאן האט דער צדיק געפרעגט, וויפיל געלט מען האט דערפאר געגעבן, האט מען געזאגט פארן רבין, אז מען האט געגעבן 30 טויזענט זהובים, האט דער צדיק געזאגט מיט א וואונדער, אזא גרויסע סכום האבן זיי געגומען, איך זאג ענק אז דאס גאנצע געלט וועט נאך צוריק קומען אי"ה, די אידן האבן זיך גאר שטארק געוואונדערט אויף דעם, ווייל ביי די מורדים איז דאס כמעט קיינמאל נישט געשען אז מען זאל צוריק ברענגען געלט.

אבער א שטיק צייט שפעטער האט די ממשלה געכאפט די אלע מורדים, און צווישן די זאכן וואס מען האט ביי זיי געטראפן איז געווען דעם בינטל געלט וואס זיי האבן געגומען ביי דעם איד אלס אויסלייז געלט, און זיי האבן דאס גאנצע געלט צוריק געברענגט פאר די משפחה עס האט אפילו נישט געפעילט א פרוטה.

די משפחה איז צוריק געקומען צום תפארת שלמה זי"ע און דערציילט דעם גרויסן מופת וואס דא איז פארגעקומען, אזוי ווי דער צדיק האט געהערט וואס זיי דערציילט, האט ער זיך זייער געבייזערט און געזאגט, "**אויך מיר א מופת, אויך מיר א מופת**", און ער האט פאר זיי געהייסן אהיים גיין און אויפהערן דערציילן מופתים, וועט איינער האט דאן געפרעגט דעם רבין, פארוואס ער מאכט דא אוועק אזא גרויסע מופת וואס איז דא געשען, האט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געזאגט, אז ער האט מקובל פונעם בעש"ט הקדוש זי"ע, אז א איד זאל זיך קיינמאל נישט גרויסן מיט א מופת וואס ער האט באוויזן, און דערפאר מאכט ער אוועק דעם גאנצן מופת.

• • •

איינמאל האט פאסירט, אז די רעבעצין פונעם הייליגען תפארת שלמה זי"ע הרבנית הצדקת מרת גיטל ע"ה האט זייער געליטן פון א צובראכענע פיס, די רעבעצין האט געהאט שרעקליכע יסורים אויף די פיס, און די דאקטוירים האבן פראבירט וואס זיי האבן געקענט, אבער זיי האבן אויף געגעבן פון טרעפן א רפואה פאר די רעבעצין, און אזוי איז דאס אנגעגאנגען פאר א שטיק צייט.

איין טאג איז איינע פון די טעכטער פונעם צדיק אריין געקומען צום טאטן, און דערציילט די מצב מיט די מאמע'ס פיס, אז זי האט ליידער גרויסע יסורים אויף די פיס, און פרעגט די טאטע היתכן די טאטע העלפט אלע אידן מיט ישועות און די מאמע העלפט ער נישט מיט א רפואה, האט דער צדיק געהייסן מען זאל אריין ברענגען די מאמע צו אים אין שטוב.

די רעבעצין איז אריין געקומען אנגעלאנט אויף די שטעקענעס, בשעת מעשה איז דורך פארענט פונעם שטוב א בהמה, האט דער צדיק דער תפארת שלמה געזאגט, אין גמרא שטייט (ביצה ל"ט) "**רגלי הבהמה כרגלי הבעלים**", לפלא יענע מינוט איז דער בהמה געפאלן און זיך צובראכן די פיס, און די רעבעצין איז געזונט געווארן כאחד האדם און פון דאן געגאנגען אויף די פיס געהעריג.

• • •

א חסיד איז אמאל אריין געקומען צום הייליגען תפארת שלמה זי"ע מיט א קינד וואס האט ליידער זייער געליטן אויף די לינגען, דאס קינד האט ליידער כסדר געשפיגען בלוט און די דאקטורים האבן פאר געזאגט, אז ליידער וועט זיינע לינגען ערגער און ערגער און ער איז אין א גרויסע סכנה, האט דער איד מזכיר געווען דאס קינד פארן רבין און געבעטן די רבי זאל אים געבן א ברכה אז ער זאל געזונט ווערן.

דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע האט געקוקט אויף דעם קינד מיט א רחמנות בליק און געזאגט, וואס ווילן די דאקטורים פון דיר, און דער צדיק האט געהייסן מען זאל ברענגען א גלעזל משקה פארן קינד, דער טאטע פונעם קינד האט זיך שטארק געוואונדערט אויף דעם און געזאגט, רבי די דאקטוירים האבן מיר אן געזאגט אז אפילו שמעקן משקה איז א סכנה פארן קינד, און ווי אזוי הייסט די רבי ער זאל נאך טרינקען משקה.

האט דער צדיק געזאגט, איך ווייס אז דאס טרינקען משקה און די מחלה פונעם קינד און דאס שפיען בלוט זענען איינס קעגן דעם אנדערן, אבער טאקע דאס וויל איך דא טון, ווייל ביידע קענען דאך נישט זיין ביי איין מענטש, דערפאר וויל איך ער זאל טרינקען משקה, און דורך דעם וועט די מחלה אוועק גיין, דער קינד האט טאקע געטרינקען די משקה וואס די רבי האט אים געגעבן, און לפלא האט דאס קינד גלייך אנגעהויבן שפירן בעסער, און נישט לאנג נאכדעם איז דער קינד אינגאנצען געזונט געווארן.

• • •

אין שטאט ראדומסק האט געוואוינט א איד וואס האט געהייסן ר' מענדל וואסער טרעגער ז"ל, ער האט דערציילט, אז אלס בחור האט ער געלערנט אין ביהמ"ד פונעם הייליגען תפארת שלמה זי"ע, דער הייליגער תפארת שלמה פלעגט כסדר אריין קומען אין ביהמ"ד זען אויב די בחורים לערנען מיט א התמדה און פארברענגען נישט די צייט.

איין טאג איז דער צדיק אריין געקומען און בעט דעם בחור מענדיל, אז ער ברויך א טובה, פארשטייט זיך אז ער איז גלייך געווען גרייט און ער איז מיט געגאנגען מיטן רבין אהיים, די רבי האט אים געבעטן אז ער זאל אריבער טראגען א קריגעל וואסער צו זיך אין שטוב, און אזוי האט ער געבעטן פונעם בחור אז ער זאל צוריק טראגען דעם קריגעל צו זיך אין שטוב, און נאכדעם איז דער בחור מענדל צוריק אין ביהמ"ד.

אביסל שפעטער איז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע צוריק געקומען אין ביהמ"ד, און ער קומט צו מיר און גלעט מיך אויפן פנים און זאגט מיר בזה"ל "**אוי זאלסטו לאנג לעבן**", בשעת מעשה ווען דער וואסער טרעגער האט דערציילט די מעשה, איז ער שוין געווען 104 יאר אלט און געזונט און שטארק, האט ער זיך אבער אפגערעדט, "**איך בין געווען פארנארט, ווייל איך וואלט ווען געברויכט בעטן פונעם רבין, אז איך זאל האבן פון וואס צו לעבן אויך, אבער אזוי ווי איך האב נישט געהאט קיין שכל, ברויך איך נאך ארבעטן מיטן שעפן וואסער**".

• • •

ווי באקאנט האט דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע מעיד געווען, **אז דאס שליסל צו פרנסה ליגט ביים צדיק וקדוש דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע**, ווערט דערציילט, אז איינמאל איז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געווען אין צאנז ביים הייליגען דברי חיים זי"ע, איז דארט ביים טיש געזעצן א איד א חסיד וואס מען האט גערופן "**פייוול שענקער**".

אינמיטן טיש האט זיך אנגעריפן דער זון פונעם דברי חיים הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע צום טאטן, "**טאטע שוין די העכסטע צייט אז פייוול שענקער זאל נתעלה ווערן**", האט זיך דער הייליגער דברי חיים זי"ע אנגעריפן, "**אונז האבן מיר דא דעם ראדאמסקער רבי, ער האט די שליסעל פון פרנסה**", ר' פייוול איז טאקע צו געגאנגען צום הייליגען תפארת שלמה זי"ע און באקומען א ברכה אויף פרנסה, פארשטייט זיך אז פון דעמאלט אן האט ער זייער מצליח געווען אין זיין פרנסה.

• • •

איינע פון די חסידים פונעם הייליגען תפארת שלמה זי"ע איז אמאל געקומען צום רבין און זיך אויס געריעדט, אז ער האט א טאכטער אין שידוכים, אבער ער איז ליידער א ארימאן און ער האט נישט קיין פרוטה פארן שטוב, און זיכער נישט פאר חתונה מאכן דעם טאכטער.

וועז דער צדיק האט געליינט דעם קוויטל, האט ער אנגעהויבן שרייען אויף דעם איד, **גיי ארויס פון שטוב, ווייל א עני חשוב כמת, און איך בין דאך א כהן**, דער איד האט זיך דערשראקן און ער איז ארויס געלאפן פון שטוב, אבער גלייך האט אים דער צדיק צוריק געפרופן און געזאגט, **די בוסט דאך אבער א מת מצוה און מיט א מת מצוה מעג זיך אויך א כהן מטמה זיין**, פארשטייט זיך אז עס האט געבראכט א שמייכל אויפן פנים פון אלע וואס זענען דארט געווען, וואס ווי באקאנט האט דער צדיק געבראכט גרויסע ישועות פאר אידן בדרך צחות, וואס דער צדיק איז געווען מפורסם מיט זיין מידות השמחה.

דאן פרעגט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע פון דעם איד, זאג נאר ברויט האסטו, זאגט דער איד אז דאס ביסל ברויט וואס ער האט איז מיט דעם וואס זיין ווייב ארבעט אביסל און פון דעם האט ער אביסל עסן ביי זיך אין שטוב, זאגט דער צדיק פאר דעם איד, גוט דאס ווייב ברענגט פרנסה, מיר זעען שוין וואס איז געווארן מיט אדם הראשון וואס זיין ווייב האט אים מפרנס געווען.

דאן פרעגט דער צדיק פון דעם איד, זאג מיר באמת פון ווי האסטו פרנסה, האט דער איד געזאגט, מיין ווייב גייט ארום צו די שטיבער פון די פריצים אין שטאט און דארט פארקויפט זי ירקות און נאך ענדליכע זאכן און פון דעם האבן מיר דאס ביסל פרנסה, האט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געזאגט, עס שטייט דאך אין די תורה (דברים א' א') **וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב, איז אויב גייט מען ארום אין די חצרות פון די פריצים, דאן וְדִי זָהָב וועט זיין שיין פרנסה.**

דער איד איז אהיים געפארן, אבער ער האט נישט געווסט וואס צו זאגן פאר זיין ווייב איבער דעם וואס די רבי האט געזאגט, אבער לפלא יענעם טאג איז דאס ווייב געגאנגען אזוי ווי יעדן טאג פארקויפען די ירקות, און וועז זי איז אהיים געקומען ווייזט זי פארן מאן, אז זי האט געטראפן אויף דער ערד א בייטל, און דארט איז געלעגן 300 זהובים, און פון דעם האט מען חתונה געמאכט דעם טאכטער און נאך געהאט אויף גענוג צו מאכן מסחר און דער איד האט גאר שיין מצליח געווען אין פרנסה.

• • •

וועז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע איז געווען אמאל אין לעלוב אויף שב"ק, האט אים זיין בעל אכסניא געגעבן מוצש"ק א טיי צו טרונקען, דער תפארת שלמה האט אבער נישט געוואלט טרונקען זאגענדיג, "**אפשר איז דאס גלאז נישט גע'טובל'ט**", דער בעל אכסניא האט אים געפרעגט פארוואס ער איז אים חושד אז ער באנוצט זיך מיט אומגע'טובל'טע כלים, האט דער תפארת שלמה אים געזאגט, אז ער איז אים ח"ו נישט חושד אויף דעם, נאר עס קען זיין אז די דינסט האט צובראכן א גלעזל, האט זי צוריק געקויפט א נייע גלעזל אהן דעם וואס איינער זאל וויסען דערפון, ווייל די דינסט ווייסט דאך נישט אז מען דארף טובל'ען א נייע כלי.

דער בעל אכסניא האט טאקע נאכגעפארשט די זאך, און ווי פארוואונדערט איז ער געווען וועז ער האט זיך דערוואוסט, אז דער הייליגער תפארת שלמה האט ריכטיג צוגעטראפען דעם אמת, אז די כלי איז טאקע געווען א נייע וואס די דינסט האט שטילערהייט צוגעקויפט כדי מען זאל נישט וויסען אז זי האט צובראכן א גלאז, און זי האט עס נישט גע'טובל'ט, גענוי אזוי ווי דער תפארת שלמה האט געזאגט.

• • •

דער הייליגער תפארת שלמה איז אמאל געפארן אויף שב"ק קיין ראדישיץ צוזאמען מיט א גרופע חסידים, אינמיטן וועג האט זיך דער בעל עגלה, א גוי, אפ געשטעלט זאגענדיג, אז אויב מען וועט אים נישט געבן אביסל בראנפען אדער וויין צו טרונקען וועט ער נישט פארן ווייטער, עס איז געווען אינמיטן ווינטער און אינדרויסען הערשט א שטארקע קעלט, האט דער בעל עגלה געפאדערט עפעס צו טרונקען זיך אנצווואוארימען די ביינער.

די חסידים זעענדיג אז עס איז נישט דא קיין ברירה, האבן זיי אים געגעבן א פלעשל וויין וואס זיי האבן אנגעגרייט צו געבן פאר'ן רבי'ן ער זאל קידוש מאכן דערויף, דער בעל עגלה נאכדעם וואס ער האט זיך אנגעטרונקען וויפיל ער האט געוואלט, האט ער זיי צוריק געגעבן דאס איבער געבליבענע, די חסידים האבן עס געוואלט אויסגיסן ווייל עס איז דאך געווארן יין נסך, אבער וועז דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע האט געזהען ווי זיי ווילן עס אויסגיסן, האט ער עס צו געגומען פון זיי און האט צו געגאסען דערצו פון אן אנדערע פלאש עס זאל זיין פול מען זאל נישט דערקענען דערויף אז מען האט געטרונקען דערפון, זאגענדיג אז ער וויל זיי ווייזן דערמיט עפעס אינטערסאנט.

פרייטאג-צו-נאכט'ס האט דער הייליגער תפארת שלמה געגעבן דאס פלעשל וויין פאר'ן משמש ער זאל עס אנגרייטען אויפ'ן טיש, דער רבי זאל מאכן קידוש דערויף, וועז דער רבי דער הייליגער ראדושיצער זי"ע איז אריינגעקומען צום טיש, נאר זענדיג פון דערווייטענ'ס דעם וויין ליגן אויפ'ן טיש, האט ער געהייסען דעם משמש ער זאל אים געבן דעם וויין, וועז דער משמש האט עס אהין געגעבן, האט דער הייליגער ראדושיצער אריינגעקוקט אין דעם וויין און זיך אנגערופען צום משמש, "**נעם דאס פלעשל ווארף עס אריין אין מיסט ווייל עס איז יין נסך**", דאן האט דער תפארת שלמה געווינקען פאר די חסידים וועלכע זענען געפארן מיט אים זיי זאלן זעהן ווי דער הייליגער ראדושיצער

האט גלייך מרגיש געווען מיט זיין רוח הקודש אז דער ווייַן איז יין נסך.

• • •

דער הייליגער תפארת שלמה מראדומסק זי"ע איז אמאל געווען ביי זיין רבין דער הייליגער צדיק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע אויף שבת בעפארן יו"ט שבועות, דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע איז שוין דאן געווען א גרויסע רבי מיט טויזענטער חסידים וואס זענען געקומען צו אים אויף ימים טובים, אבער דער תפארת שלמה האט זייער געווארט בלייבן ביי זיין הייליגען רבין אין קוזמיר פאר קבלת התורה און שעפן קדושה ביי זיין רבין.

אבער וועו עס איז געווארן נאנט צום יו"ט, האט אים זיין רבי דער הייליגער קוזמירער זי"ע געזאגט, עס שטייט אין די תורה (שמות י"ט י"ד), **וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם**, זאגט רש"י הקדוש, "**מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם**", לכאורה איז שווער, וואסערע געשעפטן אדער עסקים האט שוין משה רבינו געהאט, אז רש"י ברויך זאגן א שבח אויף משה רבינו, אז ער איז גלייך געגאנגען פון דעם בארג צו די אידן.

נאר די תירוץ איז, א צדיק וקדוש איז דאך פארנומען זיין גאנץ לעבן, זיך צו משלים זיין אין תורה און עבודת השם, און דאס זאגט רש"י הקדוש אויף משה רבינו, אז וועו ער איז אראפ געקומען פון בארג, האט דאך משה רבינו געהאט אסאך מיט וואס זיך אליין צו משלים זיין בתורה ועבודת השם, אבער מיט דעם אלעם האט זיך משה רבינו גלייך אפגעגעבן מיט די אידישע קינדער און זיי געגרייט צו קבלת התורה, ווייל דאס קומט ווייזן פאר א מנהיג העדה, אז וועו עס קומט צו משפיע זיין פאר די חסידים, דארף דער מנהיג נאכגעבן פון זיך, נאר כדי צו קענען משפיע זיין קדושה אויף די חסידים.

• • •

ווי באקאנט האט דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע גאר אסאך געלערנט בדרך צחות, פארשטייט זיך אז דער צדיק האט געהאט דעראון גרויסע כוונות און האט מיט די ווערטער מחזיר בתשובה געווען און מעורר געווען אידישע קינדער נענטער צו ווערן צום גרויסן באשעפער.

ווערט געברענגט אין ספר אהל שלמה, אז אין שטאט ראדומסק האט געוואוינט א איד א מסור און א גרויסע בעל עבירה, און וויסענדיג די גרויסקייט און הייליגקייט פונעם הייליגען תפארת שלמה, האט דער איד אייביג זיכער געמאכט נישט צו טרעפן דעם צדיק, אז ער זאל אים נישט קענען מוסר זאגן, אבער איין טאג האט דער איד געברויכט מאכן א ברית פאר א קינד וואס איז אים געבוירן, און בלית ברירה האט ער געברויכט גיין צום רב דער הייליגער תפארת שלמה.

וועו דער איד איז אריין געקומען האט ער געזאגט פארן תפארת שלמה, "**איך בין געקומען מכבד זיין דעם רבין מיטן מצות ברית**", גלייך האט דער הייליגער תפארת שלמה צוריק געזאגט פאר דעם איד, "**עבירות טוסטו אליין, אבער מצוות קומסטו מיך מכבד זיין**", האט דער איד צוריק געזאגט מיט חוצפה פארן צדיק, "**אויב די רבי וועט מיך פארשעמען ביים ברית וועט די רבי האבן אן עבירה**", האט דער צדיק דער תפארת שלמה מיט זיין חכמה געזאגט פאר דעם איד, "**די טוסט אזאנע גרויסע עבירות יעדן טאג, אבער פאר מיר פארגינסטו נישט אפילו א קליינע עבירה**", און דארט אויפן פלאץ האט דער צדיק געערעדט מיט דעם איד, און מיט זיין גרויס חכמה און קדושה האט ער צוריק געברענגט דעם איד צום ריכטיגען וועג.

• • •

אין ספר אהל שלמה וועו ערט געברענגט, אז אלס קינד איז דער צדיק דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע געווען צוזאמען מיט זיין גרויסן טאטן רבי דוב צבי זי"ע אין שטאט זארנאווצע פאר א גרויסע חתונה, דארט זענען געווען איבער 200 צדיקי הדור מפורסמים ובתוכם דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע, און דער יהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע.

שבת קודש זענען אלע חסידים און צדיקים אריבער זאגן גוט שבת פארן הייליגען חוזה מלובלין, צווישן די וואס זענען דורך איז אויך געווען דער קינד שלמה, וועו ער איז דורך דעם הייליגען חוזה, האט דער חוזה געפרעגט פונעם קינד ווער זיין טאטע איז, האט ער געזאגט אז רבי דוב צבי מוולאשצאווע איז זיין טאטע, האט דער הייליגער חוזה צו געריפן דעם טאטן און געזאגט, **איר זאלט האלטן אן עינא פקיחא אויף דעם קינד, ווייל ער וועט נאך זיין א גרויסע לכטיקייט פאר די וועלט**.

• • •

הרה"ח רבי שלמה קאליש זי"ע האט דערציילט, אז איינמאל איז דער צדיק וקדוש דער גאון רבי אברהם בורנשטיין בעל אבני נזר מסוכטשוב זי"ע ארויסגעקומען פון זיין פריוואטע צומער און געפרעגט פונעם עולם, איז דא איינער דא וואס קען דעם צדיק דעם הייליגען תפארת שלמה מראדומסק, דארט זענען געווען צוויי אידן פונעם געגענט פון ראדומסק, איינער איז געבליבן שטיל, אבער דער צווייטער האט געזאגט פארן הייליגען אבני נזר, **אז יא ער קען דעם צדיק מראדומסק**.

דאן האט דער הייליגער אבני נזר געזאגט מיט א ברען און געשריגן, "**דער צדיק וקדוש מראדומסק איז איין שטיק פייער און דער זאגט אז ער קען אים**", און דער הייליגער אבני נזר האט דאן געזאגט פארן עולם, **אפילו איר מיינט טאקע אז איר קענט דעם צדיק מראדומסק, האט איר אבער נישט קיין השגה אין די פנימיות און הסתר פון דעם צדיק**.

• • •

אין ספר אהל שלמה וועו ערט געברענגט, אז הרה"ק רבי אליהו מגריידיץ זי"ע האט אנגעפרעגט אין הימל, אז מען זאל אים מגלה זיין וועו ער אין די דור זאגט תורת אמת, און נאך אסאך תעניתים האט מען מגלה געווען פון הימל, אז דאס איז דער הייליגער תפארת שלמה מראדומסק זי"ע, דער צדיק רבי אליהו האט געהאט גרויס השתוקקות אנצוקומען צום הייליגען תפארת שלמה, אבער ער האט נישט געקענט באקומען רשות פון די ממשלה אריבער צו גיין דעם גרעניץ, האט ער מתפלל געווען, אז מען זאל אים כאטש צו שיקן א תלמיד פונעם תפארת שלמה, אז ער זאל קענען כאטש הערן עפעס דברי תורה וואס דער צדיק דער תפארת שלמה האט געזאגט.

נישט לאנג נאכדעם איז טאקע אנגעקומען קיין גריידיץ א תלמיד פונעם תפארת שלמה וואס איז דורך געפארן פאר מסחר דעם שטאט, דער איד איז געקומען צום שטוב פונעם צדיק רבי אליהו און געווארט אין די רייע אריין צו גיין, אבער זענדיג אז עס נעמט זייער לאנג, האט ער געזאגט פארן גבאי'ן, אז מען זאל זאגן פארן רבין, אז עס איז דא א חסיד וואס קומט פון פולין און וויל אריין קומען, אבער ער האט נישט די צייט צו ווארטן צו לאנג.

אזוי ווי דער גבאי האט דאס איבער געזאגט פארן צדיק רבי אליהו, האט זיך דער צדיק בכבודו בעצמו אויף געשטעלט און מיט א ברען געזאגט, מען האט מיר טאקע מגלה געווען אז דא איז דא א תלמיד פונעם תפארת שלמה, און דער צדיק האט געהייסן מען זאל דעם חסיד שוין אריין לאזן, און דער צדיק האט אים געגעבן שלום מיט גרויס כבוד און געפרעגט, אויב ער ווייסט עפעס דברי תורה פון זיין רבין דער תפארת שלמה.

האט דער איד איבער געזאגט אפאר תורת, און דער צדיק רבי אליהו האט ממש געשלינגען יעדעס ווארט, און דאן האט דער צדיק געזאגט בזה"ל, "**אמת, אמת, דאס איז תורת אמת ממש, גיבט איבער א יישר כח פאר אייער רבין דער צדיק און א פריסת שלום, און זייט מיך מזכיר אז איך זאל נאך זוכה זיין צו זעהן זיין פנים**".

• • •

האט דערציילט א חסיד, וואס האט זיך נאך מסתופף געווען בצלו פונעם ייליגען תפארת שלמה זי"ע, און נאך די הסתלקות איז דער חסיד אריבער צום ייליגען צאנזער רב זי"ע, ביים ערשטן יארצייט פונעם תפארת שלמה איז דער חסיד אריבער צום ייליגען צאנזער רב זי"ע, דער חסיד איז אנגעקומען קיין צאנז בעפאר שחרית, דער ייליגען צאנזער רב איז שוין געשטאנען מיט די טלית און תפילין אין די האנט און געווען אויפן וועג צום ביהמ"ד פארן דאוונען.

דער חסיד איז צו געגאנגען און געזעגען שלום פארן דברי חיים זי"ע, און דער ייליגער דברי חיים האט דעם איד געפרעגט, ביי וועלכער צדיק ער האט זיך קודם מסתופף געווען, האט דער איד געזאגט, אז ער פלעגט גיין צום ייליגען תפארת שלמה זי"ע, און היינט כ"ט אדר איז טאקע די יארצייט פונעם תפארת שלמה, האט זיך דער ייליגער דברי חיים אנגעריפן, איך האב נישט געווסט אז היינט איז די יארצייט פון דעם צדיק.

דער ייליגער דברי חיים האט זיך גלייך געקערט צום גבאי'ן און געהייסן, אז ער זאל אריבער טראגן געלט פאר די רעבעצין און בעטן מען זאל גרייטן א שיינע סעודה אויף נאכן דאוונען לכבוד די יארצייט פונעם צדיק מראדומסק זי"ע, דאן האט ער געהייסן פארן שמש, אז מען זאל ארויסלייגן ליכט אין ביהמ"ד בשעתן דאוונען לכבוד די יארצייט, און דער ייליגער דברי חיים איז ספעציעל געגאנגען נאכאמאל אין מקו' לכבוד די יארצייט.

און נאכן דאוונען ביי די סעודה האט דער ייליגער דברי חיים די גאנצע סעודה מעיין געווען אינעם ספר תפארת שלמה, און דאן האט דער צאנזער רב געזאגט בזה"ל, "**דער צדיק מראדומסק האט זיך זיין גאנץ לעבן באהאלטן און מיר האבן נישט געווסט דיי גדלות און קדושה, אבער אין זיין ספר זעה מיר יעצט זיין אמתע גדלות און קדושה מיט וואס דער צדיק האט זיין גאנץ לעבן געלעבט**".

• • •

ווערט געברענגט אין ספר אמרי דעת, אז דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע איז געווען זיין גאנץ לעבן שטארק מקושר צום ייליגען רבי אלימלך מליזענסק זי"ע און אינעם ספר נועם אלימלך, און דער צדיק האט מרעש עולמות געווען און כסדר מעורר געווען, אז ווען מען דריקט דעם ספר נועם אלימלך, זאל מען אריין לייגן די גאנצע הקדמה וואס דער ייליגער זוהן רבי אלעזר מליזענסק זי"ע האט געשריבן, און דאס איז א חלק וואס דער ייליגער תפארת שלמה האט כסדר איבער געזאגט פונעם הקדמה.

וז"ל, "**למען כבוד שמך הגדול תעשה ותקיים נא כל הברכות אשר תמיד על פה אדוני אבי מורי ורבי הורגלו להיות מברך ישראל ולמסור נפשו עליהם בכל עת, ולבטל מהם גזירות רעות בתפלתו הנאמנה במסירות נפש**", עכל"ק, און דער ייליגער תפארת שלמה זי"ע האט כסדר געזאגט, אז עס איז ביי אים חביב די ווערטער וואס דער זוהן הרה"ק רבי אלעזר זי"ע האט געשריבן, אז זיין גרויסע טאטע רבי אלימלך האט זיך מוסר נפש געווען פאר אידישע קינדער.

מתורתו של רבינו זי"ע

עס איז מקובל אז לערנען דאס ערשטע שטיקעל פון פרשת מצורע אונעם ספר תפארת שלמה איז מסוגל לרפואה

זאת תהיה תורת המצורע כו' והובא אל הכהן. יל"ד הול"ל ובא אל הכהן כי מעצמו יבא אל הכהן לטהרתו. אך הנה כתיב ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם. ר"ל כי אמנם כל מחלה וכל נגע אשר בעולם הנה עיקר רפואתו בתורה אשר הוא דבר ה' ובדבר ה' שמים נעשו וכל העולם נברא בתורה לכן שורש הרפואה הוא ג"כ בתורה.

והנה הצדיק העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ונהנים ממנו כו' הוא הרופא נאמן ע"י התורה אשר יצאו מפיו ופרי צדיק לחיים. ועד"ז אמה"כ זאת תהי' תורת המצורע ביום טהרתו ר"ל יום טהרתו הוא בהתורה וממנה רפואה תעלה לכל מחלה ולכל נגע צרעת ולזה צריך אל הכהן הוא הצדיק הדור שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו והוא הנקרא כהן ממשיך החסדי' בעולם ועל כזה אמרו בגמ' מובטח אני בו שיהי' מורה הוראה בישראל מאי רבותא בזה שיהי' מורה הלכה מש"ע.

אך הכוונה שיהיה מורה דרך הקודש לעמו בני ישראל להמשיך עליהם שפע קדושה וברכה וטובות העליונים הוא המורה הוראה בישראל כמ"ש להורות ביום הטמא וביום הטהור. פי' זה הנקרא מורה הוראה אשר ע"י תורתו שמורה ביום הטמא מגיע את האד' ליו' הטהור להטהר לפני ה'.

וכמו שידענו זה מצדיקי הדור שלפנינו שע"י תורתם המשיכו השפעות טובות ורפואה בעוה"ז וכן הדבור יקר של הצדיק בד"ת מרפא מיד והש"י שולח דברי תורה בפיו לרפאות תעלה לכל הצריך לו. כנודע זה המעשה מהרב הקדוש איש היהודי זלה"ה מפרשיסעחע שהי' בעירו בית כזה אשר לא טהור ופעם גברה עליהם המחלה מאד ר"ל ויבואו ויצעקו אליו. אז נפל ד"ת בפיו ברמזים וגימטריאות ואחר תומו ד"ת הלזה שאל אם הגימטריאות נכונים עליהם בחשבונם אז נתרפאו ויהי כן.

וזהו שאמה"כ ישלח דברו וירפא' ישלח דברו להצדיק וירפאם. וז"ש זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו כי טהרתו תלוי בתור'. והובא אל הכהן. פי' הובא הדבו' אל הצדיק אשר ע"י הדבור שלו בד"ת מרפא לנפש בנ"י ויטהרו כנ"ל. והבן:

יארצייט
מיטוואך כ"ט אדר

הגה"ק רבי אברהם ב"ר יהודה לייב זי"ע, (שאג, צוועבנער),
בעל אהל אברהם, אב"ד קויבערסדארף,

ער איז געבוירן אין שטאט פריישטדט, **ד' אייר בשנת תקס"א**.

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי יהודה לייב שאג** זי"ע.

דער טאטע הגה"ק רבי יהודה לייב זי"ע איז געווען מגדולי ויחידי תלמידים פון הגה"ק רבי יחזקאל לאנדא בעל הנודע ביהודה זי"ע, און פון הגה"ק רבי זרח איידליץ זי"ע, און זיין רבי דער הייליגער נודע ביהודה זי"ע האט אמאל געזאגט, אז ער האט צוויי תלמידים אין זיין ישיבה, וואס וועלן זיי לערנען תורה שאקלט זיך די וועלט מיט זייער תורה, און איינע פון די צוויי תלמידים איז דער גאון רבי יהודה לייב שאג זי"ע.

ער איז געווען א גאון הגאונים אמיתי און א איש קדוש וטהור מאוד, רבן ומאורן של ישראל, ער איז געווען א עניו ושפל ברך כהלל, צדיקים און גאונים בדורו האבן מעיד געווען, אז ביי דעם גאון רבי אברהם זי"ע האט מען געטראפן אלע מדות טובות שמנו חכמים, ער איז געווען מפורסם אלס א גרויסע בעל מופת און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, גרויסע גדולים וצדיקים בדורו האבן דעם צדיק געריפן "**מופת הדור, צדיק יסוד עולם, מאור הגולה, נר ישראל, גאון הדור חד בדרא**".

טויזענטער אידן זענען געקומען צום צדיק פאר ברכות און ישועות און הדרכה בעבודת השם, ער האט זיין גאנץ לעבן מרביץ תורה געווען פאר זיינע תלמידים מיט א מסירת נפש ממש, פון זיינע תלמידים זענען ארויס געקומען גרויסע גאונים וגדולים בתורה ובתוכם הגה"ק **רבי יוסף חיים זאנענפעלד אב"ד ירושלים** זי"ע, און הרה"ק **רבי משולם פייש השרף מטאהש** זי"ע.

ווען דער גאון רבי אברהם איז געווען נאר 3 יאר אלט, איז זיין גרויסע טאטע ליידער נסתלק געווארן, האט אים זיין מאמע איבער געגעבן פאר הגה"ק **רבי יצחק פרענקל אב"ד ראגענדארף** זי"ע, און דער גאון איז נתחנך געווארן ביי דעם גאון אין שטוב.

נאך בעפאר די בר מצוה איז שוין דער קינד אברהם געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע גדלות און חריפות בתורה, דערפאר האט אים דער גאון רבי יצחק מראגענדארף זי"ע געשיקט לערנען אין די ישיבה פון הגה"ק **רבי משה סופר בעל חתם סופר מפרשבורג** זי"ע.

דארט האט ער זוכה געווען צו ווערן פון די גרעסטע תלמידים פונעם חתם סופר זי"ע, ער האט זוכה געווען גאר אסאך תורה און יראת שמים מקבל צו זיין ביי דעם הייליגען חתם סופר זי"ע, זיין רבי דער חתם סופר האט אמאל מעיד געווען, **אז 20 פרסאות ארום פרשבורג, איז נישט דא נאך אזא תלמיד חכם ווי זיין תלמיד רבי אברהם שאג זי"ע**.

ס'איז געווען איין מאל וואס דער חתם סופר האט זיך באגעגנט מיט זיין שווער הגה"ק רבי עקיבא איגר זי"ע, און רבי אברהם שאג איז אויך דארט געווען (ווען דער חתם סופר פלעגט רעדן בדברי תורה והלכה מיט א רב פלעגט געווענדליך אויך דארט זיין רבי אברהם שאג), און רבי עקיבא איגר האט ארומגערעדט בדברי הלכה מיט רבי אברהם שאג, דערנאך האט זיך רבי עקיבא איגר אנגערופן צום חתם סופר, "**איך זעה אז דו ווייסט מיט וועם זיך צו בארימען**".

איין מאל אין א ווינטער נאכט, ווען דער הייליגער חתם סופר זי"ע איז ארומגעגאנגען מיט זיין זון דער כתב סופר אין די אכסניות וואו די בחורים פלעגן שלאפן, האט ער זיך אפגעשטעלט ביים שטוב פון רבי אברהם שאג, און רבי אברהם שאג האט געהאלטן דעמאלטס אינמיטן לערנען גאר פלייסיג, האט זיך דער חתם סופר אנגערופן צום כתב סופר בזה"ל, "**הער דיך צו צו אים וויאזוי מען דארף לערנען**".

בשנת תקע"ט האט ער חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת רבקה לאה** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי אהרן הלוי שפיטץ אב"ד האליטש** זי"ע.

דער שווער זיינער האט שוין דאן נישט געלעבט, און די קינדער זענען אלע אויף געצויגען געווארן ביי הגה"ק **רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג** זי"ע, דערציילט מען, אז ווען דער גאון וקדוש רבי מרדכי בנעט זי"ע האט געזיכט א שידוך פארן מיידל רבקה לאה, האט ער געבעטן דעם הייליגען חתם סופר זי"ע, אז ער זאל אים ברענגען דעם בעסטן בחור פון ביי זיך אין ישיבה, **און דאס איז געווען דער גאון וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע**.

וויבאלד דעם חתן רבי אברהם שאג זי"ע איז דאך געווען א יתום פון זיין טאטן, און די מיידל איז געווען א יתומה, האט דער גאון **דער חתם סופר** זי"ע אונטער געפירט **מצד החתן**, און דער גאון וקדוש **רבי מרדכי בנעט** זי"ע האט אונטער געפירט **מצד הכלה**.

בשנת תקפ"ז זייענדיג נאר 25 יאר אלט, האט מען דעם גאון אויף געגומען אלס רב אין שטאט שאטלסדארף, און דארט האט ער געדינט אלס רב פאר בערך 25 יאר, מען האט דעם גאון דארט גאר שטארק מכבד געווען, ער איז געווען מפורסם אין די גאנצע געגענט אלס א גאון עולם, און זיינס א פסק הלכה איז מקובל געווארן ביי יעדן גדול בדורו.

בשנת תרי"ב האט מען דעם גאון אויף געגומען אלס רב אין שטאט קויבערסדארף אין אונגארין, דארט האט ער געדינט אלס רב ביז שנת תרל"ג ווען ער איז ארויף קיין ארץ ישראל צוזאמען מיט זיין תלמיד מובהק הגה"ק **רבי יוסף חיים זאנענפעלד** זי"ע.

ער האט מרביץ תורה געווען פאר הונדערטער תלמידים גאונים וגדולים בתורה ובתוכם.

הגה"ק **רבי יוסף חיים זאנענפעלד אב"ד ירושלים** זי"ע,
הגה"ק **רבי דוד שפיעגלער אב"ד דיאנדאש** זי"ע,
הגה"ק **רבי דוד יהודה לייב זאלצער אב"ד הומנא** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי דוד יוליס** זי"ע,
הגה"ק **רבי יעקב משה שווארץ אב"ד קראסנא-קראלי** זי"ע,
הגה"ק **רבי יצחק שלמה בלוי ממייסדי ישיבת אהל משה בעיה"ק ירושלים** זי"ע,

חתנו הגה"ק **רבי מאיר ראזענפעלד אב"ד מישקאלץ** זי"ע,
הגה"ק **רבי מאיר זאב וואלף ראטה מק"ק מאד ירושלים** זי"ע,
הגה"ק **רבי מרדכי ראזענבערג אב"ד נירבאטור טערצאל** זי"ע,
הגה"ק **רבי משה הלוי קעניג דיין דק"ק קויבערסדארף** זי"ע,
הגה"ק **רבי משה אליעזר דן רלב"ג ראש ישיבת עץ חיים** זי"ע,
הגה"ק **רבי משולם פייש הלוי השרף מטאהש** זי"ע,
הגה"ק **רבי פנחס שיק מטאקאי** זי"ע,
הגה"ק **רבי מרדכי גראסס מקראלי ירושלים** זי"ע.

ווערט דערציילט דאס מסירת נפש וואס דער גאון האט געהאט צו מרביץ תורה זיין פאר זיינע תלמידים, ער פלעגט שטיין אויף די פיס גאנצע 6 שעה בשעת ער האט פאר געלערנט פאר די תלמידים, און אפילו לעת זקנתו האט ער דאס געטון מיט א מסירת נפש ממש, וועו ער האט געענדיגט זיין שיעור איז דער גאון ממש אוועק געפאלן פון גרויס חילשה, אז ער האט ממש נישט געקענט שטיין אויף די פיס.

אבער דאס האט נישט געקענט צוריק האלטן דעם גאון פון זיינע שיעורים קביעים וואס ער האט פאר געלערנט פאר זיינע תלמידים, ער האט זיינע תלמידים אייביג מקבל געווען מיט א שמחה און צהלות פנים און מקבל געווען זיינע יסורים באהבה, און מיט זיינע לעצטע כוחות מרביץ תורה געווען זיין גאנץ לעבן.

מען דערציילט, אז א שטיק צייט האט דער גאון וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע זייער געליטן אויף פיס ווייטאג, ער האט ממש נישט געקענט גיין אויף די פיס, מען האט דעם גאון געפירט צו א מרחץ פאר זיין געזונט, אבער אפילו מיט די גרויסע יסורים האט ער נישט מבטל געווען פון זיין תורה לערנען.

אבער לפלא ווען דער גאון האט זיך געשטעלט צום שיעור וואס ער האט בקביעות פאר געלערנט, האט מען בכלל נישט געזען אויפן גאון קיין ווייטאג פון זיין פיס, ער איז די גאנצע צייט געשטאנען אויף די פיס און געווען שקוע אין זיינע לימודים.

אבער אזוי ווי דער גאון האט געענדיגט זיין שיעור, האט מען ממש נישט געקענט שטיין נעבן דעם גאון פון זיינע קולות פון די ווייטאג פון זיין פיס, מען האט ממש געזען אז פון זיין גרויס עמקות התורה האט ער ממש פארגעסן פון זיינע יסורים.

מען קען זעהן וואס די גדולים וגאונים בדורו האבן געשריבן אויף דעם גאון וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע ובתוכם קען מען זעהן וואס הגה"ק **רבי יהודה אסאד** זי"ע, וואס איז געווען אפילו עלטער פונעם גאון רבי אברהם שאג שרייבט בזה"ל, "**אל הארז אשר בלבנון לפני שמש שמו ינון, ה"ה ידיד נפשי ורב חביבי הרב הגאון הגדול אור ישראל וקדושו עמוד הימיני פטיש החזק כקש"ת מו"ה אברהם שאג נ"י הראב"ד דק"ק קאבערסדארף**", און א אנדערן מכתב שרייבט רבי יהודה אסאד זי"ע בזה"ל, "**חשתי מיד לעשות רצון צדיק וגאון ישראל רבי אברהם שאג נ"י**".

אויך קען מען זעהן וואס דער גאון דער הייליגער כתב סופר זי"ע שרייבט אויפן גאון רבי אברהם שאג זי"ע בזה"ל, "**מר ידידי טובייגא דחכימא הרב המאור הגדול גאון ישראל והדרו שבח מגדול עוז נר ימיני פטיש החזק מו"ה אברהם נ"י איש החסד רב ומורה לעדתו בעיר הקודש נוה צדק ירושלים תובב"א**", אין ספר עולת תמיד פונעם הייליגען ערוגת הבושם שטייט דארט, אז וועו דער גאון רבי אברהם שאג זי"ע איז געקומען צום שטאט פרעסבורג, האט דער הייליגער כתב סופר געהייסן, אז די גאנצע שטאט זאל ארויס גיין מקבל פנים זיין דעם גאון, און דער הייליגער כתב סופר האט זיך אויס געדריקט בזה"ל, "**ליתן כבוד לתורה, שהרעיש העולם בגדלתו ובקדושתו**".

הגה"ק רבי שמואל ראזענבערג אב"ד אונסדארף זי"ע האט דערציילט, וועו עס איז פאר געקומען די גרויסע אסיפה ביי די קאנגרעס אין פעסט, איז מען דארט געווען אויף שבת קודש, איינע פון די עליות האט מען געגעבן פארן גאון רבי אברהם שאג, דערציילט דער גאון רבי שמואל, **אז וועו מען האט אויס געריפן דעם גאון רבי אברהם צו די תורה, האט זיך דער הייליגער כתב סופר זי"ע אויף געשטעלט מיט א יארת הכבוד לכבוד דעם גרויסן גאון רבי אברהם.**

זיין חבר און ידיד נאמן הגה"ק רבי חיים צבי מאנהיימער זי"ע שרייבט אויפן גאון רבי אברהם שאג זי"ע בזה"ל, "**יהא שלמה רבה ויקירא, הי ניהו ידיד ה' וידיד נפשי, הרב המאור הגדול המפורסם, חריף ובקי משנתו זך ונקי, אוצר בלום נר המערבי פאר הדור עמוד הימיני כמוה"ו אברהם שאג נ"י אב"ד דק"ק שו"ד...וימחול לעיין בו היטב ובדברי הנאמרים בקיצור, אולי אזכה שאמצא חן בעיני מעלתו, ואם לאו יודיענו שגגתי ועלי לקבל דבריו ולחבבם**".

זיין תלמיד מובהק הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע שרייבט אויף זיין הייליגען רבין רבי אברהם שאג זי"ע בזה"ל, "**מרנא ורבנא מאור הגולה צדיק וגאון עולם ..... כי מי לא ידע זוהר גאונו וצדקתו, וגם כעת כאילו בעל השמועה עומד עדיין וכל המדינות מלאו תהלתו אשר זכו לראות פניו הטהורים**", אויך אין זיין הספד האט דער תלמיד רבי יוסף חיים מספיד געווען זיין רבין מיט די ווערטער, "**לא הלך ד' אמות בלא תורה וקדושה, תורת אמת היתה בפיהו, וזכה להעמיד תלמידים לאלפים המאירים שמי היהדות כולה, מי ימנה ומי יספור את המון מעשיו וגודל פעליו, אכן איש אלוקים קדוש היה, ואוי לנו שלא זכינו להשתמש עוד באור בהיר זה**".

דער הייליגער שבט סופר זי"ע שרייבט אויפן גאון וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע בזה"ל, "**הגאון המפורסם קדוש עליון נזר ישראל ותפארתו מו"ה אברהם שאג זצוק"ל אשר מנוחתו כבוד בהר הקודש ירושלים תובב"א, מחדושי אגדה אשר הוכיח במישור עם אלקי אברהם בדברים היוצאים מלב טהור וקדוש... הגם מי לא שמע מהוד תפארת מדינתינו הדר גאונו מהמחבר הקדוש הזה**".

דער גאון רבי אברהם גלאזנער אב"ד קלויזענבערג זי"ע שרייבט אויפן גאון רבי אברהם שאג זי"ע בזה"ל, "**רבינו הגאון רבן של ישראל נר המערבי מה"ו אברהם צוועבנער (שאג) זצוקלה"ה, ומי לא ידע בכל אלה, כי אחד היה אברהם אשר נשאר עוד מהרבנים הזקינים המופלגים התורה בחריפתם וקדושתם כל רז לא אניס ליה, כי הקדיש כל ימיו לתורה ולעבודה**".

דער גרויסער גאון וקדוש בעל לקוטי חבר בן חיים זי"ע שרייבט אויפן גאון רבי אברהם שאג זי"ע בזה"ל, "**הגאון מו"ה אברהם שאג זיע"א הנולד במדינתינו בקהל פ"ש והיה מנהיג ישראל, ורב בשני קהלות קדושות ולבסוף ימיו זכה לעלות לארץ**

צבי גם שם הכיר גדלותו, ואמנם לולי הי' הדור רק מת"ח לא הי' המספד כל כך, טאבל אוי נא לה אמרה רקת מדינתינו שנתרוקנה מתלמידי חכמים והיינו מתפארים בכלי חמדתה שהי' לנו בארץ צבי ועכשיו אבדה כל חמדתה".

אויך קען מען זעהן וואס דער גאון וקדוש רבי משה נתן נטע יונגרייז אב"ד טיסא פירעד זי"ע שרייבט אויפן גאון רבי אברהם שאג זי"ע בזה"ל, "**הרב הגאון העצום האמיתי צדיק יסוד העולם נר ישראל סיני ועוקר הרים מו"ה אברהם צוועבנער שהיה אבד"ק קאבעלסדארף**".

דער צדיק וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע איז געווען מפורסם אלס א איש קדוש מאוד און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, טויזענטער אידן זענען געקומען צו דעם צדיק פאר א ברכה און א דרך אין עבודת השם, צענדליגע עקרות זענען געהאלפן געווארן מיט זש"ק דורך א ברכה פון דעם צדיק וקדוש, און הונדערטער אידן האבן גע'פועל'ט ישועות און רפואות ביי דעם צדיק, ווי מען קען זעהן וואס דער גאון רבי נפתלי סופר אב"ד קארלסבורג זי"ע איז מעיד בזה"ל, "**שכמה מאות אנשים צדיקים היו נוסעים אליו לקבל ברכת צדיק והיה קדוש ד' מנעוריו כמה עקרות נפקדו על ידי תפלתו וכמה בנים ובנות נתקיימו על ידי תפלתו.... והעמיד תלמידים והדריך רבים לעבודת ד'....והקדוש מקויבערסדארף היה ראש הנשיא מכולל אונגארין**".

ערב שבת קודש כ"ט אדר בשנת תרכ"ג איז נפטר געווארן זיין רעבעצין הצדקת מרת רבקה לאה ע"ה, דער גאון רבי אברהם זי"ע האט זיין רעבעצין מספד געווען מיט גרויס געוויין און גאר שטארק משבח געווען די רעבעצין'ס מידות, און ער האט דערציילט אז ער האט געברויכט געבן תקיעת כף פארן רעבעצין אויף דריי זאכן.
א) אז זי וועט האבן א חלק אין זיין תורה און עבודת השם,
ב) אז ער וועט אריין לייגן זאמד פון ארץ ישראל אין איר קבר ביים באערדיגן,
ג) אז ער וועט אנגיין ווייטער נאך איר פטירה מיט די קופת ארץ ישראל וואס זי האט זיך מיט דעם אפ געגעבן איר גאנץ לעבן.

בשנת תרל"ג איז דער צדיק וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע ארויף צוזאמען מיט זיין גרויסע תלמיד רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע קיין ארץ ישראל, דארט האט ער זיך באזעצט אין ירושלים, דארט האט דער גאון וקדוש ווייטער מרביץ תורה געווען פאר אידישע קינדער, אפילו אויף די עלטער יארן האט ער נישט נאך געלאזט מיט זיין געוואלדיגע התמדת התורה.

די נסיעה קיין ארץ ישראל האט געמען אפאר וואכן, און כדי דער גאון רבי אברהם שאג זי"ע זאל האבן פלייש פאר שבת קודש אויפן וועג, האט זיך דער תלמיד מובהק הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע אויס געלערנט 30 טאג בעפאר די נסיעה דעם אומנות פון שחיטה, און במשך דעם גאנצן נסיעה האט ער געדינט אלס שוחט פאר זיין רבין, אבער אזוי ווי מען איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל, האט רבי יוסף חיים זי"ע באהאלטן דעם מעסעריל און מער קיינמאל נישט גע'שחט'ן זיין גאנץ לעבן.

און ארץ ישראל איז ער נאר געווען כמעט 3 יאר, אבער און די דריי יאר איז ער געווען אנערקענט דארטען און אלע קרייזען אלץ דער רשכבה"ג, ווי מען האט אים גערופען, "**דער חתם סופר ד'ארץ ישראל**". דער רב פון ירושלים דער גרויסער גאון הגה"ק רבי מאיר אויערבאך בעל אמרי בינה זי"ע האט זיך נישט געירט אן אים, יעדן טאג האט דער אמרי בינה אים באזיכט און זיך דורך געשמועסט מיט אים בדברים שעומדים על הפרק, אויך די הספד פונעם אמרי בינה אויף אים איז דאך מבהיל על הראיון.

די ליטווישע גאוני ישראל וואס האבען זיך געפונען און ירושלים, האבן דאס ערשטע מאל טועם געווען אן אונגערישע גאון פון וועם זיי זענען שטארק נתפעל געווארן, און זיך אונטער געווארפן, און דאס האט אויף געהויבען און זייערע אויגען דער חתם סופר ותלמידיו, און דער גאנצער אונגארישע אידענטום, די אונגערישע אידען זענען דעמאלץ געגאנגען מיט די קעפ און דער הייער, עס איז נתרומם געווארן קרנם און ירושלים ווי רבי אברהם שאג איז געשטאנען בראש פון כולל אונגארן, און אונגארן האט מיט אים שטאלצירט.

ער האט איבער געלאזט זיינע קינדער.

בנו, הגה"ק **רבי אהרן צוועבנער** זי"ע,
בנו, הגה"ק **רבי יהודא לייב צוועבנער** זי"ע,
בנו, הגה"ק **רבי ישכר בער צוועבנער** זי"ע,
חתנו, הגה"ק **רבי יוסף וואלף אב"ד קאלאטשא** זי"ע,
בתו, **הרבנית מרת הינדל** ע"ה, בזוו"ר אשת הגה"ק **רבי יוחנן רודאלפער** זי"ע, ובזוו"ש אשת הגה"ק **רבי מאיר ראזענפעלד אב"ד מישקאלץ** זי"ע,
בתו, **הרבנית מרים** ע"ה, אשת הגה"ק **רבי דוד יוליס** זי"ע.

פרייטאג פארטאגס כ"ח אדר בשנת תרל"ו, נאכן לערנען זיין שיעור קבוע מיט תלמידו החביב הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע האט ער זיך אנגערופן: "**דא בלייבן מיר**", א זאך וואס ער פלעגט קיינמאל נישט זאגן נאכן שיעור, און דער תלמיד רבי יוסף חיים האט גלייך געפילט אז דאס איז נישט קיין גוטע סימן.

שב"ק צופרי כ"ט אדר, ווען דער עולם איז שוין געקומען צום דאוונען, און דער גאנצער עולם האט געווארט אז רבי אברהם שאג זאל אריינקומען צום דאוונען, זיין זון הגה"ק רבי ישכר בער האט געזעהן אז דער טאטע קומט נישט, האט ער געקלאפט אויפן טיר און קיינער האט נישט געענטפערט, בלית ברירה האט ער אליינס אויפגעמאכט די טיר און ער האט געטראפן אז זיין פאטער און דער רביצין (בזוו"ש) ליגן פאר'חלש'ט.

עס איז געווען דארט א אויבן וואס מען האט געגנוצט צו הייצן די שטוב, און מען האט דארט אויך געהאלטן די מאכלים לכבוד שבת, אבער עס איז ארויס געקומען א שטארקע רויער, און די רעבעצין איז געווארן פאר'חלש'ט, האט ער איר פראבירט צו דערמינטערן, ער האט געארבעט אזוי שווער אז ער האט זיך אראפ געזעצט אפאר מינוט זיך אפצורוען, איז ער אויך געווארן פאר'חלש'ט און ער איז דארט געליגן אפאר שעה ביז דער זון איז אנגעקומען.

דער געטרייער תלמיד רבי יוסף חיים איז שנעל געלאפן רופן א דאקטער, אבער דער טיר פונעם דאקטער איז געווען

פארשפארט, איז ער שנעל ארויפגעקראכן אויפן דאך פון א הויז נעבן דעם דאקטער'ס הויז, און פון דארט איז ער אראפ געשפרינגען צום חצר פונעם דאקטער, פון דעם שפרינג האט זיך רבי יוסף חיים צובראכן זיין פוס און ער האט שוין געליטן דערויף א גאנץ לעבן, און ער האט אים אויפגעוועקט און שנעל גערופן צום שטוב פון רבי אברהם שאג, אבער עס איז שוין געווען צו שפעט, די רעבעצין האט מען נאך יא געראטעוועט.

מוצש"ק האבן די רבנים אין ירושלים אויסגערופן א ביטול מלאכה בשעת די לוי', עס איז פאר געקומען א ריזיגע לוי' וואו עס האבן מספיד געווען הגה"ק **רבי מאיר אויערבאך** זי"ע, הגה"ק **רבי יעקב צבי ניימאן אבדק"ק ווראדיש** זי"ע, הגה"ק **רבי משה נחמי' כהנוב אבדק"ק חאסלאוויטש** זי"ע, חתנו הגה"ק **רבי דוד יוליס** זי"ע, און מען האט אים באגלייט ביזן הר הזיתים און דארט האט מספיד געווען תלמידו הגה"ק **רבי אליעזר דן רלב"ג** זי"ע און תלמידו הגה"ק **רבי יוסף חיים זאנענפעלד אב"ד ירושלים** זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים **כ"ט אדר בשנת תרל"ג**, ומנוחתו כבוד איז אין **ירושלים אויפן הר הזיתים אין חלקת הפרושים**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

עס ווערט דערציילט, אז זיין פאטער דער גאון רבי יהודה לייב זי"ע האט נישט געהאט יארן לאנג נאך די חתונה קיין קינדער, איין נאכט ווען ער איז געגאנגען דאווענען מנחה מעריב אין שול, איז אים קעגן געקומען א גאסט וואס איז געקומען צו פארן מיט א פרעכטיגע וואגן, און דער גאסט האט אים געפרעגט, צו עס איז דא ערגעץ אין שטאט א פלאץ וואו אורחים קענען איבער נעכטיגן.

האט ער געזאגט פארן אורח, אז אין שטאט איז דא א ספעציעלע הערליכע הכנסת אורחים פאר געסט, האט אים דער אורח געפרעגט, און טאמער דער אורח איז א גרויסער גאון וואו שטייט ער איין, האט ער אים געענטפערט, אז טאמער עס איז א חשובער אורח שטייט ער איין ביים ראש הקהל, זאגט אים דער אורח, אויב אזוי ווייז מיר וואו דער שטוב פון ראש הקהל איז, האט אים רבי יהודה לייב געוויזן זיין אייגענע שטוב, און ער רבי יהודה לייב איז געגאנגען דאווענען מנחה מעריב.

נאכן דאווענען ווען ער איז אהיים געקומען, פרעגט ער זיין רעבעצין צו עס איז געקומען א אורח, האט זי געענטפערט יא ער ווארט אויף דיר אין די געסט שטוב, און רבי לייב איז אים געגאנגען געבן שלום און מען האט אנגעהויבן צו שמועסן אין לערנען, אינדער צווישן האט די רעבעצין צו געגרייט נאכטמאל פאר איר מאן און פארן גאסט, אבער זיי האבן זיך איינגעשפארט דארט אין שטוב און מען האלט טיף אינמיטן א תורה'דיגע שמועס, אין טיפע סוגיות הש"ס און זיי האבן בכלל פארגעסן צו קומען עסן.

די רעבעצין האט געזעהן אז עס נעמט שוין אפאר שעה, האט זי געוואלט גיין קלאפן אויפן טיר, ווען זי איז צו געקומען צום טיר האט זי אריין געקוקט אינעם שליסל לאך, האט זי געזעהן ווי די פנים פונעם גאסט ברענט ווי א פייער און קוקט פשוט אויס ווי א מלאך פון הימל, און זיי זענען זיך מפלפל איינער מיטן צווייטן, פון גרויס התרגשות האט זי די רעבעצין זיי נישט געוואלט שטערן פון לערנען, און זי האט גענומען א בענקל און זיך געזעצט ביים טיר און אריין געקוקט אינעם לאך מיט צו האלטן די הערליכע מראה, און אזוי איז זי געזעצן דארט א גאנצע נאכט ביז צופרי.

צופרי האבן זיי געענדיגט דאס לערנען און דער גאסט האט אויף געמאכט דעם טיר ארויסצוגיין, האט ער געטראפן דארט די רעבעצין ביים טיר, האט ער איר געפרעגט וואס טוסטו דא, האט זי געענטפערט איך האב געוואלט הערן וואו ענק לערנען תורה און איך האב מיך נישט געוואגט ענק צו שטערן פון לערנען, און וועגן דעם בין איך דא געזעצן א גאנצע נאכט.

האט דער גאסט איר געפרעגט, מיט וואס זאל איך דיר בענטשן, האט דער צובראכענע פרוי געזאגט, איין בקשה האב איך נאר, אז איך זאל זוכה זיין צו א בן זכר וואס זאל זיין אזוי גרויס און הייליג אזוי ווי דיר!, האט ער איר געבענטשט, אז זי זאל זוכה זיין צו א קינד וואס זאל באלייכטן די וועלט מיט זיין גרויסקייט און ערליכקייט.

רבי יהודה לייב איז געגאנגען דאווענען שחרית, און דער גאסט איז נאך געבליבן דארט אין שטוב, נאכן דאווענען ווען רבי יהודה לייב איז אהיים געקומען, האט ער געפרעגט די רעבעצין וואו דער אורח איז, האט זי געזאגט, אז ווען ער איז געגאנגען דאווענען האט דער גאסט זיך צאמגעפאקט זיינע זאכן און ער איז שוין אוועק געפארן, רבי יהודה לייב האט דאך פארשטאנען אז דער גאסט איז נישט געווען אבי ווער, האט ער שנעל גענומען זיין פערד און פראבירט צו פארן שנעל צו דערגרייכן דעם גאסט.

אונטערן שטאט האט ער אים געטראפן, און דער גאסט איז שוין געווען ווייט אויף א הויכע בארג, האט ער אים נאכגעשריגן אז ער זאל זיך אפשטעלן און ווארטן אויף אים, דער אורח האט זיך צוריק געדרייט צו אים, ווען זיי זענען שוין אנגעקומען צוזאמען, האט אים ר' לייב געפרעגט וואספארא נאמען זאל ער געבן פארן קינד, האט דער גאסט געזאגט, זאלסט אים רופן מיטן נאמען פון דער ערשטער איד! **ופרח לו איש האמת**.

צום יאר האט אריין געשיינט א גרויסע ליכטיגקייט אין זייער שטוב, ווען עס איז צו זיי געבוירן געווארן א אינגל, און מען האט אים א נאמען געגעבן "**אברהם**" נאך דער ערשטער איד "**אברהם אבינו**", און דאס איז געווען דער גאון וצדיק **רבי אברהם שאג** זי"ע.

• • •

איינמאל איז דער גאון רבי אברהם זי"ע געפארן מיט א קבוצה פון זיינע געהויבענע תלמידים מיטן באן פון שטאט וויען קיין קויבערסדארף, אינמיטן וועג האט דער גאון געזאגט פאר זיינע תלמידים, אז ער איז זייער דורשטיג פאר וואסער, אבער אינמיטן וועג איז דער גאון אנגעקומען צו א שטאט נעבן וויען, און דארט איז ארויף געקומען אויפן באן הגה"ק רבי אהרן זינגער ראב"ד מאטערסדארף זי"ע.

פארשטייט זיך ווען די צוויי גאונים האבן זיך געטראפן, האבן זיי גלייך פארפירט א שמועס און א משא ומתן בעומקה של הלכה,

די צוויי האבן זיך מפלפל געווען מיט א געוואלדיגע עמקות התורה, אזוי האט זיך די שמועס פארצויגען די גאנצע וועג אהיים, ווען מען איז אנגעקומען צום שטאט מאטערסדארף, האט זיך דער גאון רבי אברהם געזעגענט פונעם גאון רבי אהרן זינגער ז"ע.

ווען די תלמידים האבן געפרעגט דעם רבין, אויב ער איז נאך דורשטיג, האט דער גאון געזאגט, איך האב שוין געטרינקען גענוג, ווייל כי אין מים אלא תורה, און מיטן רעדען אין תורה מיטן גאון רבי אהרן זינגער ז"ע האט דער גאון רבי אברהם פארשטילט זיין דורשט, דאס איז געווען דעם גרויסן התמדת התורה פון דעם גאון וקדוש.

• • •

אין ספר ירושלים בתפארתה ווערט געברענגט די מעשה, אין ירושלים האט געוואוינט א ליטוויש אידל ר' נח יודל ממש נעבן די דירה פונעם גאון וקדוש רבי אברהם שאג ז"ע, דער איד האט זיך באשעפטיגט מיטן בויען בענק און טישן און אויך פאריכטן א טיר פון א שטוב, דער איד האט אויך איבער געבויעט דעם בימה אין חורבת רבי יהודה החסיד, ער האט געמאכט פרנסה פון דעם און געלעבט א פשוט לעבן, ער איז געווען מפורסם אלס א גאר ערליכער תמימות'דיגער איד וואס האט אכטונג געגעבן נישט צו רעדן קיין דברים בטלים.

ווי באוויסט איז דער צדיק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זיע ארויף געקומען קיין ארץ ישראל צוזאמען מיט זיין גרויסן רבין רבי אברהם שאג זי"ע, און די ערשטע וואכן נאכן אנקומען האט דער רבי יוסף חיים זי"ע נישט געהאט קיין געהעריגע דירה, נאר האט ארום געקלעטערט פון איין פלאץ צום אנדערן.

דער אידל ר' נח יודל האט איין טאג געזעהן ווי דער צדיק רבי יוסף חיים לויפט אזוי ארום זיכן א דירה, האט ער ביי זיך אפגעמאכט, אז אפילו ער קען באמת נישט דעם איד פון די נאנט, האט ער אבער מיט א מסירת נפש איבער געלאזט זיין ארבעט, און האט עוסק געווען צו טרעפן א דירה פאר רבי יוסף חיים, און נאך אפאר טאג האט ער מצליח געווען און געטראפן א שיינע דירה פארן צדיק נעבן זיין רבין רבי אברהם שאג זי"ע, און האט אפילו פון זיין טאש אויס געלייגט א שיינעם סכום שכר דירה פאר אפאר חדשים, אז דער צדיק זאל זיך מיט דעם קענען באקוועם מאכן אין די דירה.

ווען דער צדיק רבי אברהם שאג זי"ע האט געהערט וואס דער אידל ר' נח האט געטון פאר זיין תלמיד חביב, איז דער צדיק רבי אברהם אריבער צום שטוב פון ר' נח זיך צו באדאנקען פאר די טובה, דער צדיק האט זיך טאקע גאר שטארק באדאנקט פאר ר' נח און געזאגט, "**גרויס איז דיין זכות מיט דעם וואס די האסט ערלעדיגט א דירה פאר מיין תלמיד רבי יוסף חיים, אשריך ר' נח יודל, דער באשעפער זאל דיר פאר דעם באצאלן, שכרך מרובה שכרך מרובה**", און מיט די ווערטער איז דער צדיק רבי אברהם ארויס פון שטוב.

שטייענדיג ביים טיר מיט די האנט אויף די מזוזה, קומט צו ר' נח יודל און זאגט פארן צדיק רבי אברהם, רבי, אויב האב איך טאקע געטון אזא מצווה מיט דיין תלמיד אפילו איך האב אים באמת נישט געקענט, נאר פשוט צו העלפן א אנדערן אידיש קינד, בעט איך פאר דעם פונעם רבין, אז די רבי זאל פאר מיר פועל'ן א ישועה, ווייל איך האלט שוין איבער 20 יאר נאך די חתונה און איך בין נאכנישט געהאלפן געווארן מיט קיין בן זכר וואס זאל נאך מיר קדיש זאגן, די דאקטורים האבן שוין געהויבן הענט און געזאגט אז זיי זעהן נישט ווי אזוי מען קען מיר העלפן, דערפאר בעט איך זייער דעם רבין פאר א ברכה אז איך זאל בזכות פון די מצוה זוכה זיין צו א בן זכר.

דער צדיק רבי אברהם שאג איז געבליבן שטיין ביים טיר מיט די האנט אויף די מזוזה, אונעם אנדערן האנט האט ער גענומען דעם טאביק פושקע, און דער צדיק איז אריין אין א דביקות, מען האט געזען ווי דער צדיק פארארבעט גרויסע זאכן, נאך אפאר מינוט ריפט זיך דער צדיק אן צו ר' נח יודל, בזכות פון די מצוה וואס די האסט געטון מיט מיין תלמיד, זאג איך דיר צו אז די וועסט געהאלפן ווערן מיט א בן זכר בקרוב, צום יאר איז דער ר' נח יודל טאקע געהאלפן געווארן מיט א בן זכר, און ביים ברית וואס איז געווען ערב פסח איז דער צדיק רבי אברהם שאג געווען סנדק, און דער גאון וקדוש רבי יוסף חיים זאנענפעלד איז געווען מוהל, ויקרא שמו בישראל מאניש.

• • •

הרה"ח ר' אלי רוט ע"ה האט דערציילט, אז א חבר זיינער איז אלס בחור געפארן לערנען אין די ישיבה אין שטאט קויסרסדארף, איין טאג האט ער געברויכט פאריכטן זיינע שיך, האט ער דאס אריבער געטראגן צום שוסטער, האט אים דער שוסטער דערציילט, אז ער איז שוין איבער די 100 יאר אלט און ער ארבעט נאך אלס שוסטער, און דאס אלעס איז דורך א ברכה פונעם צדיק וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע.

מעשה שהיה כך היה, ווען דער שוסטער איז נאך געווען גאר יונג, האט ער זיך געלערנט צו זיין א שוחט, נאכדעם וואס ער האט געגדיגט לערנען שחיטה, איז ער אריבער מקבל זיין קבלה און סמיכה פונעם גאון רבי אברהם שאג זי"ע, נאכן פארהערן דעם איד הלכות שחיטה, האט דער צדיק געזאגט פארן איד, אז ער האלט אז ער זאל נישט עוסק זיין אלס שוחט, נאר ער איז אים מייעץ זיך צו לערנען א אנדערן אמנות.

און כדי ער זאל נישט האבן קיין חלישת הדעת אז ער האט דא זיך אן געארבעט צו ווערן א שוחט און דא זאגט אים די רבי אפ, האט אים דער צדיק רבי אברהם שאג זי"ע געגעבן א ברכה, **אז ער זאל זוכה זיין צו א זקנה מופלגת, און ער זאל זיך זיין גאנץ לעבן קענען מפרנס זיין אליין**, און די ברכה פונעם צדיק איז מקיים געווארן מיט אלע דעטאלן, דער איד איז שוין דאן געווען איבער די 100 יאר און נאכאלס עוסק געווען אלס שוסטער.

• • •

הגה"צ רבי יחזקאל צובנר זי"ע א אייניקל פונעם גאון וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע וואס האט געוואוינט אין ירושלים האט דערציילט, אז איין טאג איז צו אים אנגעקומען א עלטערע פרוי פון שטאט קליינווארדיין, און געבעטן אויב ער קען איר צו ווייזן ווי דער זיידע דער גאון רבי אברהם שאג זי"ע ליגט, ווייל זי איז ספעציעל געקומען פון חוץ לארץ צום קבר פון דעם זיידן דער גאון רבי אברהם שאג זי"ע.

ווען דער אייניקל האט געפרעגט די פרוי, פארוואס זי האט זיך אזוי מטריח געווען צו קומען קיין ארץ ישראל צום ציון קדשו פונעם זיידן, ווען אין חוץ לארץ איז דאך דא אזויפיל קברי צדיקים

ווי מען קען גיין, איז פארוואס איז געווען אזוי וויכטיג ארויס צו קומען קיין ארץ ישראל, האט די פרוי דערציילט די סיבה.

איר מאמע איז געווען א משרת אין שטוב פונעם גרויסן גאון רבי אברהם שאג זי"ע, איין טאג איז א איד געקומען צום גאון, און ער האט געגעבן פארן גאון א פקדון פון א סכום געלט,

אבער וויבאלד דער גאון האט דאן געהאלטן אינמיטן לערנען, האט ער אריין געלייגט דעם געלט אינעם ספר וואס ער האט דאן געלערנט, און ווען דער גאון האט געגדיגט לערנען, האט ער אוועק געלייגט דעם ספר אין ספרים שאנק צוזאמען מיט די געלט.

שפעטער איז דער איד צוריק געקומען אפבעטן דאס געלט, האט דער גאון נישט געקענט טרעפן דאס געלט, מען האט דאס געזיכט איבעראל, אבער מען האט דאס נישט געקענט טרעפן, עס איז דאן געפאלן א חשד אויף מיין מאמע די משרת, אז אפשר האט זי ח"ו געלייגט די האנט אויף די געלט, אבער דער גרויסער גאון האט בשום אופן נישט געוואלט פרעגן די משרת דערוועגן און ח"ו מבזה זיין א אידיש קינד.

דער גאון האט דאן געבארגט דאס גאנצע געלט פון איינעם, און ער האט מיט די געלט באצאלט דעם פקדון, דער גאון האט קיינעם דאס נישט דערציילט, נאר פארן רעבעצין האט ער דאס יא מגלה געווען און געהייסן מען זאל האלטן א אויג אויף די משרת אז דאס זאל ח"ו נישט געשען נאכאמאל.

אבער ווען עס איז געקומען ערב פסח, און מען האט זויבער געמאכט די ספרים ביים גאון אין שטוב, איז פלוצלונג ארויס געפאלן דאס געלט פונעם ספר ווי דער גאון האט דאס באהאלטן, פארשטייט זיך אז דער גאון האט געהאט גרויס חלישות הדעת אז ער האט אימזינסט חושד געווען א אידישע פרוי אז זי האט עובר געווען אויף גניבה.

ער האט גלייך געלאזט ריפן די משרת און דערציילט די גאנצע מעשה, און דער גאון האט מיט טרערן געבעטן מחילה אז זי זאל אים מוחל זיין אויפן חושד זיין בכשרים, און דער גאון האט געזאגט פארן משרת, אז ער איז גרייט איר צו געבן סיי וואס פון ביי זיך אין שטוב, נאר אז זי זאל אים מוחל זיין במחילה גמירה.

די משרת האט געזאגט פארן גאון, אז זי איז אים מוחל במחילה גמירה אויף דעם חשד, און זי האט ח"ו נישט קיין תרעומת אויפן גאון, נאר איין זאך בעט זי פונעם גאון, אז וויבאלד עס איז שוין דורך 15 יאר פון די חתונה, און זי האט נאכנישט זוכה געווען צו קיין קינדער, בעט זי דעם גאון, אז ער זאל איר געבן א ברכה אז זי זאל געהאלפן ווערן מיט זש"ק.

דער גאון האט געגעבן א ברכה פארן משרת, אז זי זאל צום יאר האבן א קינד און אויך זי זאל האבן אריכת ימים, דערציילט די פרוי, אז זי איז א טאכטער פון די משרת, און די מאמע האט כל ימיה משתוקק געווען צו קומען צום ציון קדשו פונעם צדיק, אבער זי האט דאס נישט דערלעבט צו טון, און דערפאר איז זי די טאכטער געקומען בשליחת פון די מאמע צום ציון קדשו אין ארץ ישראל, צו דערפילן איר מאמע'ס בקשה.

• • •

עס האט דערציילט הגה"ק רבי יהושע צבי מיכל שפירא בעל ציץ הקודש מירושלים זי"ע, אז ער האט שוין געהאלטן א שיינע פאר יאר נאך די חתונה, און האט נאך נישט זוכה געווען צו קיין קינדער, איינמאל ווען ער איז געגאנגען צום גאון הגה"ק רבי מאיר אוירבאך מקאליש זי"ע און האט געבעטן א סגולה אז ער זאל געהאלפן ווערן מיט קינדער, האט אים דער צדיק מקאליש געזאגט, אז ער זאל פאר די בקשה אריבער גיין צום צדיק וקדוש רבי אברהם שאג זי"ע, וואס איז שוין דאן געווען מפורסם אלס א איש קדוש און א גרויסע פועל ישועות.

איז דער גאון רבי צבי מיכל אריבער צום צדיק רבי אברהם שאג זי"ע, און האט מזכיר געווען די צרה אז ער האט נאכנישט זוכה געווען צו קיין קינדער, און ער האט געבעטן פונעם גאון רבי אברהם א סגולה אז ער זאל בקרוב געהאלפן ווערן, האט אים דער צדיק רבי אברהם געזאגט, אז נישט קיין חילוק וואסערע נאמען ער וועט געבן, זאל ער אויך צו געבן די נאמען אברהם נאך אים, און טאקע צום יאר איז דער צדיק רבי צבי מיכל געהאלפן געווארן מיט א בן זכר, און דער קינד איז שפעטער מפורסם געווארן אלס דער גאון וצדיק רבי אברהם בנציון שפירא מירושלים זי"ע, וואס מען האט אים געריפן בלשון חיבה "רבי בנציון רבי הירש מיכל'ס".

יארצייט ל' אדר א'

הגה"ק רבי אהרן ב"ר מאיר זי"ע, (מארקוס),
בעל קסת הסופר, מקראקא,

ער איז געבוירן אין שטאט המבורג, **שבת קודש י"ב שבט בשנת תר"ג,**

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי מאיר מארקוס** זי"ע.

ער איז געווען מפורסם אלס א עילוי נפלא און א בקי בתורת הנגלה והנסתר און א חכם גדול און אדם השלם, גרויסע גאונים און צדיקים בדורו האבן גאר שטארק באוואונדערט זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קלוגשאפט, ער האט מחבר געווען זיין ספר קסת הסופר על התורה וואס האט אין זיך שטארקע חידושים נפלאים.

ליידער איז ער גאר יונג געווארן א יתום פון זיינע עלטערן און געווארן ערצויגן ביי א זיידע זיינעם, ביי די 7 יאר אלט איז ער שוין געווען מפורסם אלס א עילוי נפלא, און ער האט דאן שוין געלערנט מיט בחורים גאונים פון 15 יאר אלט, און ביי זיין בר מצוה האט ער געהאלטן א טיפע דרשה פיל מיט חריפות אינעם ביהמ"ד אין המבורג, וואס האט באצויבערט אלע גאונים וואס זענען דארט געווען.

גאנץ אנפאנג האט ער געלערנט ביי הגה"ק **רבי ברוך יצחק ליפשיץ בעל תורת שמואל מבוסקאוויץ** זי"ע, בן הגה"ק רבי ישראל ליפשיץ בעל תפארת ישראל על המשנה מוורונקי זי"ע תלמיד מובהק פון הגה"ק רבי עקיבא איגר זי"ע.

דער גאון רבי אהרן איז שוין דאן געווען מפורסם מיט זיין גאונות בתורה, אויך איז ער געווען מפורסם אלס א גאר קלוגער מענטש וואס האט אויך געהאט וויסענשאפט אין וועלטליכע זאכן און אנדערע לימודים.

בעצת רבו רבי ברוך יצחק ליפשיץ זי"ע, איז דער גאון אריבער לערנען אין שטאט מעהרן אין די ישיבה פון הגה"ק **רבי וואלף באסקאוויטש** זי"ע, דארט איז ער אפילו זייענדיג גאר יונג געשטיגען אין תורה און עבודת השם אויף א גאר געהויבענע דרגה, ביז ער איז שוין דאן געווען פארעכענט צווישן די גרויסע גאונים בדורו, ער האט דארט אין ישיבה געלערנט יומם ולילה מיט א געוואלדיגע התמדה ממש לא פסיק פומיה מגירסא.

דארט אין ישיבה אין מעהרן האט דער יונגער גאון געלערנט מיט א חברותא א בחור א גרויסע גאון בתורה, די טאטע פון יענעם בחור האט זייער צו גערעדט דעם גאון, אז ער זאל זיך אריבער ציען קיין קראקא, וואס איז געווען דאן א עיר ואם בישראל פון גדולים און גאונים בתורה, דער גאון רבי אהרן האט זיך טאקע אריבער געצויגען קיין קראקא.

דארט איז ער געווארן גאר נאנט מיט די חסידי ראדאמסק וואס האבן געוואוינט אסאך דארט אין קראקא, און פון דארט איז ער געווארן גאר נאנט און צום סוף א תלמיד מובהק פונעם **הייליגען תפארת שלמה מראדמסק** זי"ע, ער איז געווען פארעכנט צווישן די גרעסטע תלמידים פונעם הייליגען תפארת שלמה זי"ע.

ער איז דאן כסדר געפארן קיין ראדאמסק מיט א מסירת נפש נאר כדי זיך צו מסתופף זיין בצלו פון זיין גרויסן רבין דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע, ער איז כל ימי חייו געבליבן גאר שטארק מקושר צו ראדאמסק, עס איז כמעט נישט דורך א טאג וואס דער גאון האט נישט נאכגעזאגט עפעס פון זיין גרויסן רבין, די תורות פון זיין רבין דער תפארת שלמה זי"ע זענען געווען שגור בפיו.

ער איז אסאך געפארן מיטן הייליגען תפארת שלמה מראדאמסק זי"ע צום ציון קדשו פון הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע ביים יארצייט, וואס ווי עס איז באוויסט איז דער תפארת שלמה געווען גאר שטארק מקושר קיין ליזענסק און אסאך געארבעט צו מפרסם זיין ציון קדשו פונעם רבי אלימלך מליזענסק זי"ע,

אויך האט ער געהאט א זכי' צו זיין מיט זיין גרויסן רבין אין צאנז ביים צדיק **דער הייליגער דברי חיים מצאנז** זי"ע, וואס אויך דארט האט ער זוכה געווען צו א געוואלדיגע קרבות צוזאמען מיט זיין רבין, ביז צום לעצטן טאג פון זיין רבין דער תפארת שלמה זי"ע איז דער תלמיד מובהק געווען גאר שטארק מקושר צום רבין.

נאך די פטירה פון זיין גרויסן רבין דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע כ"ט אדר בשנת תרכ"ו, האט ער זיך מדבק געווען אין הרה"ק **רבי יוסף ב"ר צבי הירש מרימנוב** זי"ע, אויך אין בית ריזשין האט ער זיך דאן מדבק געווען וויבאלד זיין רבי רבי יוסף מרימנוב זי"ע איז דאך ערצויגען געווארן אין שטוב פונעם הייליגען ריז'ינער זי"ע וועלן זיין טאטע רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע איז נסתלק געווארן וועלן ער איז נאך געווען גאר יונג.

ער האט זיך דאן גאר אסאך מסתופך געווען בצלו פון הרה"ק **רבי דוד משה פריעדמאן מטשארטקוב** זי"ע, אויך איז ער געווען גאר שטארק בידידות מיט הרה"ק **רבי שלמה זלמן מויעליפאלי** זי"ע, דער צדיק רבי אהרן האט זיין גאנץ לעבן אריין געלייגט גרויסע כוחות צו פארשפרייטן דעם דרך החסידות אין די וועלט, און מעורר געווען אסאך אידן צו לערנען חסידישע ספרים פון די צדיקים הקודמים.

ער האט מרביץ תורה געווען מיט א מסירת נפש און אויף געשטעלט גרויסע תלמידים גאונים און גדולים בדורו ובתוכם הגה"ק **רבי שמשון רפאל הירש מפרנקפורט** זי"ע וואס האט שפעטער געראטעוועט א גרויסע חלק פון כלל ישראל מיט זיין מלחמה קעגן די רעפארמער און די מתחדשים וואס האבן ליידער אפ געפירט אסאך פון כלל ישראל מיטן אריין ברענגען נייע מנהגים אין כלל ישראל.

ער האט איבער געלאזט זיין חיבור **קסת הסופר על התורה**.

ער האט איבער געלאזט זיין זון הגה"ק **רבי שלמה בעל פרי עץ הדר מהמבורג** זי"ע.

ווערט געברענגט, אז א טאג בעפאר זיין הסתלקות כ"ט אדר א' בשנת תרע"ו איז געווען די יארצייט פון זיין גרויסן רבין דער הייליגער תפארת שלמה מראדאמסק זי"ע, האט דער צדיק געהייסן אנצינדען א ליכט לעילוי נשמתו פון זיין רבין, און דער צדיק איז די גאנצע צייט געשטאנען און זיך פארקוקט אויפן ליכט.

נסתלק לגנזי מרומים אין פראנקפורט **ל' אדר א' בשנת תרע"ו**, ומנוחתו כבוד איז אינעם **ביה"ח החדש אין קראקא.**

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

יארצייט
דאנערשטאג א' ניסן

הגה"ק רבי שמואל ב"ר נתן נטע הלוי זי"ע, (קעלין),
בעל מחצית השקל, מבאסקאוויטץ,

ער איז געבוירן אין שטאט קעלין אין די מדינה בוהמיה, **בשנת תפ"ד**.

צו זיין טאטן הגה"ק המפורסם **רבי נתן נטע הלוי קעלין** זי"ע, פון די גזע פון הגה"ק **רבי מנחם מענדל קראכמאל בעל צמח צדק מניקלושבורג** זי"ע.

און צו זיין מאמע א אייניקל פון הגה"ק **רבי גרשון אשכנזי בעל עבודת הגרשוני** זי"ע,
און פון הגה"ק **רבי יהודה ליווא המהר"ל מפראג** זי"ע,
און פון הגה"ק **רבי נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות** זי"ע.

ער איז געווען א גאון הגאונים בתורה וחסיד מופלג, ביי די 10 יאר האט ער שוין געשריבען גאר טיפע חידושי תורה, און ווען מען האט דאס געברענגט פארן רב פון קעלין, איז ער ממש ארויס פון התפעלות פון די גדלות פונעם יונגן גאון, זיין גאנץ לעבן האט ער מקדיש געווען פאר תורה, לא פסיק פומיה מגירסא,

ער איז נישט געגאנגען קיין ד' אמות אן קיין תורה, ער האט געלערנט יומם ולילה ער איז כמעט נישט געשלאפן אין קיין בעט, און אויך זיין עבודת התפילה איז געווען מיט א מוראדיגע התלהבות, ער האט מרביץ תורה געווען מיט א מסירת נפש און זיך ממש אוועק געגעבן פאר זיינע תלמידים.

ער האט געלערנט אינעם ישיבה פון הגה"ק **רבי אריה לייב בעל פרי גינוסר אב"ד בוסקוביץ** זי"ע, וואס איז שפעטער געווארן זיין זיידע דורך'ן ווערן א איידעם ביי זיין זוהן הגה"ק רבי משה זי"ע.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת עלקלא** ע"ה,
בת הנגיד הגה"ק **רבי משה בהרב** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי אריה לייב בעל פרי גינוסר אב"ד בוסקוביץ** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי מנחם מענדל בעל צמח צדקה אב"ד רויסטיץ** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי דוד בעל צמח לדוד מטרייביטש** זי"ע.

קרוב צו 60 יאר האט ער מרביץ תורה געווען אונעם שטאט באסקאוויץ, און דארט האט ער אויף געשטעלט זיין ישיבה ווי ער האט געלערנט תורה מיט זיינע תלמידים, און פון דארט זענען ארויס געקומען גרויסע תלמידי חכמים און גדולי הדור ובתוכם.

הגה"ק **רבי משה סופר בעל החתם סופר מפרשבורג** זי"ע,
הרה"ק **רבי מאיר אברהם שטיין בעל פרי צדיק אב"ד טשאבע** זי"ע,
הגה"ק **רבי יחזקאל סג"ל הורוויץ בעל תורות יחזקאל** זי"ע,
הגה"ק **רבי חיים דייטשמאן** זי"ע,
הגה"ק **רבי סיני אב"ד מיקולאש** זי"ע,
און זיינע דריי גרויס קינדער גאונים וגדולים בתורה הגה"ק **רבי בנימין וואלף** זי"ע, הגה"ק **רבי יעקב** זי"ע, און הגה"ק **רבי יהודה** זי"ע.

ביי די הספד וואס דער הייליגער חתם סופר זי"ע, האט געזאגט אויף זיין רבין די מחצית השקל זי"ע, האט ער געזאגט בזה"ל, "**והרי בעיניני ראינו רב האי גאון וצדיק הנ"ל זצ"ל, עם כל תקפו וגבורתו וחכמתו וחסידות ומאות מתלמידיו יושבים על כסא הוראה, ובלי ספק היה טעמו של הצדיק הזה שעי"ז הי' פנוי להרבות תלמידים לאלפים ורבבות וכו', והניח עול תיקון העולם לתלמידיו הרבים ששמשו כל צרכם כאשר עשה משה רבינו ע"ה, זקן וצדיק, יושב ודורש כמשה מפי הגבורה**".

אויך קען מען זען וואס הגה"ק רבי אלעזר לעוו בעל שמן רוקח מסאנטוב זי"ע שרייבט אויפן גאון וקדוש דער מחצית השקל זי"ע בזה"ל, "**והנה ידענו בהגאון מו"ה שמואל זצ"ל, שמעולם לא נהנה אפי' באצבע קטנה משום אדם, לא מנדבת יחיד ולא מנדבת צבור, כי לא רצה לקבל עליו שום עול הוראה**".

פונעם נאמען פון זיין ספר קען מען זעהן ווי ער האט פון זיך בכלל נישט געהאלטן, ווי ער האט געזאגט, פארוואס ער האט געריפן דעם ספר מחצית השקל, קודם ווייל זיין נאמען איז מרומז **ש'מואל ק'עלין ל'וי**, אבער דעם אמת האט ער געזאגט האט ער דאס געטון אזוי וזל"ק "**כי אם לא כוונתי אל מרכז האמת בכל דברי, מכל מקום במחציתו אמת תפסיה להאי גברא**".

זיין זוהן הגה"ק רבי בנימין וואלף זי"ע, האט פארציילט אז די טאטע פלעגט האבן א מנהג צו דאוונענען פארן עמוד און דאס איז געווען כדי צו פועל'ן ישועות פאר אידישע קינדער, נישט נאר פון ביי אים אין שטאט איז מען געקומען צום גאון פאר ישועות, נאר אפילו פון די שטעט ארום איז מען אויך געקומען מזכיר זיין פאר רפואת און ישועות, און אסאך אידן האבן ביי דעם גדול בישראל געזעהן ישועות, מען האט געקענט זעהן ווי ער האט באמת געלאזט טרערן פאר צרות ישראל, מיט פילענדיג יענעמ'ס צער באמת.

אויך האט ער אסאך עוסק געווען אין צדקה וחסד, ספעציעל האט ער עוסק געווען פאר חתונה מאכן יתומים און יתומות און ארימע משפחות, אויך האט ער אסאך עוסק געווען בעניני חינוך אין זיין שטאט, ער האט אויף געשטעלט א קרן וואס האט געזארגט פאר די מלמדים פון שטאט, אז זיי זאלן ווערן באצאלט אין צייט און א סכום וואס זאל זיין א פרנסה בריוח פאר די מלמדים, אויך האט ער אויף געשטעלט א קרן פאר ביקור חולים וואס זאל זארגן פאר די קראנקע פון שטאט, ער פלעגט אפאר מאל א וואך אליין גיין מבקר חולה זיין די קראנקע פון שטאט און זיך פאר זיי פרעזענליך געזארגט.

אסאך גרויסע שטעט ובתוכם די קהלה קדושה אין פרשבורג האבן זיך געבעטן ביים הייליגען מחצית השקל, אז ער זאל קומען נעמען דאס רבנות, ער האט אבער נישט געוואלט דאס אן נעמען, און דער גאון האט געזאגט, אז אויב זיכט ער א פרנסה קען ער ווערן א שמש אין בית הכנסת אדער די ווערקער פין שטאט.

איינמאל האט דער גאון דער הייליגער מחצית השקל זי"ע געזאגט אויף זיך, אז צוליב וואס ער האט נישט ענוג געלערנט קען ער נישט ווערן קיין רב, און נאך געזאגט די ווערטער פונעם שולחן ערוך, ביי תחנון ווען מען זאגט די ווערטער "**ואנחנו לא נדע מה נעשה**".

זאגט דארט די מגן אברהם בשם דעם של"ה הק' אז די ווערטער "**ואנחנו לא נדע**" זאגט מען זיצענדיג, און בייַ די ווערטער "**מה נעשה**" שטעלט מען זיך אויף, האט ער געזאגט בדרך צחות מתוך ענוה, "**שאם לא יודעים ולומדים מספיק "בישיבה", א"כ מה נעשה איז נישט דא קיין תקנה**.

מען דערציילט, אז דער הייליגער מחצית השקל פלעגט דאוונען ביחידות, ווייל ער פלעגט מכוון זיין כוונות האריז"ל און עס פלעגט אים נעמען לענגער דאס דאוונען, און ער האט נישט געוואלט מען זאל אויף אים ווארטן, ער פלעגט נאר אריין קומען פאר ברכו און קדושה.

ער האט אנגעזאגט פאר די קינדער נישט צו נעמען קיין רבנות שטעלע, נאר וועו זיין זוהן הגה"ק רבי בנימין וואלף זי"ע האט פארלוירען זיין פרנסה, האט די טאטע געזעהן אז מן השמים וויל מען אז ער זאל אן נעמען רבנות, האט ער מסכים געווען אז די זוהן זאל ווערן א רב אין שטאט פרויסטיץ.

מען פארציילט, אז וועו דער הייליגער חתם סופר זי"ע איז געווען אין שידוכים, האט מען אים מציע געווען א גאר פאסיגע שידוך, און די טאטע פונעם מדברת האט געוואלט אז דער חתם סופר זאל נאך די חתונה נעמען א נזר רבנות, און דער מחצית השקל זי"ע האט זייער געשטיפט פארן שידוך.

אבער וועו דער הייליגער חתם סופר זי"ע האט געהערט אז ער וועט מיזן נעמען א רבנות פאסטן, האט ער זיך אפגעזאגט פונעם שידוך, ווייל ער האט נישט געוואלט ווערן א רב, האט אים דער מחצית השקל געזאגט, איך האב מצליח געווען צו ניצל ווערן פונעם גזירות רבנות, אבער די וועסט נאך ווערן א רב.

יארן שפעטער וועו דער חתם סופר האט פארציילט די מעשה פאר די תלמידים, האט ער זיך אויסגעדריקט מיט זיין געוואלדיגע עניוות בזה"ל, "**קוקט ווי גרויס א קללה פון א צדיק איז, אז עס איז ביי מיר מקיים געווארן יארן שפעטער**".

ער האט מחבר געווען דעם הייליגען חיבור **מחצית השקל** וואס איז א פירוש אויפן מגן אברהם, און גדולי דורו האבן באוואונדערט זיין פירוש וואס האט מסביר געווען דעם מגן אברהם בטוב טעם ודעת.

הרה"ק מריזין זי"ע איז איינמאל דורך דעם ספרים שאנק, און עס איז ארויס געפאלן א ספר, וועו ער האט אויפגעהויבען דעם ספר האט ער געזעהן, אז דאס איז א מחצית השקל,

האט ער געזאגט פאר זיינע תלמידים, אז דער מחצית השקל איז געווען די נשמה פונעם מגן אברהם, און צוליב וואס ער האט אזוי מקצר געווען אונעם פירש פונעם מגן אברהם, איז ער צוריק אראפ געקומען צו מפרש זיין זיין אייגענעם חיבור.

דער הייליגער מחצית השקל האט יעדעס יאר תשעה באב געקויפט א נייַ קינות, און נאך ת"ב עס איבער געלאזט אין שוהל, ווייל אויב ער נעמט אהיים דעם קינות צו אוועקלייגן אויף די קומענדיגע יאר, זעהט עס אויס ווי ער איז זיך מייאש פון די גאולה.

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הגה"ק **רבי בנימין וואלף הלוי בעל סדר המשנה על הרמב"ם אב"ד פרויסטיץ** זי"ע,
הגה"ק **רבי יעקב הלוי** זי"ע,
הגה"ק **רבי יהודה הלוי** זי"ע.

ער פלעגט זייער משבח זיין זיינע קינדער און געזאגט, "**אויב וואלט איך געווען אזא למדן ווי רבי וואלף, און א מתמיד ווי רבי יעקב, און א חסיד ווי רבי יהודה, וואלט איך אויך געווען א אדם חשוב מאוד**".

אין זיין צוואה האט ער געבעטן אז מען זאל נישט לייגען קיין שבחים אויפן מצבה, נאר זיין נאמען און די טאטע'ס נאמען און דעם יום ההסתלקות, און דעם נאמען פונעם ספר מחצית השקל.

נסתלק לגנזי מרומים **א' ניסן ר"ח ניסן בשנת תקס"ו**, ומנוחתו כבוד איז אונעם ביה"ח אין שטאט **בוסקוביץ**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

יארצייט
פרייטאג ב' ניסן

הרה"ק רבי שלום דובער ב"ר שמואל זי"ע, (שניאורסון),
בעל הרש"ב, מליובאוויטש,

ער איז געבוירן אין שטאט ליובאוויטש, **כ' חשון בשנת תרכ"א**.

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי שמואל מקופוסט האדמו"ר מהר"ש אדמו"ר הרביעי מליובאוויטש** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי מנחם מענדל בעל צמח צדק אדמו"ר השלישי מליובאוויטש** זי"ע, (חתן הרה"ק **רבי דובער מליובאוויטש** זי"ע),
בן הרה"ק **רבי שלום שכנא אלטשולר** זי"ע,
חתן הרה"ק **בעל התניא מליאדי** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת רבקה** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי אהרן משאקלוב** זי"ע.

ער האט געטראגען צוויי הייליגע נעמען נאך זיינע צוויי זיידעס הרה"ק **רבי שלום שכנא** זי"ע, און נאכן זיידן הרה"ק **דובער האדמו"ר השני מליובאוויטש** זי"ע.

ער איז געווען א גאון עצום בתורה ובחסידות, נאך זייענדיג גאר יונג האט מען שוין געזהען זיינע כשרונות, און זיין געוואלדיגע שקדנות בתורה, ביי די 11 יאר האט ער שוין געקענט ששה סדרי משנה בעל פה, און ביי די 13 יאר איז ער געווען א בקי בחמשה חומשי תורה מיט פירוש רש"י בנביאים וכתובים, שו"ע או"ח, ש"ס ופוסקים, ער איז געווען מפורסם אלס א גאון וחריף עצום און א למדן נפלא בתורה, אויך איז ער געווען באוויסט מיט זיין זכרון נפלא, און אלס גאר קלוגער מענטש מיט זיין געוואלדיגע חכמה און פקחות, און ער איז געווען מפורסם אלס א איש קדוש מאוד, ער איז געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע אהבת ישראל וואס ער האט געהאט צו יעדן איד אפילו פשוטע אידן האט דער צדיק מכבד און מקרב געווען.

ער האט געלערנט ביי זיין הייליגן טאטן האדמו"ר מהר"ש זי"ע, און אויך ביי זיין רבין הרה"ק **רבי שלום מקאדין** זי"ע.

ביי די 4 יאר האט די זיידע דער הייליגער צמח צדק זי"ע, מציע געווען פאר די עלטערן א שידוך פארן קינד שלום דובער, מיט די טאכטער פון הרה"ק **רבי יוסף יצחק מאוורוטש** זי"ע, און י' סיון בשנת תרכ"ה האט מען געשריבען תנאים.

י"א אלול בשנת תרל"ה האט ער חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת שטערנא שרה** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי יוסף יצחק מאוורוטש** זי"ע, (חתן הרה"ק **רבי יעקב ישראל מטשערקאס** זי"ע, בן הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשרנוביל זי"ע),
בן הרה"ק **רבי מנחם מענדל בעל צמח צדק מליובאוויטש** זי"ע.

הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע האט כסדר גאר שטארק משבח געווען דאס גדלות בתורה און קדושה פון דעם צדיק רבי שלום דובער זי"ע, איינמאל האט ער זיך אויס געדריקט אויפן רבין בזה"ל, "**עס איז מיר א חידוש ווי אזוי איינער קען זיין אזוי גרויס און אזוי באהאלטן**".

י"ג תשרי בשנת תרמ"ג וועלן די טאטע איז נסתלק געווארן, האט דער זון רבי שלום דובער נישט געוואלט מקבל זיין דאס רבנות, וויבאלד ער האט באמת נישט געהאלטן אז ער איז ראוי צו זיין א מנהיג ישראל, נאר ער האט געזאגט דברי תורה און חסידות צוזאמען מיט זיין ברידער הרה"ק רבי שניאור זלמן אהרן זי"ע.

תשרי בשנת תרנ"ד 10 יאר נאכן טאטן'ס הסתלקות, האט דער צדיק בלית ברירה אנגענומען דאס רבנות אין חב"ד, און טויזענטער אידן האבן זיך דאן מדבק געווען אין דעם צדיק וקדוש און זענען דאן געקומען צום צדיק מיט האלטן זיין עבודת הקודש, ער האט מקדיש געווען זיין גאנץ לעבן פאר עבודת השם און להרמת קרן התורה והיהדות, ער האט אסאך געטון לטובת הכלל און געווען א מעורב בין הבריות.

בשנת תרנ"ז האט ער מייסד געווען זיין ישיבה מיטן נאמען "תומכי תמימים" אונעם שטאט ליובאוויטש, און די ישיבה איז געווען די יסוד פאר אנדערע ישיבות מיט דעם נאמען וואס ער האט אויף געשטעלט אין גאנץ אירופה און אויך אין אמעריקע, און די ישיבות האט מען משלב געווען לימוד חסידות מיט תורת הנגלה, און די מטרה איז געווען צו אויפשטעלן א דור פון תלמידי חכמים און יראי השם וואס זאלן דינען דעם רבוש"ע.

ער האט פין זיין ישיבה ארויסגעגעבן גאר גרויסע תלמידי חכמים יראים ושלמים און גאר אסאך עסקנים עוסקים בצרכי ציבור וואס אסאך יארן נאך זיין פטירה האבן נאך זיינע תלמידים אויפגעטון פאר אידישקייט.

ער האט אסאך לוחם געווען קעגן די מפיצי השכלה כדי צו ראטעווען אידישע קינדער אז מען זאל נישט נשפע ווערן פון די וואס ווילען אראפ פירן דאס אידישע פאלק פון וועג.

בשנת תרס"ה איז פאר געקומען די אסיפה וועגן לימודי חול ביי אידישע חדרים, און דער הייליגער הרש"ב האט פארפירט, אז מען זאל זיך בשום אופן נישט לאזן לערנען די לימודי חול אין די ישבות, און געזאגט שטארקע דיבורים בזה"ל, "**אז די אומות העולם דארפן וויסען אז אונז זעמיר טאקע אין גלות, אבער נאר די גופים פין אידישע קינדער זענען אין גלות, אבער נישט ח"ו די נשמות, און דער צדיק האט אויס גערופען, אז מען דארף האבן מסירת נפש און זיך נישט לאזן, אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו**".

אויך האט ער אסאך געארבעט ביי די משפט פון מנחם מענדל ביילים וואס איז געווארן אנגעקלאגט מיט א בלוט בלבול, און דער צדיק האט אויפגעשטעלט א ספעציעלע וועד וואס זאל זיך מיט דעם אפגעבן, וואס האט זיך געצויגען יארן, און ביים סוף טאקע בחסדי השם איז ער געווארן ריין געוואשן.

אויך איז דער הייליגער הרש"ב געווען פון די ראש הלוחמים קעגן ציונות, ער האט צו געהאלפן מען זאל ארויס געבן דעם ספר אור לישרים וואס האט ארויסגעברענגט די דעת תורה פון גדולי ישראל קעגן די ציונים, אויך האט ער ארויס געברענגט די שלש

שבועות וואס שטייט אין מסכת כתובות אז די אידן טארן נישט נעמען די גאולה פאר די צייט און זיכער נישט קיין אייגענע מדינה און ווי די גמרא זאגט דארט די שארפע לשון, "**אם אתם מקיימין את השבועה - מוטב, ואם לאו - אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה**".

און דער הרש"ב האט געזאגט זייער שארפע דיבורים, "**ואם חס וחלילה יעלה בידם להחזיק בארץ כמו שמדמים בנפשם, יטמאו וישקצו אותם בשיקוציהם ומעלליהם הרעים, ויאריכו בזה את אורך הגלות**", גאנץ אנפאנג איז דער הרש"ב געווען פארן גרינדען די אגודות ישראל, אבער ווען ער האט געזעהן אז דאס ווערט א חלק פון די ציונים האט ער זיך אפגעטיילט דערפון אינגאנצן.

מען זאגט נאך פון הרה"ק מסאטמאר זי"ע אז ער האט געזאגט, אז בדור האחרון איז געווען גדולי הדור וואס בנוסף צו זייער גרויסקייט אין תורה זענען זיי געווען גאר גרויס אין עסקנות פאר כלל ישראל, און די צוויי זענען געווען.
הרה"ק רבי שלום דובער זי"ע,
און הגה"ק רבי מיכאל בער ווייסמאנדל זי"ע.

ער האט איבער געלאזט איין קינד זיין בן יחיד הרה"ק **רבי יוסף יצחק אדמו"ר הריי"צ** זי"ע ווי מען האט אים געפרופען **דער פריערדיגער רבי**, וואס איז געווען זיין ממלא מקום, און פאר די פטירה האט די טאטע געזאגט פאר זיין זוהן דער הריי"צ, "**איך גיי אין הימל, און די כתבים לאז איך אייך**".

א גרויס חלק פון זיין לעבן האט ער געליטן יסורים, אבער דאס האט אים נישט אפגעשוואכט זיין לערנען און דאוועגען, אויך איז געבליבן א געוואלד מיט הייליגע דברי תרה און שיחות וואס די רבי האט געזאגט בימי חייו.

בשנת תרע"ו ווען עס האט אויס געבראכן די ערשטע וועלט מלחמה, האט זיך דער צדיק דער מהרש"ב זי"ע אוועק געצויגען פון זיין שטאט, ער איז דאן געגאנגען וואוינען קיין רוסטוב על הדון, און דארט איז ער שוין געבליבן ביז צו זיין הסתלקות.

נסתלק לגנזי מרומים **ב' ניסן בשנת תר"פ**, ומנוחתו כבוד איז אונעם ביה"ח אין שטאט **רוסטוב**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

ביי איינע פון די פגישות פונעם רבין הרש"ב זי"ע מיט הגה"ק רבי חיים בריסקער זי"ע, האט רבי חיים געפרעגט דעם רבין א שאלה, פארוואס ביים מהרש"ב אין ישיבה אויב א בחור שערט זיך די בארד, האט ער נישט קיין מקום ביי אים אין ישיבה, אבער ווען איינער רעדט לשון הרע, קען ער בלייבן אין ישיבה, און נאך מער אז דער הרש"ב רעדט קיינמאל נישט ביי זיינע דרשות וועגן לשון הרע.

האט דער הייליגער מהרש"ב זי"ע געענטפערט פאר רבי חיים בריסקער זי"ע, איך וועל דיר זאגן די סיבה, ווייל ווען א איד ווערט ח"ו נכשל מיטן רעדן לשון הרע, האט ער טאקע געטון א עבירה וואס איז אסור מדאורייתא, אבער זיין השקפה אין אידישקיט איז נישט נפגם געווארן, ווייל דער איד ווייסט אז ער האט געטון די עבירה און ער ברויך תשובה טון.

אבער ווען א בחור שניידט זיך די בארד, שפירט ער בכלל נישט אז ער האט געטון א טעות, און האלט אז מען מעג מיקל זיין אין די אלע פוסקים וואס זענען מחמיר אויף דעם, קומט אויס אז די עבירה גייט שוין ארויין אין זיין השקפה, און דאס איז שוין א גאר גרויסע פראבלעם, און וועגן דעם וויל ער אזא בחור נישט האבן ביי זיך אין ישיבה.

• • •

איינמאל האט די רבי דער הייליגער הרש"ב זי"ע געזעדט מיט וואונדער פון די אנשים פשוטים און זייערע מעלות, איז געווען דארט א חסיד און ער האט געזאגט פארן רבין, אז ער זעהט נישט קיין שום גרויסקייט אין די אידן, דער חסיד האט געהאנדעלט מיט טייערע שטיינער, האט די רבי אים געבעטן, ער זאל ארויס נעמען אפאר שטיינער און עס ווייזן פארן רבין.

ווי די רבי קוקט אויף די שטיינער זאגט ער פאר דעם חסיד, איך זעה נישט די חשיבות פון די שטיינער, האט דער חסיד געזאגט פארן רבין, אוודאי זעט נישט די רבי דאס חשיבות, מען דארף זיין א מבין אויף די שטיינער, האט די רבי געזאגט פאר דעם חסיד, די אלע פשוטע אידן זענען אויך פלאי פלאים, מען דארף נאר זיין א מבין דאס צו זעהן.

• • •

דער הייליגער מהרש"ב זי"ע איז געווען א געוואלדיגער לוחם קעגן ציונות און אגודת ישראל, מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע האט זיך אמאל אויסגעדריקט, אז דער הייליגער מהרש"ב מיט זיין טיפן הייליגן שכל האט פיל שטערקער באנומען די טומאה עמוקה פון ציונות ווי אסאך אנדערע גרויסע מענטשן.

• • •

אין ספר שיח זקנים ווערט געברענגט פון הגה"צ אבד"ק פאיע זי"ע בשם הרה"ק מסאטמאר זי"ע, וואס האט געזאגט בזה הלשון, "**עס זענען געווען צוויי צדיקים אין יענעם דור, איינער איז געווען דער ציעשנובער רב זי"ע, אים האב געקענט, ער איז געווען א לפיד אש, און דער צווייטער, אים האב איך נישט געקענט, איך האב אים זייער געוואלט קענען, ס'טוט מיר באנק אז כ'האב נישט געקענט דעם רש"ב, ער איז געווען אן אש להבה!**".

• • •

ביי איינע פון די שיחות פונעם זוהן דער הייליגער מהריי"צ זי"ע שמחת תורה, האט ער פארציילט, אז ווען ער איז געווען א קינד פון 4 יאר אלט, האט ער געפרעגט דעם טאטן, פארוואס א מענטש איז באשאפען געווארן מיט צוויי אויגן אבער נאר מיט איין מויל און איין נאז.

האט די טאטע אים געפרעגט, אויב ער קען די אל"ף בי"ת, האט ער געזאגט אז יא, האט די טאטע געזאגט, אין די א"ב איז דא א שי"ו און א סי"ן און וואס איז די חילוק, נאר די שי"ן האט די נקודה אויף די רעכטע זייט און די סי"ן האט די נקודה אויף די לינקע זייט.

די זעלבע איז מיט די צוויי אויגען פון א איד, אויף ערליכע אידן דארף מען קוקען מיט די רעכטע אויג און זעהן נאר דאס גוטס, און אויף די עולם הגשמי דארף מען קוקען מיטן לינקען אויג, האט

די זוהן געזאגט, אז פון דאן איז אין אים נשרש געווארן די מדה צו זעהן נאר דאס גוטס ביי יעדן איד נישט קיין חילוק וואס דער איד טוט.

• • •

מען דערציילט, אז ווען דער הייליגער רש"ב זי"ע איז געווען בערך 5 יאר אלט, און ער האט איינמאל געשפילט מיט זיין ברודער רבי שניאור זלמן אהרן זי"ע, וואס איז געווען מיט עטלעכע יאר עלטערער פון אים, האבן זיי געשפילט צווישן זיך "**רבי מיט חסיד**", **רבי שניאור זלמן האט געשפילט רבי, און דער הייליגער רש"ב איז געווען א חסיד**, דער ברודער 'דער רבי' האט זיך אווועק געזעצט אויף א שטול, און דער רש"ב 'דער חסיד' האט גענומען א קוויטל אין צו געגאנגען צום ברודער.

דער חסיד האט געזאגט, רבי, ווי קען איך פטור ווערן פון די מחשבות זרות בשעת'ן דאוועגענען, האט דער רבי האט אים געגעבן פערפסט לערנען חסידות יעדער פרי מארגן פארן דאוועגענען, גייען אין מקוה, דאוועגענען באריכות, זאגן גאנץ ספר תהילים יעדן טאג, פאסטן תעניתים יעדער מאנטיג און דאנערשטאג, מאכן תיקון חצות יעדער נאכט א.ד.ג.

דער הייליגער רש"ב האט פלוצלונג אויף געהערט שפילן און געזאגט צו זיין ברודער, ניין, עס פאסט דיר נישט צו זיין א רבי, זיין ברודער האט זיך געווואונדערט, און פרעגט פינעם ברודער דעם רש"ב, פארוואס קען איך נישט זיין קיין רבי, איך האב דיר דען געגעבן א נישט גוטע תיקון.

האט דער הייליגער רש"ב אים געגענטפערט, **דיין תיקון איז געווען גאנץ גוט, נאר וואס דען, וועז א רבי פאדערט פון א איד א חסיד אזוי פיל זאכן, אז דער איד זאל אינגאנצן ענדערן זיין גאנץ לעבען און פאסטן יעדע מאנטאג און דאנערשטאג און אלע סיגופים, איז כאטש זאל דער רבי דערביי געבן א קרעכץ, אבער געבן פאר א איד די אלע תיקונים אן א קרעכטץ איז קיין רבי נישט.**

• • •

פארציילט רבי מענדל פוטערפאס זי"ע, אז און איינע פון די ירידים האבן זיך צוזאמען געטראפן אפאר רייכע חסידים אויף איין פלאץ, און א יעדע איז געווען א חסיד פון א אנדערע רבי, און יעדער פון זיי האט געריידט גדולות ונצורות פון זייערע רבי, און מ'האט מחליט געווען אז א יעדער וועט פארציילט א מופת פון זיין רבי, וכך הוה, יעדער האט פארציילט אותות ומופתים פון זיין רבי.

צווישען די סוחרים איז געווען החסיד הנגיד רבי שמואל גוראר ז"ל וואס איז געווען א חסיד נלהב פון הרה"ק רבי שלום בער פון ליובאוויטש זי"ע, און ווען ס'איז געקומען זיין רייע, האט ער אזוי פארציילט.

אז מ'האט מיך אנגעטראגען א גרויסע וואלד ביזנעס, אין דעם ביזנעס האט מען געדראפט משקיע זיין אסאך געלט, ס'וואלט געדארפט זיין אסאך רווח אויב אלעס וואלט געקלאפט ווי ס'דארף צו זיין, אבער מיטן קלענסטע פראבלעם וואס ס'מאכט זיך, איז עס געווען זייער איינגעשטעלט, ווייל די גאנצע השקעה קען גיין לטמיון, פארשטייט זיך אז אלס דעם רבין'ס א חסיד האב איך מיר קודם דורך געשמיעסט מיטן רבין, און ער האט מיר געהייסן מאכען די ביזנעס, ס'גייט נישט דורך אפאר טעג, און די גאנצע השקעה איז געגאנגען לטמיון.

די צו הערעס האבען זיך געוואונדערט און געפרעגט, ווי איז די מופת, איר פארשטייט נישט האט זיי רבי שמואל געענטפערט, דא ליגט די אמת'ע מופת פונעם רבי'ן, אז אפילו זיין מופת איז נישט געלונגען, עם כל זה בין איך געבליבן די זעלבע חסיד פונעם רבי'ן, און איך גלייב אונעם רבין די זעלבע ווי ביז יעצט, און אויב טראכט איר אז דאס איז מיין מופת, ניין און ניין, דאס איז נישט מיין אמונה, דאס איז די אמונה וואס די רבי האט איינגעפלאנצט און מיר, א ריינע אמונת צדיקים, אויך ווען מ'זעהט נישט אז אלעס ווערט מקוים ווי די רבי זאגט.

איך בין זיכער אז די מעשה איז געווען לטובתי, וויבאלד די רבי האט מיר קלאר געזאגט משקיע זיין די געלט, און די רבי ווען מיר זיכער נישט זאגען עפעס וואס איז נישט לטובתי, ס'איז מעגליך אז די רבי האט געזעהן עפעס א שלעכטע גזירה אויף מיר אדער מיין משפחה פון הימל, און די רבי האט ממתיק געווען די גזירה דורך דעם ביזנעס, וואס דארט האב איך דערלייגט אסאך געלט, אדער האט עס א אנדערע הסבר, אבער ס'איז מיר זיכער אז די גאנצע מעשה פון אנהייב ביז צום סוף איז א מופת פונעם רבי'ן.

• • •

ווי באקאנט איז אין רוסלאנד פאר הונדערט יאר צוריק גאר ביטער געווען דעם פראבלעם פון גיין אין מיליטער, ווען די חסידים פון הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע האבן באקומען אזא איינלאדונג זיך צו שטעלן צום מיליטער, זענען זיי געגאנגען בעטן א ברכה אז זיי זאלן נישט דארפן גיין צום מיליטער, וואס איז געווען סכנת נפשות פאר'ן גוף און פאר די נשמה.

מ'האט נישט געוואוסט צי מען וועט פון דארט אהיימקומען, און מ'האט נישט געוואוסט אויב מ'וועט זיך קענען האלטן ביי אידישקייט, ווי דאוענען, תפילין לייגן, עסן כשר'ס, שמירת שבת קודש, אא'וו, מען האט שוין געוואוסט ביי דעם רש"ב זענען געווען דריי ערליי ברכות.

א) אויב האט ער געוואונטשן, "השי"ת זאל העלפן אז מ'זאל דיך נישט אנקוקן", האט מען געוואוסט אז מען וועט לייכט באפרייט ווערן.

ב) טאמער האט דער רש"ב געזאגט, "השי"ת וועט דיר העלפן", האט מען געוואוסט אז דאס מיינט אז מ'וועט באפרייט ווערן, אבער נאך אסאך שווערקייטן, אדער האט דאס געמיינט אז מ'וועט ווערן צייטווייליג באפרייט.

ג) אבער דער וואס האט באקומען דעם דריטן נוסח, "השי"ת זאל דיך היטן איבעראל וואו דו וועסט זיין", דער האט פארשטאנען אז ער וועט זיך מוזן שטעלן צום מיליטער און דינען אין ארמיי.

א איד מיט'ן נאמען ר' לייב ע"ה האט דערציילט, איך האב באקומען דעם דריטן נוסח, און איך האב פארשטאנען וואס עס ווארט אויף מיר, איך בין זיך געגאנגען שטעלן צום מיליטער, און מען האט מיך טאקע געזומען אין די ארמיי, אבער איך בין געווען רואיג, אז איך האב כאטש די ברכה פון רבי'ן אז השי"ת וועט היטן אויף מיר.

ביי איינע פון די שלאכטן אין די ערשטע וועלט'ס קריג, האב איך זיך איבערצייגט אז די ברכה פון הייליגן רבי'ן שיצט אויף מיר, עס האט פאסירט דעמאלט וועז די רוסן האבן מלחמה געהאלטן מיט די דייטשן, בין איך געווען אין א גרופע מיט גויאישע זעלנער, איינמאל ביי 'הפסקה', וועז מ'האט זיך אביסל אפגערוהט, האבן

זיך פאר די גוים פארגלוסט אביסל זיך אונטערצוהאלטן, און זיי האבן מיך געזומען און אויף געהויבן, און געווארפן פון איין גוי צום צווייטן, נו, וואס האב איך דען געקענט דעמאלט טוען.

עס האט געזומען אפאר לאנגע מינוטן, און איך האב געמיינט אז מיינע גלידער ווערן צעזומען אויף שטיקער, אבער ב"ה זיי האבן זיך אפ געשטעלט, און איך האב זיך אראפגעלייגט אויף די ערד זיך אפצורוען, און אויך, ווייל איך האב געטראכט אז איך וועל ליגן אויף די ערד וועט מען מיך צורוה לאזן, די אנדערע גויאשע סאלדאטן האבן זיך צוריק געקערט צו זייער הויפט-קוואַרטיר, און איך בין געבליבן אן כח זיך צו דערכאפן.

נאך א שטיק צייט האב איך זיך געקערט אויף צוריק, איך זאל זיין צוזאמען מיט מיין גרופע, וועו איך בין דארט אנגעקומען זעה איך פאר מיינע אויגן א שרעקליכע בילד, די אלע סאלדאטן זענען געלעגן אויף די ערד אויסגעצויגן פגרים מתים, אן קיין סימני חיות, דאן בין איך געווער געווארן וואס דא האט פאסירט, דאס איז געווען אן איינצעלנע פאל, וועו דאס דייטשע מיליטער האט געגנוצט פארניכטונג גאז, צו פארגאזן דעם שונא'ס (רוסישען מיליטער), און ממילא זענען די רוסישע סאלדאטן אויס געגאנגען דורך די שעדליכע גאז.

איך בין געשטאנען ערשטוינט און געפלעפט צו זען דעם רבינ'ס רייד, "**השי"ת זאל היטן אויף דיר איבעראל**", ווייל איך בין געווען דער איינציגסטער לעבנס געבליבענער פון די גאנצע גרופע, און אזוי טראכטנדיג זעה איך ווי עס קומען צו לויפן מיליטערישע הילף וואס זענען צעטומלט, און רעדן צווישן זיך אז זיי האבן געהערט אז די דייטשן האבן זיך באנוצט מיט גאז, לאמיר זעהן צי עס איז נאך געבליבן וועמען צו ראטעווען, זיי האבן זיך זייער געפרייט צו טרעפן איינעם וואס האט איבער געלעבט פון די גאנצע גרופע, און איך האב באקומען אן אויסצייכונג מעדאל פאר איבערלעבן דעם גאז אויפרייס.

• • •

הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגער זי"ע, דער רב פון חוג חתם סופר אין בני ברק האט דערציילט, עס האט מיר דערציילט הגה"צ רבי יעקב לאנדא זי"ע אב"ד בני ברק, וועלכער איז געווען אנווענדט, וועו עס איז אמאל אריין א איד א נגיד צו הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע מיט א קוויטל וועגן זיין איינציגן זון וועלכער איז געווען שטארק קראנק רח"ל, און די דאקטוירים האבן אויף געגעבן אויף זיין לעבן, און ער האט געבעטן פונעם רבי'ן אז ער זאל צוזאגן א רפואה שלימה פאר זיין באליבט קינד.

האט אים דער הייליגער רש"ב זי"ע געזאגט, "**איך קען נישט צו זאגן**", וועו דער טאטע האט דאס געהערט, האט ער פון זיין פארביטערטקייט זיך אנגערופן מיט א דרייסטקייט בזה"ל, "**רבי אויב איר קענט נישט, האב איך נישט צו אייך קיין טענה, אויב אבער קענט איר יא, וואס איז מיט לא תעמוד על דם רעך**".

האט הרב לאנדא מעיד געווען, כ'האב געזען דעם רבינ'ס פנים, ווי ער איז בלאס געווארן ווי קאלעך, און ער איז שטארק פארטראכט געווארן, נאכדעם האט ער געבעטן פונעם טאטן פונעם קינד, אז ער זאל ארויסגיין פון שטוב, און ער האט אים געזאגט אז ער זאל ווארטן אינדרויסן ביז ער וועט אים רופן, נאך א שטיק צייט האט ער אים געלאזט רופן אז ער זאל אריין קומען, און דער רבי האט אים געזאגט, "**בעזהשי"ת וועט דיין קינד האבן א גאנצע רפואה**", און אזוי איז טאקע געווען.

• • •

א פראסטער חברה-מאן האט אמאל געזאגט פאר דעם הייליגען מהרש"ב זי"ע, אז ער האט פארשידענע קשיות וועגן מלאכים און נשמות, און וועגן עולם הבא וואס ער פארשטייט נישט, און ממילא גלייבט ער ר"ל נישט אינעם גרויסן באשעפער.

האט אים דער הייליגער מהרש"ב זי"ע געענטפערט, וועו עס פארן אין א וואגן צוויי חכמים, וואס זענען הויכגעלערנט און קינסטלער אין די חכמה פון שמעלצן גאלד און זילבער, רעדן זיי צווישן זיך מיט א שפראך וואס נאר הויך געבילדעטע מענטשן פארשטייען, עס פארט אבער אויך דארט דאס פערד און טראכט פון פאשע, עס זיצט דער בעל עגלה און טראכט פון ברוינפן, זיי הייבן נישט אן צו פארשטיין דער שפראך פון די געלערנטע.

מאכט עס דען די חכמים, אויס חכמים, ניין אוודאי נישט, נאר די פערד און דער בעל עגלה קענען פשוט נישט מיטהאלטן עפעס וואס איז למעלה מהשגתם, דאס זעלבע איז מיט דיר זאגט דער הייליגער מהרש"ב זי"ע, דו ביסט א קליין מענטשל וואס האט ווייניג שכל, און ווייל דו פארשטייסט נישט איז גארנישט, אלע זאכן פון חז"ל וואס האבן אונז אנטפלעקט זענען אמת ויציב, און עס מאכט גארנישט אויס אז אן עם הארץ פארשטייט עס נישט.

• • •

ווערט דערציילט, אז וועו דער הייליגער מהרש"ב זי"ע איז געווען בערך 4 יאר אלט, איז געקומען צום שטוב פון די מאמע א שניידער צו אויפנייען א נייעם קלייד פאר די מאמע, וועו ער האט געענדיגט אפ מעסטן דעם קלייד און זיך געגרייט צו פארלאזן, האט דער קליינער מהרש"ב געזען, אז דער שניידער האט איבער געלאזט א שטיק פון די סחורה ביי זיך אין טאש, ער האט ארויס גענומען דעם שטיקל סחורה און דאס געוויזן פאר די מאמע.

די שניידער האט זיך פון דעם גאר שטארק פארשעמט, און זיך פאר ענטפערט, אז ער האט בכלל נישט געטראכט פון ח"ו צו נעמען דעם שטיקל סחורה, נאר עס איז בטעות געבליבן אין טאש, וועו דער יונגער מהרש"ב האט דאס צו געזען, האט דאס אם זייער שטארק מצער געווען, אז ער האט דא ליידער גורם געווען צו פארשעמען א אידיש קינד, און דער קינד דער מהרש"ב האט זייער געווויינט אויף דעם.

שפעטער איז דער קינד אריין צו זיין הייליגען טאטן, און געבעטן דעם טאטן פאר א תיקון אויף הלבנות פנים פון א איד, אבער וועו דער טאטע האט אים געפרעגט די מעשה וואס איז פאר געקומען, האט דאס קינד בשום אופן נישט געוואלט דערציילן די מעשה פארן טאטן.

וועו די מאמע האט אים נאכדעם געפרעגט די סיבה פארוואס ער האט נישט געוואלט דערציילן פארן טאטן די מעשה, האט דאס קינד זייענדיג נאר 4 יאר אלט מסביר געווען, **מאמע איך האב שוין עובר געווען אויף הלבנות פנים פון פארשעמען דעם שניידער, זאל איך יעצט אויך עובר זיין אויף רכילות און לשון הרע**, דאס איז געווען זיין קדושה און יראת שמים שוין פון אלס גאר יונג קינד.

יארצייט
שבת קודש ג' ניסן

הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף ב"ר יחיאל מיכל זי"ע,
בעל רזין דאורייתא, מזבאריז,
"הנקרא רבי וועלוועלע זבארישער"

ער איז געבוירן בערך **בשנת תק"ל**.

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי יחיאל מיכל המגיד מזלאטשוב** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי יצחק מדרוהוביטש** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי יוסף מפיסטין הנקרא ר' יוסף איש האמת** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי משה מזבריש** זי"ע,
ולמעלה בקודש ביז הגה"ק **רבי יצחק חיות בעל אפי רברבי** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת מרים** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי מאיר פופריש** זי"ע.

ווי עס איז מקובל במסורת אין די משפחה, **זענען די עלטערן ביז 72 דורות אלע געווען בעלי רוח הקודש**.

הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף זי"ע איז געווען די דריטע זוהן פונעם הייליגען מגיד מזלוטשוב זי"ע, און געווען די דריטע ברידער פין די פינעף אחים הקדושים.
הרה"ק רבי יצחק בעל אור יצחק מראדוויל זי"ע,
הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע,
הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף מזבאריז זי"ע,
הרה"ק רבי משה מזוועהיל זי"ע,
הרה"ק רבי יוסף מיאמפולה זי"ע,

און ווי דער טאטע האט געזאגט אויף די אחים הקדושים, **חמשה ארזים נטיעות טובות אשר נטע והאירו בכל העולם**, און דער טאטע דער הייליגער מגיד האט געזאגט, אז זיי זענען קעגן די **חמשה חומשי תורה**, און **רבינו רבי בנימין זאב וואלף** זי"ע איז געווען די דריטע זוהן וואס דאס איז קעגן **סדר ויקרא**, וואס רעדט פון **קדשים** וואס ברויכן זיין תמימים, האט דער טאטע געזאגט **אז ער איז קודש הקדשים**.

ער איז געווען א איש קדוש מאוד און א צדיק הדור, ער איז געווען א גאון עולם בתורה וחסידות, ער איז געווען מפורסם אלס א גרויסע פועל ישועות און א בעל מופת נפלא, און א מפורסם בתמימות, דער הייליגער בני יששכר מדינוב זי"ע האט געזאגט, **אז צו האבן די תמימות פונעם צדיק מזבאריז זי"ע, ברויך מען האבן חכמת שלמה המלך**, ער איז געווען א עניו מאוד און א שפל ברך, זיין אהבת ישראל איז געווען גאר גרויס, אז אפילו רשעים האט ער דן געווען לכף זכות, ער האט יעדן איד געריפען "**צדיק**", ביים דאוונענען האט ער זיך געווארפן פון פחד השי"ת, ער איז געווען א קדוש וטהור און פלעגט נישט רעדן קיין שיחות חולין.

ער איז געווען באוויסט צו זיין אינגאנצן אויסגעטון פון די וועלט און נאר געווען שקוע זיין גאנץ לעבן בתורה ועבודת השם מיט א געוואלדיגע התמדה און דביקות, צדיקים און גדולים בתורה האבן מפליא געווען זיין עבודת השם און זיין געוואלדיגע קדושה וטהרה מיט וואס ער האט זיך געפירט זיין גאנץ לעבן.

ביז די בר מצוה איז דער צדיק געווען אזוי ווי אנדערע קינדער, אבער זיין טאטע זי"ע האט געוויסט אז דער זוהן האט א גאר הייליגע נשמה, האט די טאטע צו די בר מצוה געלאזט שרייבען די תפילין ביי א גאר חשובע סופר, און געבעטן אז די סופר זאל אים ברענגען די תפילין פאר ער לייגט אריין די פרשיות.

ווען די סופר האט געענדיגט שרייבען די פרשיות, האט ער געברענגט די תפילין צום טאטן דער מגיד הקדוש מזלאטשוב זי"ע, האט דער טאטע אנגעהויבן מוראדיג צו ווינען און אנגעפילט ביידע תפילין מיט טרערן, דערנאך האט דער מגיד אויס געגאסן די טרערן און געגעבן די תפילין פארן סופר.

לפלא גלייך נאך די בר מצוה האט מען דעם קינד מער נישט דערקענט, ער איז געוואקסן א מתמיד עצום און מקדיש געווען יעדע מינוט פאר תורה ועבודה, ביז ער איז אויס געוואקסן צו איינע פון די צדיקי הדור, ער האט זיך מסתופף געווען ביי גאר אסאך צדיקים בדורו, וואס האבן אים זייער מחשב געווען ובתוכם.

הרה"ק **רבי יעקב יצחק בעל החוזה מלובלין** זי"ע,
הרה"ק **רבי מנחם מענדל מרימנוב** זי"ע,

ער האט אמאל געזאגט, אז אין דעם פריערדיגען גלגול איז ער געווען א צדיק, נאר בעפאר די הסתלקות האט ער א זאג געגעבן "**נא נישט שלעכט געווען**", און צוליב דעם איז ער נענש געווארן און געמוזט אראפ קומען נאכאמאל אויף די וועלט צו פאריכטען דעם פגם, "**הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה**".

ער האט חתונה געהאט מיט די טאכטער פון הרה"ק **רבי אשר צבי מפגריביץ** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי זאב וואלף משארגאד** זי"ע,
וואס כידוע איז דער בעש"ט הק' זי"ע געפארן צום זיידן רבי זאב וואלף זי"ע צו מקיים זיין שימוש תלמידי חכמים, און האט געלערנט צוזאמען מיטן בעש"ט הקדוש זי"ע, און האבן ביידע צוזאמען זוכה געווען צו **גילוי אליהו הנביא ז"ל**.

אפאר יאר איז ער געווען סמוך על שולחן פונעם שווער און עוסק געווען אין תורה ועבודה און נישט געוויסט פון עולם הזה קיין כי הוא זה, ביז זיין שווער האט אים געזאגט, אז עס איז צייט צו גיין עוסק זיין אין מסחר, ער האט אים געגעבן 25 רובל און געזאגט, אז ער זאל גיין צום יריד און איינקויפן עפעס צו מאכן פרנסה.

ער איז געגאנגען צום יריד און געטראפן דארט א מוכר ספרים, און דער צדיק רבי זאב וואלף זי"ע האט געזעהן א ספר וואס ער האט זייער געגליכן, און געפרעגט דעם סוחר וויפיל קאסט דאס, האט דער סוחר געפרעגט, וויפיל געלט האסטו, האט ער בתמימות געזאגט 25 רובל, האט דער סוחר געזאגט, אז ער איז מסכים אים צו געבן דעם ספר פאר 25 רובל, און רבי זאב וואלף האט זיך זייער געפרייט.

ווען ער איז אהיים געקומען און געוויזען פארן שווער דעם ספר וואס ער האט איינגעקויפט, האט די שווער געמאכט א ויצעקו, אז דער סוחר האט אים אויסגענארט מיטן נעמען אזא טייערע פרייז פארן ספר, האט דער איידעם זיך געוואונדערט און

געזאגט, וואס פארשטייט איר וויפיל די ספר איז ווערט, עס איז ווערט אסאך מער ווי 25 רובל, דאן האט דער שווער געזען אז דער איידעם באלאנגט בכלל נישט אינעם עולם המסחר, נאר איז שקוע יומם ולילה נאר אין תורה ועבודת השם.

כ"ה אלול בשנת תקמ"ו ווען זיין גרויסע טאטע זי"ע איז נסתלק געווארן, האט דער צדיק וקדוש אנגעהויבן פירן זיין רבנות אין שטאט זבאריז, ער איז שוין דאן געווען מפורסם מיט זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה מיט וואס ער האט זיך געפירט, ער איז געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע אהבת ישראל וואס ער האט פארמאגט, טויזענטער אידן זענען געקומען זיך מסתופף זיין בצלו פון דעם צדיק און געקומען נעמען ברכות פון דעם צדיק, און הונדערטער אידן זענען געהאלפן געווארן מיט גרויסע ישועות מיט א ברכה פון דעם צדיק וקדוש.

גרויסע צדיקים בדורו האבן זיך מסתופף געווען בצלו פון דעם צדיק ובתוכם.

הרה"ק **רבי מנחם מענדל האגער בעל אהבת שלום מקאסוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי חיים האגער בעל תורת חיים מקאסוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי צבי הירש בעל עטרת צבי מזידיטשוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי מנחם מענדל מלינסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי נפתלי צבי הורוויץ בעל זרע קודש מראפשיץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי אלכסנדר סענדר מקאמארנא** זי"ע,
הרה"ק **רבי צבי אלימלך בעל בני יששכר מדינוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי דוד שלמה אייבשיץ בעל ערבי נחל** זי"ע,
הרה"ק **רבי אליעזר מדזיקוב** זי"ע.

ער האט מחבר געווען זיינע הייליגע ספרים.
ספר רזין דאורייתא,
ספר תפארת צבי זאב.

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי יחיאל מיכל** זי"ע, וואס איז נפטר געווארן יונגערהייט,
הרה"ק **רבי שלמה אליעזר** זי"ע,
חתנו הרה"ק **רבי יצחק צבי מנחם אויערבאך מלעטשויב** זי"ע, נכד **התולדות יעקב יוסף** זי"ע,
חתנו הרה"ק **רבי זושא מלובלין** זי"ע, בן הרה"ק רבי ישראל זי"ע, בן הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים **ג' ניסן בשנת תקפ"ב**, ומנוחתו כבוד איז אן שטאט **זבאריז**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

הרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע, פלעגט אסאך פארן אויף שבת זיך מסתופף זיין ביי זיין רבין הרה"ק רבי זאב וואלף מזבאריז זי"ע, און יעדעס מאל ער איז געקומען פלעגט ער איינשטיין ביים רבין אין שטוב און עסן ביים רבין די סעודות, איינמאל ווען ער איז דארט געווען אויף שבת ביי זיין רבין, איז געווען שבת קודש ביי שחרית, און עס האט אים אנגעכאפט א שרעקליכע שוואכקייט און ער האט געוואלט עפעס טועם זיין, האט ער געטראכט אז ער וועט שוין ווארטן ביז מען ענדיגט דאוונען.

אבער גלייך נאכן דאוונען האט זיך די רבי הרה"ק רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע געשטעלט זאגן תהילים, האט דער עטרת צבי געטראכט ביי זיך, אז זיכער גלייך נאכן תהלים זאגן וועט שוין דער רבי קידוש מאכן, אבער ווען די רבי האט געענדיגט תהלים, האט ער גלייך אנגעהויבן נאכאמאל תהלים.

בלית ברירה איז דער הייליגער עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע ארויס געלאפן אויף די גאס, און געזיכט א שטוב ווי ער קען קידוש מאכן און טועם זיין עפעס, אבער דער שטעטל זבאריז איז געווען א ארים שטאט און יעדער האט שוין געהאלטן נאך קידוש און שוין געהאט אפגעגעסן דאס ביסל עסן וואס זיי האבן פארמאגט, און ער האט נישט געקענט טרעפן ווי צו קידוש מאכן.

ביז ער איז אנגעקומען ביים עק שטאט, ווי עס האט געוואוינט א איד וואס האט ליידער נישט געהאט קיין קינדער, און זיי האבן געהאט אביסל וויין און געקנעטענע קוגל, און מען האט אים דארט מכבד געווען און ער האט זיך דערכאפט דאס הארץ, און ער האט די מאן און ווייב געבענטשט מיט ברכות און געזאגט "**גבורות גבורות**".

נאכדעם איז ער שנעל צוריק געגאנגען צו זיין רבין און געווען זיכער אז די רבי האלט נאך אינמיטן זאגן תהלים, אבער ווען ער קומט אריין זעהט ער, ווי די רבי האלט שוין אינמיטן די טיש, האט ער זיך געוואונדערט צו זיך ווי אזוי קען זיין אז די רבי האט אזוי שנעל געענדיגט די צווייטע מאל תהלים.

האט אים זיין רבי דער צדיק מזבאריז זי"ע געזאגט, איך וועל דיר פארציילען וואס דא איז געווען, אין די שטוב וואס די ביסט געווען, זענען ליידער נאכנישט געהאלפן געווארן מיט זש"ק, און זיי האבן געברויכט אנקומען צו דיר, אז די זאלסט זיי בענטשן און ברענגען די ישועה,

אבער איך האב דיר דאס נישט געקענט מגלה זיין, און דערפאר האט דער רבוש"ע געפירט, אז די זאלסט קומען אויף שבת, און עס זאל דיר אנכאפן א שוואכקייט ביים דאוונען, כדי די זאלסט אנקומען צו דעם שטוב, און די זאלסט זיי בענטשן מיט א ברכה.

אבער נאכן דאוונען ווען איך האב געזען אז די ביסט נאכנישט געגאנגען, האב איך אנגעהויבן זאגן תהילים, אבער ווען איך האב געענדיגט תהילים האב איך געזען, אז די ביסט נאכאלטע נישט געגאנגען, האב איך געמיזט אנהייבן נאכאמאל תהילים, ביז די ביסט ארויס פין ביהמ"ד וואס דאן האב איך געקענט גיין עסן די סעודה, און דורך דעם וואס די ביסט געווען ביי די שטוב און געגעסן די קוגל און זיי געבענטשט, וועלן זיי בקרוב געהאלפן ווערן מיט א קינד.

• • •

אין די צייטן פונעם צדיק וקדוש רבי זאב וואלף מזבאריז זי"ע, איז געווען א איד וואס האט ליידער אנגעמאכט אסאך צרות פאר אידישע קינדער, און די צדיקי הדור האבן זיך געוואלט צוזאמען נעמען און שואל עצה זיין ווי אזוי צו פטור ווערן פון דעם איד, זענען זיי געגאנגען צום רבין און זיך שואל עצה געווען, האט די רבי געזאגט, מיין טאטע די הייליגער מגיד מזלוטשוב זי"ע **האט זיין גאנצע לעבן עוסק געווען בתיקון המידות, אבער איך בין געבליבן נאר**

מיט איין מידה, וואס דאס איז אהבת ישראל, און יעצט וועלט איר דאס אויך צו נעמען פון מיר.

• • •

איינמאל האב זיינע תלמידים זיך אפגערעדט פארן רבין, אז עס זענען דא אידן וואס פארברענגען יעדע נאכט און פלעצער ווי מען שפילט קארטן, האט די רבי מיט זיין גרויס אהבת ישראל געזאגט, איך בין זיכער אז אויך די אידן ווילען דינען דעם באשעפער, און דורך דעם וואס זיי גייען יעדע נאכט ביז שפעט צו די פלעצער, לערנען זיי זיך אויס צו קענען זיין אויף די גאנצע נאכט, כדי זיי זאלן קענען נאכדעם דינען דעם באשעפער אויך ביינאכט.

• • •

איינמאל ביי שלש סעודות איז דער צדיק רבי זאב וואלף מזבאריז זי"ע אריין אין א דבקות, און די חסידים זענען געזעצען שטיל כדי נישט צו שטערן דעם רבין, איז אריין געקומען א איד און זיך געזעצט צווישן עולם און געזהען אויפן טיש רעטער, האט ער דאס געגומען און אנגעהויבן צו שניידען דעם רעטער, וואס דאס האט געמאכט א שטארקע גרידער.

דער עולם האט אנגעהויבען שרייען אויף דעם איד, אז ער זאל נישט מאכן קיין גרידער וואס דאס שטערט דעם רבין, גלייך האט זיך די רבי אויפגעכאפט פונעם דביקות און געזהען וואס גייט פאר, און האט גלייך געזאגט אז ער וויל עסן רעטער, דער איד האט דאס גלייך געטראגען פארן רבין, און אזוי האט די רבי פארמיטן אז מען זאל דעם איד נישט פארשעמען.

• • •

ווי באקאנט האט דער צדיק וקדוש רבי זאב וואלף מזבאריז זי"ע מקפיד געווען צו עסן פסח נאר מצה וואס איז געווען שמורה משעת קצירה און וואס ער אליין האט געבאקען, איז געווען איין פסח וואס די חסידים האבן געגעסן מיטן רבין, און איינע פון די געסט האבן געברענגט אנדערע מצות.

האבן די חסידים אים אנגעשריגען פארוואס ער ברענגט ארויף אויפן טיש ביים רבין די מצות, און דער איד האט זיך פארשעמט, גלייך האט זיך די רבי אויף געשטעלט און געזאגט פאר זיינע חסידים, פארוואס פארשעמט מען א איד, און ער האט געהייסן אז מען זאל אים ברענגען פון די מצות, און ער האט דאס געגעסן, אלעס נאר נישט צו פארשעמען א איד.

• • •

איין נאכט זענען אפאר אידן וואס האבן ליידער גע'גנב'ט, אריין געקומען צום רבין ר' זאב וואלף אין שטוב און געגומען כל מה שליבם חפץ, צווישן די זאכן וואס זיי האבן געגומען איז געווען א מעדעצין וואס איז געווען צוגעגרייט פאר אפאר קינדער פונעם צדיק וואס זענען דאן געווען נישט געזונט, האט די רבי זיי נאך געשריגען, **אז ער איז זיי מוחל במחילה גמורה אויף אלעם וואס זיי האבן געגומען, אבער זיי זאלן אכטונג געבן נישט צו טרינקען דערפון, ווייל זיי קענען ח"ו קראנק ווערן דערפון**, ווייל ביים צדיק איז אהבת ישראל געווען גאר גרויס, און דאס איז געווען דאס איינציגסטע דאגה וואס ער האט דאן געהאט.

• • •

צדיקים האבן דערציילט ווי אזוי דער מגיד מזלאטשוב זי"ע האט זוכה געווען אראפ צו ברענגען דעם הייליגען נשמה פון זיין זון הרה"ק רבי זאב וואלף מזבאריז זי"ע, עס איז געווען אין די צייט, וואס דער טאטע דער מגיד איז נאכנישט געווען מפורסם מיט זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה.

איז געווען איין יאר ערב ראש השנה, און אינעם שטוב פונעם מגיד האט זיך נישט געפונען קיין פרוטה מיט וואס זיך צו גרייטן אויף צרכי יו"ט, דער מגיד זייענדיג א איש קדוש מאוד, און נישט וועלענדיג נהנה זיין פון א מתנת בשר ודם, האט זיך געגרייט צו מקבל זיין דעם גרויסן יו"ט בתענית נאר כדי נישט נהנה זיין פון אנדערע.

ערב יו"ט בעפאר די זמן איז דער מגיד געגאנגען אין מקו' און זיך געגרייט צום הייליגען יו"ט ראש השנה, דער מגיד האט אפגעראכטן דעם ערשטן מעריב פונעם יאר מיט א השתפכות הנפש און מיט א געוואלדיגע דביקות דקדושה, אבער נאכן דאוונען וויסענדיג אז ביי אים אין שטוב איז נישט דא מיט וואס צו מקבל זיין דעם יו"ט, האט זיך דער מגיד געזעצט אין ביהמ"ד לערנען מסכת ראש השנה מיט א געוואלדיגע התמדה.

אבער נישט לאנג נאכדעם האט דער מגיד געהערט א בת קול וואס קומט ארויס פונעם ארון הקדוש און זאגט, אז ער זאל אהיים גיין צו זיך אין שטוב, קודם האט זיך דער מגיד נישט וויסענדיג געמאכט פונעם בת קול, ווייל חז"ל זאגו דאך "אין משגיחין בבת קול", אבער ווען דאס האט זיך איבער גע'חזר'ט, האט דער מגיד אפ געמאכט אהיים צו גיין.

וועו דער מגיד קומט אריין צו זיך אין שטוב, זעט ער ווי די טיש איז אנגעגרייט מיט לעכט און כל טוב לכבוד יו"ט, און די רעבעצין דערציילט, אז די שכנים וועו זיי האבן זיך דערוויסט אז אינעם שטוב פונעם מגיד איז נישט דא קיין צרכי יו"ט, האבן זיי זיך צוזאם געגומען און צווישן זיך געברענגט פארן מגיד אין שטוב אלע צרכי יו"ט.

פארשטייט זיך אז צו די שמחה פונעם מגיד איז נישט געווען קיין גרענץ, ער האט זיך געזעצט צום סעודת יו"ט און געדאנקט דעם גרויסן באשעפער פארן אים נישט פארלאזן בעת הצורך, און אז ער קען מקבל זיין דעם הייליגען יו"ט מיט א כבוד און שמחה.

נאכן סעודה האט דער הייליגער מגיד געזען אז דארט אין שטוב שטייט ר' צבי ז"ל וואס איז געווען דער משמש און חזן פונעם שטאט, וואס איז שוין מיט א שטיק צייט צוריק נפטר געווארן, און איז געווען באוויסט אלס א איש פשוט מאוד און בכלל נישט ארויס געריפן קיין פורסם ביים לעבן.

און דער ר' צבי זאגט פארן מגיד, אז זיין נשמה וועט בקרוב אראפ קומען אויף די וועלט, און ער וועט ווערן געבוירן אלס קינד פונעם מגיד, דער מגיד האט זיך זייער געוואונדערט און געפרעגט, וואס איז די גדולה פון דעם נשמה אז מען שיקט אים אראפ צו מיר אין שטוב.

האט דער ר' צבי ז"ל געזאגט פארן מגיד, וויסן זאלסטו אז איך בין געווען פון די ל"ו צדיקים נסתרים שבדור, איך האב מיין גאנץ לעבן מדקדק געווען בקלה כבחמורה, אבער איך האב באוויזן צו באהאלטן מיינע מעשים פון די אויגן פון יעדן איינעם, אבער די רגע בעפאר מיין פטירה, האט זיך אין מיר אריין געכאפט א מחשבה פון גאווה, אז איך האב זוכה געווען צו דינען דעם באשעפער מיט א געוואלדיגע קדושה און הסתרה, און איך האב א זאג געגעבן "נא נישט שלעכט געווען".

און ווי חז"ל זאגן דאך "הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה", דערפאר האט מען גוזר געווען אין הימל, אז איך וועל ברויכן אראפ קומען אויף די וועלט נאכאמאל, כדי צו פארעכטען דעם מחשבה פון גאווה וואס איך האב געהאט בשעת מיין פטירה, און איך האב אויס דערווועלט אראפ צו קומען אינעם שטוב פונעם מגיד מזלאטשוב, וואס איז מפורסם אלס א גאר הייליגע שטוב ווי

מען פירט זיך מיט א געוואלדיגע קדושה, און טאקע צום יאר איז געבוירן געווארן צום מגיד א זון, **און דאס איז געווען דער צדיק וקדוש הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף מזבאריז זי"ע**.

• • •

עס ווערט געברענגט בשם צדיקים הקודמים, אז ווען דער הייליגער צדיק וקדוש מזבאריז זי"ע איז אנגעקומען דאס ערשטע מאל צום צדיק הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, האט זיך דער צדיק מרימנוב זייער געוואונדערט און געפרעגט, וואס האט דער זון פונעם הייליגען מגיד מזלאטשוב זי"ע צו קומען צו מיר זיך מסתופף זיין.

האט דער צדיק מזבאריז זי"ע געזאגט, אז ער האט געהערט אין הימל, אז ער דער צדיק מרימנוב איז משיח, און דערפאר איז ער געקומען זיך מסתופף זיין און זיך מכניע זיין בצלו פון משיח, האט דער צדיק מרימנוב געזאגט בזה"ל, "**אני איני משיח, אבל בכל יהודי יש חלק ממשיח, ואני זכיתי להשלים את חלקי שלי", ובמקום גדולים וקדושים מי יעמוד**.

• • •

ווי באוויסט האט דער צדיק מזבאריז זי"ע געהאט א געוואלדיגע אהבת ישראל פאר יעדן איד וואס מען קען אפילו דאס נישט משיג זיין בשכל אנישי, ער האט יעדן איד מזרע ישראל נישט קיין חילוק ווי אזוי יענער איז געווען, געריפן "**צדיק**", און ער האט כסדר ממליץ טוב געווען אויף אידישע קינדער מיט דעם פסוק **וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים**.

• • •

ווערט דערציילט, אז איינמאל זענען צוויי גדולים געקומען צום צדיק הרה"ק **שר בית הזוהר רבי אליעזר צבי מקאמארנא** זי"ע, און זיך אפגערעדט, אז ביי זיי אין שטאט געפינט זיך ליידער א איד א מסור ומלשין וואס רודפ'ט ליידער אידישע קינדער מיט גרויסע מסירות, און די גדולים האבן געבעטן דעם צדיק מקאמארנא, אז ער זאל דעם איד ר"ל מעניש זיין און עוקר זיין פון די וועלט.

האט דער צדיק מקאמארנא זי"ע דערציילט פאר די גדולים, אז ביים צדיק רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע איז אויך איינמאל געווען א מעשה, אז עס האט זיך געטראפן א איד אין א שטאט א גרויסע מסור וואס האט ליידער אויס געטיילט גרויסע צרות פאר אידישע קינדער מיט מסירות, און עס זענען געקומען צוויי צדיקי הדור צום צדיק מזבאריז און געזאגט, אז זיי ווילן דעם איד ר"ל עוקר זיין פון די וועלט, אבער זיי ווילן קודם בעטן דעם הסכמה פונעם צדיק מזבאריז.

ווען זיי האבן דאס געזאגט פארן צדיק, האט דער צדיק מזבאריז געפרעגט, אויב דער איד פאסט יום הקדוש, האבן די צדיקים געזאגט אז יא דער איד פאסט יום הקדוש,

האט דער צדיק פון זיין גרויס אהבת ישראל געזאגט, דאן קען איך צו דעם נישט מסכים זיין, האבן די צוויי צדיקים געזאגט פארן צדיק, די רבי זאל וויסן אז מיר ביידע זענען דאך די רוב צוויי קעגן איינס, און אויב אזוי וועט די רבי מיזן מסכים זיין צו אונז.

דאן האט דער הייליגער צדיק רבי וועלוועלע מזבאריז זי"ע אויף געהויבן זיינע הייליגע הענט צום הימל און געזאגט בזה"ל,

"**רבונו של עולם, די ווייסט דעם אמת, אז מער ווי דאס וואסער וואס גייט אריין אין די צוויי קריגלעך וואס שטייען דא פאר רעגן וואסער, האב איך שוין פארגאסן טרערן פאר דיר רבוש"ע, אז עס זאל פון מיין מויל נישט ארויסגיין ח"ו א שלעכט ווארט אויף קיין שום איד, און אוודאי נישט ח"ו שעלטן א אידיש קינד**".

ווען די צוויי צדיקים האבן געהערט די ריידט פונעם צדיק מזבאריז זי"ע, זענען זיי ביידע דערציטערט געווארן הערענדיג ווי דער צדיק בעט זיך ביים באשעפער אז ער זאל ח"ו נישט שעלטן א אידיש קינד, האבן די צוויי צוריק געצויגען און געזאגט פארן צדיק, אז זיי וועלן פויעלן אין הימל אז דער איד זאל רח"ל ווערן א עני ואביון, און אזוי ווי ער וועט דאך דארפן ארום גיין נאך געלט, וועט ער שוין נישט האבן קיין צייט צו זיין א מסור.

ביז דא האט דער הייליגער צדיק מקאמארנא זי"ע דערציילט פאר די צוויי גדולים, טאקע מיט די מעשה האט דער צדיק מקאמארנא אראפ געברענגט א ענינות אויף דעם מסור, און ער האט שוין אויך מער נישט געקענט מסר'ן קיין אידן, אבער פון די מעשה קען מען זען דעם גרויסן אהבת ישראל וואס דער צדיק מזבאריז האט געהאט פאר א יעדן איד אפילו א מסור ומלשין.

• • •

אין די צייטן פון הרה"ק רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע, איז געווען א איד וואס איז ל"ע געווען א מסור, א איד וואס איז ליידער געווען אן אבן נגף פאר זיינע ברידער מיט בייזע מסירות און מלשינות, און איבער אלעם האט ער אויסגעטיילט אסאך צרות פאר צדיקים פון זיין דור.

האבן זיך צוזאמען געזומען אפאר פון די צדיקי הדור, און מחליט געווען אז מ'קען שוין מער נישט אויסהאלטן, און זיי האבן געוואלט דעם איד פארשעלטן ל"ע אז ער זאל גיין פון די וועלט, זיי האבן פארארבעט מעשים ביז מ'האט פון הימל זיי מגלה געווען, אז פאר מען שעלט א איד, דארף מען האבן די הסכמה פונעם צדיק הדור, וואס דאס איז געווען דער הייליגער צדיק וקדוש רבי וועלוועלע פון זבאריז זי"ע.

די צדיקים זענען געפארן אויף שבת קודש צום צדיק אין זבאריז מיטן ציהל צו נעמען רשות צו פארשעלטן דעם פארדארבענעם מסור, דער צדיק האט אויסגעהערט די בקשה פון די צדיקים און ער האט זיי געהייסן ווארטן ביז איבער שב"ק, און דאן וועט ער זיי קענען געבן תשובה, פרייטאג צונאכטס האט דער הייליגער צדיק געזאגט ווי פאלגענד, דוד המע"ה זאגט אין תהלים כל סביביו יובילו שי למורא, אז די אומה"ע וועלן ברענגן א מתנה פארן מלך המשיח, דארף מען פארשטיין וואס דער מתנה וועט זיין.

דערציילט דער צדיק ווי אזוי עס וועט אויס זעהן ווען משיח צדקנו וועט קומען, א איד וועט שטיין אין געשעפט און אויספאלגן זיינע קונדן, אינמיטן וועט זיך הערן א רעש פון די גאס, עפעס טוט זיך אינדרויסן, דער געשעפטסמאן וועט בעטן פון איינע פון די ווארטנדע קונדן, גיי זיי מוחל ארויס און קוק זיך אום וואס ס'גייט פאר דארט.

דער איד וועט ארויסגיין, ער וועט זעהן אז ס'טוט זיך, מ'לויפט אין אלע גאסן, וועט ער אפשטעלן א איד און פרעגן, זאגט נאר, וואס גייט דא פאר, וואו לויפט יעדער, וועט דער איד אים זאגן, וואס, איר האט נישט געהערט, אליהו הנביא איז געקומען מבשר זיין די בשורה אויף וואס מיר ווארטן שוין אזויפיל יאר, הנה זה עומד אחר כותלינו, משיח צדקינו קומט שוין, און אלע אידן לויפן אין די בתי מדרשים אריין צו כאפן תשובה צו טוען, מ'דארף דאך קענען ארויפגיין קיין ירושלים מיט משיח'ן אינאיינעם!.

דער שליח וועט פארגעסן פונעם געשעפט, פון די סחורה, און לויפן אין ביהמ"ד אריין, ארויס נעמען א תהלים, ובשירי דוד עבדיך אנהייבן תשובה טאן מיט א תשובה שלימה, צוריק אין געשעפט וועט

מען ווארטן צו הערן וואס אינדרויסן גייט פאר, אבער דער שליח וועט נישט צוריק קומען, דער געשעפטסמאן וועט פארלירן זיין געדולד און ארויסשיקן א צווייטן, אפשר איז יענער פארהאנקערט געווארן אינעם גרויסן הו-הא און האט פארגעסן צוריק צו קומען.

דער צווייטער וועט ארויסגיין, און ענדיגן אין ביהמ"ד, און אזוי גייט דער דריטער און דער פערטער ביז דאס געשעפט וועט ווערן אינגאנצן ליידיג, דער סוחר וועט זעהן אז עפעס ערנסט האט פאסירט, וועט ער אויך ארויס לויפן, און וואו וועט ער אנקומען, אין ביהמ"ד!.

אלע אידן וועלן שוין זיין אין די בתי מדרשים, מ'וועט תשובה טאן, ווייענען און בעטן מחילה פון די שכינה הק', און פלוצלינג וועט זיך אראפלאזן א וואלקן, ס'וועט אויפהייבן צען אידן און אנהייבן פארן, די איבער געבליבענע אידן וועלן אנהייבן ווייענען און בעטן, פארוואס לאזט איר אונז איבער דא אין גלות, מיר ווילן אויך גיין צום מלך המשיח.

וועט מען די אידן ענטפערן, נאר די וואס האבן שוין אמת'דיג תשובה געטאן קענען קומען, איר דארפט נאך בעסער דאוועניען!, די בכיות, די התעוררות און די געשרייען וועלן גיין עד לב השמים, דערנאך וועט קומען נאכאמאל א וואלקן, און דעמאלטס וועט שוין א גרעסערער ציבור מיט גיין, אזוי וועט קומען וואלקן נאך וואלקן ביז "אלע" אידן וועלן ארויפגיין קיין ירושלים שלום געבן פאר משיח צדקינו.

אינעם פוסטן גלות וועלן זיצן די שרי אומות העולם, זיי וועלן הערן די נייעס פון די אידישע וועלט און ס'וועט זיי פינסטער ווערן פאר די אויגן, משיח איז דא און ער וועט זיך נוקם זיין אויף אלע רשעות'ן פון אלע יארן קעגן אידישן פאלק, און זיי וועלן שנעל צוזאמען נעמען אלע גרויסע קנאקערס, אלע שרים און אלע הערן, און אנהייבן דן זיין וואס מ'קען טאן צו ראטעווען דעם מצב.

איינער וועט פארשלאגן, לאמיר שיקן עפעס א מתנה פאר משיח, מיר וועלן אנפולן וועגענער מיט אלע אונזערע גאלד און זילבער, אפשר מיט דעם וועט ער נתפייס ווערן צו אונז, וועט מען אנהייבן צו לאכן, 'משיח דארף דען אונזער גאלד, ער דארף דען אונזער זילבער, ער האט דאך אלעס, ער געווען‌לטיגט איבער די גאנצע וועלט'!, א צווייטער וועט פארשלאגן, 'אפשר זוכן מיר אויף א איד וואס איז געבליבן דא אין גלות, און מיר וועלן אים נעמען און שיקן אלס מתנה פאר משיח', אה, צו דעם וועט מען זיך צוכאפן, א איד האט א חשיבות.

זאגט דער צדיק מזבאריז זי"ע, די גוים וועלן זיך דרייען אויף די גאסן און זוכן א איד, אבער וועלכער איד וועט דען איבערבלייבן אין גלות, וער וועט דען נישט תשובה טאן מיט א תשובה שלימה, נאר דער מסור ומושחת וועט זיך אויך דאן נישט ברעכן, ער וועט נישט תשובה טוען אויך ביים הערן דעם שופר של משיח.

די גוים וועלן אנכאפן דעם מסור, אים בינדן הענט און פיס, באצירן מיט גאלד און זילבער און אלע טייערע שטיינער, און אים פירן מיט א גאלדענע קארעטע קיין ירושלים צום מלך המשיח, דארט אין ירושלים וועט משיח צדקינו זיצן מיט אלע צדיקים, און אינמיטן וועט מען אריין קומען מעלדן אז די אומה"ע האבן געשיקט א מתנה פארן מלך המשיח, יעדער וועט זיך נעמען לאכן, משיח דארף זייער מתנה.

וועט מען ענטפערן, ניין, דאס איז נישט קיין פשוט'ע מתנה, דאס איז א איד וואס איז געבליבן אין גלות!, 'א איד'! - וועלן אלע ענטפערן, 'א איד האט שוין איינמאל א חשיבות, דאס איז טאקע א חשוב'ע מתנה'! און משיח צדקינו וועט מקבל זיין די מתנה, נאנט ברענגן צו זיך דעם איד און אים מחזיר בתשובה זיין, פירט אויס דער הייליגער צדיק מזבאריז זי"ע **"משיח'ס מתנה וויל איך נישט שעלטן"**.

• • •

ווי באקאנט האט דער הייליגער צדיק וקדוש רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע געהאט א גבאי וואס האט געהייסן "כלאוונע", און וועט דער צדיק האט אים ענגומען אלס גבאי, האט ער אים אויס געלערנט וואס ער ברויך יעדן טאג טון ביי אים, דאס גאנצע וואס דער צדיק האט געפאדערט פונעם גבאי איז געווען, אז ער זאל אים דערמאנען דעם גאנצן טאג וואס ער ברויך יעצט טון, יעצט ברויך מען גיין אין מקו', יעצט ברויך מען לייגן תפילין, יעצט ברויך מען זאגן הודו, יעצט ברוך שאמר, און אזוי ווייטער דעם גאנצן סדר היום.

איינע פון די עבודת וואס דער צדיק פלעגט יעדן טאג טון איז געווען, אז ער פלעגט מסדר זיין דעם טאביק פארן לולקע, וואס דאס איז געווען אן עבודת הקודש מיט גרויסע כוונות און יחודים, און ווי באוויסט האט דער צדיק וקדוש געטון יעדע ריר פון זיין לעבן נאר בלתי לשם לבדו און געווען דבוק אינעם באשעפער יעדע רגע פונעם טאג, און אויך דעם מסדר זיין דעם טאביק איז געווען גאר געהויבען, וואס אונז פשוטע מענטשן קענען נישט פארשטיין.

איין טאג וועט דער גבאי האט געגעבן פארן צדיק די טאביק צו מסדר זיין פאר די לולקע, איז אנגעקומען איינע פון די גרויסע ברודער'ס פונעם צדיק וואס ער האט שוין נישט געהאט געזען פאר איבער 20 יאר, דער ברודער האט געמיינט זיכער אז ער וועט ווערן אויף געגומען דורך'ן ברודער מיט גרויס שמחה, אבער צו זיין וואונדער האט אים דער ברודער בכלל נישט באמערקט, נאר ווייטער עוסק געווען אין די טאביק, דער ברודער האט געהאט פון דעם גרויס חלישות הדעת.

אבער וועט דער צדיק רבי בנימין זאב זי"ע האט געענדיגט מסדר זיין דעם טאביק, האט ער מקבל פנים געווען דעם ברודער מיט גרויס שמחה, און עס האט זיך פארפירט א תורה'דיגע שמיעס צווישן די צוויי גרויסע צדיקים, ובתוך הדברים האט דער ברודער געפרעגט דעם צדיק מזבאריז, מעיקרא מאי כסבר, פארוואס וועט איך בין אנגעקומען האט מיך די ברודער נישט מקבל פנים געווען, און יעצט איז מיך דער ברודער אזוי שיין מקבל פנים.

האט אים דער ברודער דער צדיק מזבאריז זי"ע מגלה געווען דעם סוד, לצורך מיין עבודת ד' האב איך געבעטן פונעם באשעפער און געארבעט אויף מיר, אז בשעת מעשה ווען איך טו סיי וואסערע זאך פון רצון ד', זאל איך נישט האבן קיין שום אנדערע מחשבה אויסער דעם אין וואס איך בין יעצט עוסק, און דערפאר האב איך געגומען דעם גבאי'ן כלאוונע, ווייל איך האב געברויכט האבן איינער וואס זאל מיר זאגן וואס איז דעם קומענדיגע זאך וואס איך ברויך טון.

און דערפאר וועט איך האב עוסק געווען אין דעם עבודת הקודש פון מסדר זיין דעם טאביק, האב איך באמת נישט אפילו באמערקט אז די בוסט אנגעקומען, ווייל דער צדיק איז באמת געווען דבוק מיט א געוואלדיגע דביקות אינעם באשעפער ממש יעדע רגע פון זיין לעבן.

• • •

ווערט געברענגט א מעשה, וואס ברענגט ארויס דעם מידות האמת פון דעם צדיק וקדוש רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע, איינמאל איז דער צדיק וקדוש געווען אין שטוב פון הרה"ק רבי ישראל מריזין

זי"ע, און מען האט מכבד געווען דעם צדיק מזבאריז מיט דעם מאכל איינגעמאכטס וואס איז געמאכט פון פירות מיט צוקער.

ווען דער צדיק האט געענדיגט דעם טעלער פון דעם מאכל, האט מען געפרעגט דעם צדיק אויב ער ברויך נאך, האט ער געזאגט אז יא, פארשטייט זיך מען האט אים מכבד געווען מיט נאך א טעלער, עס איז אבער געווען א גרויסע וואונדער פאר די מענטשן דארט, אז דער צדיק וואס איז דאך געווען א קדוש וטהור און ממש כמעט נישט נהנה געווען פון די וועלט, זאל בעטן נאך עסן.

אבער אינמיטן צווייטן טעלער האט דער צדיק געבעטן אז מען זאל אים ביטע נישט פרעגן נאכאמאל אויב ער ברויך נאך, ווייל ער וויל נישט ח"ו זאגן ליגענט אז ער ברויך נאך, נאר וויבאלד ביים ערשטן טעלער ווען מען האט אים געפרעגט אויב ער ברויך נאך, האט ער געווויסט אז קודם זיין גוף וויל נאך, און אויך אויב ער וועט זאגן אז ניין, וועט דאס זיין ווי א שטיקל גאווה מכמס בושה פון די אלע מענטשן וואס שטייען דארט ארום, כאילו ער איז א קדוש וואס ברויך נישט נאך, וואס דאס איז דאך ליגענט.

נאר וויבאלד אזויפיל עסן איז דאך נישט געזונט פארן גוף, וויל ער מאכן זיכער אז מען פרעגט נישט נאכאמאל אויב ער ברויך נאך, דאס איז געווען דעם מידות האמת וואס דער צדיק האט פארמאגט אין זיך.

• • •

ווערט דערציילט אז איינמאל ווען דער תלמיד מובהק פונעם צדיק מזבאריז, הרה"ק רבי מנחם מענדל מלינסק זי"ע איז געפארן אויף א שבת צו זיין רבין, האט זיין זון הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע וואס איז נאך געווען דאן א קינד, געבעטן פונעם טאטן, אז ער וויל אויך מיט פארן צום רבין אויף שבת קודש, אבער דער טאטע האט זיך אפגעזאגט פון די בקשה, אבער דער קינד האט נישט נאך געלאזט און זיך איינגעבעטן, אז ער וויל יא מיט פארן צום רבין.

האט דער טאטע מגלה געווען פארן זון, אז די סיבה פארוואס ער וויל אים נישט מיט נעמען צום רבין איז, ווייל דער צדיק מזבאריז זי"ע האט געהאט א גאר אינטערסאנטע הנהגה ווי אזוי ער פלעגט זיך פירן, וואס פארשטייט זיך אז ער האט געהאט אין דעם גאר געהויבענע כוונות און יחודים, אבער פאר א פשוטע מענטש אדער א קינד האט די הנהגה געקענט אויס זען אביסל אינטערסאנט.

און דער טאטע האט זייער מורא געהאט פארן הקפדה פון זיין רבין, אויב דער קינד וועט ח"ו לאכן פון איינע פון די הנהגות, האט דער קינד נפתלי צבי צו געזאגט פארן טאטן, אז ער וועט זיך מיטן גאנצן כוח איינהאלטן פון לאכן, נאר אז דער טאטע זאל אים מיט נעמען מיט זיך.

שבת קודש ביים טיש האט דער צדיק מזבאריז זי"ע געפירט מיט א געוואלדיגע פשטות וואס אין דעם האט ער מסתר געווען גאר געהויבענע זאכן, ביים טיש ווען ער האט אנגעהויבן זינגען זמירות דעם ניגון כל מקדש, האט ער אנגעהויבן זאגן דעם וואורט "כל", און דאן געקוקט אויפן גבאי ווי צו פרעגן וואסערע וואורט קומט וויטער, און דער גבאי האט געזאגט "מקדש", און דער צדיק האט נאך געזאגט, און אזוי איז צו געגאנגען דעם גאנצן זמר.

ווען דער קינד נפתלי צבי האט געזען דעם הנהגה, האט ער זיך מער נישט געקענט איינהאלטן, און ער האט אנגעהויבן לאכן, גלייך האט זיך דער צדיק רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע אנגעריפן בזה"ל, "**אז מען לאכט פון אונז, וועל מיר נישט זאגן**", ווען דער טאטע דער צדיק מלינסק זי"ע האט געהערט די ווערטער פון זיין רבין, האט אים געכאפט א פחד און שרעק, ווער ווייסט אויב די הקפדה פונעם רבין ווען ח"ו יעצט שאטן פאר מיר און מיין קינד, און נאך די טיש האט דער טאטע געגעבן א פעטשל פארן קינד נפתלי צבי אויפן פנים זאגענדיג, ווער ווייסט וואס די הקפדה פונעם רבין ווען יעצט מזיק זיין.

אבער דער קינד נפתלי צבי וואס איז געווען שוין דאן מפורסם מיט זיין געוואלדיגע חכמה און קלוגשאפט, האט ער באראיגט דעם טאטן און געזאגט, "**טאטע וועסט זעהן, מ'וועט נאך פארדינען, און מ'וועט נאך ארויס גיין פון דא מיט ריוח**".

מוצאי שבת קודש ווען דער טאטע הרה"ק מלינסק זי"ע איז אריין מיט זיין קינד זיך געזעגענען מיט א קוויטל פון זיין גרויסן רבין, האט ער נאך געהאט א פחד וועגן דעם הקפדה פון זיין רבין אויף דעם וואס זיין קינד האט געלאכט שבת ביים טיש.

אבער דאן האט זיך דער צדיק וקדוש רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע געקערט צום קינד און זאגט אים, "**איך ברויך דיך בעטן מחילה אויף דעם פעטשל וואס די האסט באקומען שבת קודש פונעם טאטן צוליב מיר**", האט דער קינד נפתלי צבי מיט זיין קלוקשאפט געזאגט פארן צדיק, איך בין מסכים צו מוחל זיין פארן רבין, אבער נאר בתנאי אז די רבי וועט מיך בענטשן, האט דער צדיק געבענטשט דעם קינד מיט א ברכה.

אבער דער קינד איז נישט געווען צופרידען, נאר ער האט געבעטן דעם רבין, אז ער זאל ארויף לייגען זיינע הייליגע הענט אויף זיין קאפ, און אזוי זאל ער אים בענטשן, אבער דער צדיק האט געזאגט פארן קינד, אז זיין דרך איז נישט אזוי צו בענטשן, און אז ער האט נאך קיינמאל קיינעם נישט געבענטשט אזוי, האט דער קינד געזאגט, אויב די רבי איז נישט מסכים צו בענטשן אויפן קאפ, דאן וועל איך נישט מוחל זיין.

האט דער צדיק וקדוש בלית ברירה ארויף געלייגט ידיו הקדושות אויפן קאפ פונעם קינד, און האט אים געבענטשט מיט א ווארעמע ברכה, אויפן וועג ארויס האט דער קינד נפתלי צבי געזאגט פארן טאטן, "**טאטע זעסט אונז זעמיר ארויס געגאנגען מיט ריוח פון דא**", האט דער טאטע זיך אנגעריפן צום זון, "**בני, אם חכם לבך, ישמח לבי גם אני**".

• • •

ווי באוויסט האט דער צדיק וקדוש רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע זייער אבאכט געגעבן אויף צער בעלי חיים, אסאך מעשיות ווערט דערציילט, ווי מען זהטה אז דער צדיק האט מורא געהאט פון צער בעלי חיים, ווי למשל ווען ער איז געפארן מיט א פערד און וואגן, האט ער זיך אייביג אויס געגומען מיטן בעל עגלה, אז ער וועט בשום אופן נישט שמייסן די פערד אז זיי זאלן פארן שנעלער.

• • •

איין שבת קודש זענען די חסידים געזעצן ביים טיש און געווארט אז דער צדיק זאל אריין קומען צום טיש, אבער עס גייט דורך א שעה נאך א שעה און דער צדיק קומט נישט אריין, זענען די מקורבים אריין אין שטוב פונעם צדיק צו זעהן וואס עס גייט דארט פאר, האבן זיי געזען ווי דער צדיק זיצט אויפן פלאץ און קוקט אויפן אויוונען.

וואס ווי באקאנט האט מען יענע צייט געהאלטן וואורעם דאס עסן פון שבת אינעם אויוונען, און אזוי קוקענדיג זעען די מקורבים ווי א קאץ שלאפט אויפן אויוונען, האבן זיי שוין פארשטאנען פארוואס

די רבי איז נאכנישט אריין געקומען צום טיש, ווייל דער צדיק האט געוויסט אז אזוי ווי מען הייבט אן דעם טיש, וועט מען ברויכן אריין ברענגען דאס עסן וואס ליגט אינעם אויוון, און דאן וועט מען אויפוועקן דעם קעצל, און צוליב צער בעלי חיים האט דער צדיק מסכים געווען צו פארציען דאס אריין קומען צום שולחן הטהור, נאר כדי נישט צו מצער זיין א בעל חי.

• • •

איינמאל איז א איד געקומען זיך מזכיר זיין ביים צדיק וקדוש רבי בנימין זאב מזבאריז זי"ע, אז ער איז נאכנישט געהאלפן געווארן מיט קיין זש"ק, און ער האט געבעטן פונעם רבין א ברכה, האט אים דער צדיק געבעטן, אז ער זאל אים געבן דריי רובל אלס פדיון, און אנגעזאגט פארן איד, אז במשך דעם גאנצן יאר זאל ער מקפיד זיין צו האבן א גאסט ביי יעדע סעודה וואס ער עסט, און ער זאל יעדן גאסט בעטן א ברכה פאר זש"ק.

דער איד האט אהין געגעבן די דריי רובל פארן רבין, און איבער דעם גאנצן יאר האט ער געטון וואס דער צדיק האט אים געהייסן, ער האט ביי יעדע סעודה געמאכט זיכער צו האבן א גאסט, און יעדן געבעטן פאר א ברכה פאר זש"ק, צום יאר איז ביי דעם איד געבוירען געווארן א בן זכר.

מיט גרויס שמחה איז דער איד געקומען דערציילן די גוטע בשורה פארן צדיק, האט אים דער צדיק צו געפירט צום ארון הקודש און ווייזט אים די דריי מטבעות וואס ער האט אים געגעבן א יאר צוריק, אז ער האט נאכנישט אפילו געניצט די מטבעות, און זאגט פאר דעם איד.

וועו די בוסט פאר א יאר צוריק געקומען צו מיר פאר א ברכה, האב איך מרגיש געווען, אז איך קען דיר באמת נישט העלפן, און דערפאר האב איך דיר געהייסן, אז די זאלסט ביי יעדע סעודה האבן א גאסט ביי דיר אין שטוב, און דער גאסט זאל דיר געבן א ברכה פאר זש"ק, ווייל איך האב געהאפט, אז צווישן די אלע געסט וועט זיין איין מענטש וואס וועט זיין ראוי צו געבן א ריכטיגע ברכה וואס וועט ברענגען די ישועה.

און וועגן דעם יעצט וועו איך זעה אז די בוסט געהאלפן געווארן, ווייס איך אז מיין עצה האט געארבעט, קען איך שוין נעמען די דריי רובל, ווייל אויב וואלט די עצה נישט געהאלפן, איז די דריי רובל ביי מיר ווי גזל, דאס איז געווען דעם ערליכקייט און קדושה פון דעם צדיק וקדוש.

• • •

ווי באוויסט האט ביי דעם שטוב פונעם צדיק געהערשט א גרויסע דחקות, די רעבעצין פלעגט צינדען ליכט אין א האלצענע לייכטער, דער ברודער הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע, וואס האט געפירט א רבנות מיט א דרך המלכות מיט שיינע זילבערנע כלים ביי זיך אין שטוב,

איז איינמאל געווען אין שטוב פונעם ברודער מזבאריז זי"ע, און ער פרעגט דעם ברודער, היתכן די האסט נישט קיין שיינע זילבערנע לייכטער, האט דער ברודער צוריק געפרעגט, און די האסט יא א זילבערנע לייכטער.

האט דער ברודער געזאגט אז יא, ער האט שיינע זילבערנע לייכטער אויף שבת קודש, האט דער ברודער געפרעגט מיט א תמימות, פון ווי האסטו געקענט קויפן די שיינע לייכטער, האט דער ברודער מראדוויל געזאגט, איך פאר ארום פון שטעטל צו שטעטל, און מיט די פדיונות וואס איך באקום, האב איך געקויפט די שיינע לייכטער.

האט דער צדיק וקדוש מזבאריז זי"ע געזאגט פארן ברודער בזה"ל, "**איך קען באשטיין אז די לייכטער זאלן ארום פארן אין די מדינה, און איך זאל בלייבן אין שטוב, ווי איידער איך זאל ארום פארן פון מדינה צו מדינה, און די לייכטער זאלן בלייבן אין שטוב**".

• • •

אן אנדערע מאל איז דער ברודער מראדוויל זי"ע געווען אין שטוב פונעם ברודער מזבאריז זי"ע, איז דארט אויפן טיש געלעגן דעם טאביק פישקע פונעם ברודער, וואס איז געווען געמאכט פון פשוטע האלץ, דער ברודער מראדוויל האט געזומען דעם טאביק פושקע און דאס באטראכט, גלייך האט דער צדיק מזבאריז זי"ע געזאגט פארן ברודער בזה"ל, "**טייערע ברודער איך גיב אייך דאס אוועק במתנה גמורה, כדי די זאלסט נישט נכשל ווערן חלילה מיט לא תחמוד**".

פארשטייט זיך אז דער ברודער האט זיך צושמייכלט, ברויך ער דען דעם האלצערנע טאביק פושקע, ווען ער האט ביי זיך אין שטוב געהאט שיינע זילבערנע טאביק פושקעלער, אבער דער צדיק מזבאריז האט באמת נישט פארשטאנען אז מען ברויך האבן א שיינע טאביק פושקע, און ער האט באמת געגלייבט אז דער ברודער איז אים מקנא מיטן טאביק פושקע, און כדי דער ברודער זאל ח"ו נישט נכשל ווערן, איז ער געווען גרייט אוועק צו געבן זיין טאביק פושקע.